

Bijlmermonitor 2010

Voortgang vernieuwing Bijlmermeer 1994-2009

Jolien Terpstra
Justin de Kleuver
Paul van Soomeren

Bijlmermonitor 2010

Voortgang vernieuwing Bijlmermeer 1994-2009

Amsterdam, 14 december 2010

Jolien Terpstra
Justin de Kleuver
Paul van Soomeren

Met medewerking van:
Dienst Onderzoek en Statistiek Gemeente Amsterdam

DSP – groep BV
Van Diemenstraat 374
1013 CR Amsterdam
T: +31 (0)20 625 75 37
F: +31 (0)20 627 47 59
E: dsp@dsp-groep.nl
W: www.dsp-groep.nl
KvK: 33176766 A'dam

*Herkomst van de foto's:
Projectbureau Vernieuwing Bijlmermeer en Ruben San a Jong.
m.u.v. foto p. 63 archief DSP-groep*

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting	4
Totstandkoming van de Bijlmermonitor	4
Ontwikkeling van de vernieuwingen	5
Ontwikkeling bevolkingssamenstelling en woningvoorraad	6
Voortgang doelstellingen vernieuwingsoperatie	6
1 Inleiding	12
1.1 De vernieuwing van de Bijlmermeer	13
1.2 Bijlmermonitor	13
1.3 Opbouw monitor	15
1.4 Bronnen	15
1.5 Gebiedsafbakening	16
1.6 Leeswijzer	18
2 De vernieuwing in 2008 en 2009	19
2.1 Algemeen	20
2.2 Actiegebied Amsterdamse Poort	20
2.3 Actiegebied Ganzenhoef	21
2.4 Actiegebied Kraaiennest	22
2.5 Sociaaleconomische vernieuwing	23
2.6 Beeldvorming en de Bijlmermeer in de media	23
2.7 Doorlooptijd van de vernieuwing	24
3 Bevolkingssamenstelling en woningvoorraad	25
3.1 Bevolkingssamenstelling	26
3.2 Woningvoorraad	30
3.3 Conclusies bevolkingssamenstelling en woningvoorraad	31
4 Doorstroom inwoners en imago	32
4.1 Woontijd en vertrek	33
4.2 Instroom	36
4.3 Imago	38
4.4 Conclusies doorstroom inwoners en imago	41
5 Woning en woonomgeving	42
5.1 Oordeel van bewoners	43
5.2 Woning	45
5.3 Woonomgeving	46
5.4 Conclusies woning en woonomgeving	52
6 Veiligheid	53
6.1 Objectieve veiligheid	54
6.2 Subjectieve veiligheid	57
6.3 Conclusies veiligheid	61
7 Werk en inkomen	62
7.1 Werk	63
7.2 Inkomen	65

7.3	Conclusies werk en inkomen	67
8	Onderwijs	68
8.1	Onderwijs	69
8.2	Empowerment	73
8.3	Conclusies onderwijs	74
9	Nieuw Amsterdam	75
9.1	Klanttevredenheid	77
9.2	Exploitatie	80
9.3	Conclusies Nieuw Amsterdam	83
10	Conclusies over de voortgang van de doelstellingen van de vernieuwingsoperatie	84
10.1	De ontwikkelingen in detail	85
10.2	Voortgang vernieuwingsthema's hoofddoel 1	86
10.3	Voortgang vernieuwingsthema's hoofddoel 2	94
	Bijlagen	
Bijlage 1	Onderzoeksverantwoording bewonersenquêtes	97
Bijlage 2	Categorieën personderzoek	100
Bijlage 3	Tabellen	101

Managementsamenvatting

Totstandkoming van de Bijlmermonitor

In 1992 is in de Bijlmermeer een omvangrijke vernieuwingsoperatie gestart die zal voortduren tot 2016. Bij de start van die vernieuwing werden drie hoofddoelen geformuleerd:

- 1 Verbeteren van de woningmarktpositie van de Bijlmermeer (ruimtelijke vernieuwing).
- 2 Verhogen van de arbeidsparticipatie van de bevolking (sociaaleconomische vernieuwing).
- 3 Versterking van het stedelijk leven in de Bijlmermeer door meer bedrijvigheid en culturele voorzieningen (leefbaarheid en vernieuwing beheer).

In de afspraken die over de vernieuwingsoperatie zijn gemaakt, werd bepaald dat de voortgang van de vernieuwing vastgelegd moet worden in een monitor: de Bijlmermonitor. In een zogenaamd 'Programma van Eisen' zijn doelen, subdoelen en ijkpunten uit nota's die betrekking hebben op het vernieuwingsgebied in de Bijlmermeer gerangschikt en zoveel mogelijk omgezet in meetbare termen (indicatoren). Deze indicatoren hebben betrekking op het vernieuwingsgebied in het algemeen en op de voormalige woningcorporatie Nieuw Amsterdam.

De volgende twee hoofddoelen zijn voor de Bijlmermonitor geoperationaliseerd:

- Hoofddoel ❶ **De Bijlmermeer is in 2016 een wijk waar het woon- en leefklimaat even goed is als in de gemiddelde Amsterdamse wijk.**
- Hoofddoel ❷ **Woningcorporatie Nieuw Amsterdam¹ heeft na afronding van de sanerings- en vernieuwingsoperatie in 2016 het exploitatietekort tot nul teruggebracht.**

Elk hoofddoel is onderverdeeld in thema's. De thema's bij hoofddoel 1 zijn:

- Doorstroom bewoners en imago
- Woning en woonomgeving
- Veiligheid
- Werk en inkomen
- Onderwijs

De thema's bij hoofddoel 2 zijn:

- Klanttevredenheid
- Exploitatie

Per thema zijn er verschillende subdoelen waarvan in de Bijlmermonitor wordt nagegaan wat de stand van zaken is. Daarvoor zijn verschillende typen gegevens verzameld. Zo is onder meer gebruik gemaakt van bevolkingscijfers, krantenberichten, registratiecijfers van verschillende bronnen zoals de politie, UWV en de Inspectie van het Onderwijs.

Noot 1 Vanaf 1998 is het personeel van Nieuw Amsterdam overgegaan naar Patrimonium. Nieuw Amsterdam en zijn bezit bleef bestaan om gesaneerd te worden. In 2004 is Patrimonium gefuseerd met Rochdale onder de naam van de laatstgenoemde waarbij Nieuw Amsterdam een aparte juridische entiteit bleef. In 2007 is Rochdale gefuseerd met Nieuw Amsterdam.

Een andere belangrijke bron voor de Bijlmermonitor zijn bewonersenquêtes. Tot 2009 nam de Dienst Onderzoek en Statistiek een speciale uitgebreide bewonersenquête af in de Bijlmermeer. De cijfers van de Bijlmermeer werden vergeleken met een vergelijkbare enquête voor heel Amsterdam. Vanaf 2009 is de speciale bewonersenquête, die onder ruim 500 bewoners is gehouden, ingekort. Voor de Bijlmermeer kon inmiddels ook gebruik worden gemaakt van twee andere bewonersenquêtes: de Veiligheidsmonitor en de enquête Wonen in Amsterdam.

De Bijlmermonitor brengt de ontwikkelingen middels een tweevoudige vergelijking in kaart:

- 1 De veranderingen in de Bijlmermeer worden in de tijd onderzocht;
- 2 De ontwikkelingen van de Bijlmermeer wordt vergeleken met de ontwikkelingen in heel Amsterdam.

De afbakening van het vernieuwingsgebied Bijlmermeer levert soms moeilijkheden op: het is een gebied dat nergens als registratie-eenheid gehanteerd wordt. Voor de meeste subdoelen is het mogelijk om het vernieuwingsgebied te vergelijken met Amsterdam. Maar voor de volgende subdoelen wijkt de vergelijking af:

- Voor het subdoel woningaanvragen/wachtduur wordt het stadsdeel Zuidoost vergeleken met Amsterdam.
- Voor het subdoel criminaliteit en jeugdcriminaliteit worden het wijkteam Flierbosdreef en Ganzenhoef vergeleken met de regio Amsterdam-Amstelland.
- Voor het subdoel eindtoets basisonderwijs wordt het stadsdeel Zuidoost vergeleken met Amsterdam.
- Voor het subdoel slagingspercentage v.o. worden de slagingspercentages van de middelbare school in het vernieuwingsgebied vergeleken met slagingspercentages in heel Amsterdam.

De Bijlmermonitor onderzocht tot 2003 jaarlijks de voortgang op de doelen. Vanaf 2003 verschijnt de Bijlmermonitor tweejaarlijks.

Ontwikkeling van de vernieuwingen

Sinds de start van de vernieuwingsoperatie is de helft van 7.200 nieuw te bouwen woningen opgeleverd. Het totale aantal woningen waarvan de bouw gestart is, ligt inmiddels ruim boven de 4.000. In 2008 en 2009 zijn op meerdere locaties in de Bijlmermeer grotere en kleinere werkzaamheden uitgevoerd. Vooral rond het Anton de Komplein en metrostation Kraaiennest waren verschillende aannemers tegelijk bezig.

Enkele werkzaamheden in 2008 en 2009 zijn:

- Start van de bouw van een nieuw winkelcentrum genaamd de Kameleon, met bijbehorende parkeergarage en woningen.
- In de E-buurt vlakbij de Brede School is gestart met de bouw van 16 woningen en een kinderdagverblijf.
- Van verschillende resterende flats in de D- en E-buurt is de sloop in uitvoering genomen.
- De renovatie van verschillende flats is afgerond (Hakfort, Huigenbos, Grubbehoeve, Keytorens).
- Het nieuwe Bijlmer Sportcentrum is geopend.
- Het Bijlmer Parktheater is geopend.
- Nieuwbouwwoningen op de plaats van de flat Grunder zijn opgeleverd.
- Verschillende woningbouwprojecten nabij de Karspeldreef zijn opgeleverd.

Naast de fysieke vernieuwing zijn er ook vele projecten uitgevoerd om de sociaaleconomische positie van de inwoners van de Bijlmermeer te verbeteren. Naast bestaande welzijnsvoorzieningen valt te denken aan de komst van betaalbare voorzieningen (ateliers in Kruitberg en Echtenstein, kleinschalige kantoorruimtes in Gerenstein en Grubbenhoeve, de broedplaats voor podiumkunsten in het Bijlmer Parktheater), het project Kansrijk Zuidoost, en de wijkaanpak in de EGK-buurt.

Ontwikkeling bevolkingssamenstelling en woningvoorraad

Om de ontwikkelingen in het vernieuwingsgebied beter te kunnen duiden staan we in de Bijlmermonitor stil bij de bevolkingssamenstelling en woningvoorraad van de Bijlmermeer in vergelijking met die in de stad.

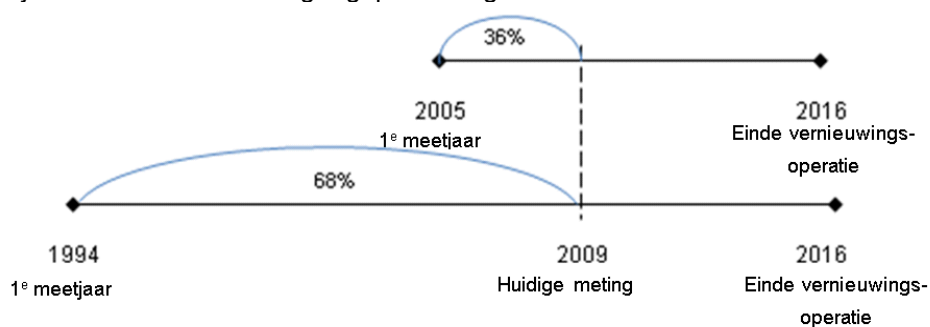
- Het aantal inwoners in de Bijlmermeer daalt sinds 1994 met ruim 15%, terwijl in de stad het aantal inwoners na 1996 is gestegen met 5%.
- In de Bijlmermeer wonen relatief veel kinderen en jongeren (tot 24 jaar), veel volwassenen van 40-54 jaar, en weinig 25-39 jarigen en ouderen (vanaf 55 jaar).
- In de Bijlmermeer heeft 15% van de bevolking een Nederlandse herkomst. Er wonen in verhouding tot de stad veel Surinamers, Antillianen en mensen uit diverse niet-westerse landen, maar relatief weinig Turken, Marokkanen en mensen uit overige Westerse landen.
- Ook de verhouding tussen de verschillende typen huishoudens verschilt in de Bijlmermeer duidelijk van de situatie in Amsterdam. In de Bijlmermeer wonen relatief veel eenoudergezinnen en relatief weinig alleenwonenden.
- Het totaal aantal woningen in het vernieuwingsgebied fluctueert ten gevolge van de sloop en nieuwbouw van woningen. Wel is het totaal aantal woningen ten opzichte van 1994 afgenomen.
- Het percentage woningen particulier eigen bezit stijgt en is nu 20%.

Voortgang doelstellingen vernieuwingsoperatie

Hoe staat het er in 2009 voor met de doelstellingen van de vernieuwingsoperatie? Is de voortgang in de Bijlmermeer voldoende om in 2016 op Amsterdams niveau te zijn? Om dat te bepalen worden voortgangpercentages vergeleken met streefvoortgangpercentages. Het voortgangpercentage geeft aan in hoeverre het gestelde doel bereikt is, ten opzichte van het eerste meetjaar. Als het gestelde doel nog net zo ver weg is als in het eerste meetjaar dan is het voortgangpercentage 0%. Als een doel volledig is bereikt, is het voortgangpercentage 100%. Het streefvoortgangpercentage geeft aan hoe hoog het voortgangpercentage in 2009 moet zijn, om in 2016 de doelstellingen bereikt te hebben.

Onderstaand figuur geeft aan hoe het streefvoortgangpercentage kan verschillen afhankelijk van het eerste meetjaar. Een subdoel waarbij het voortgangpercentage 50% is, ligt op schema als het 1^e meetjaar 2005 is. Is het 1^e meetjaar echter 1994, dan zou een doel met een voortgangpercentage van 50% achter liggen op schema.

Figuur 1 Tijdschema's streefvoortgangpercentages

We kunnen voor het bepalen van de voortgang een onderverdeling maken tussen:

- 1 Subdoelen waarbij de ontwikkelingen in de onderzoeksperiode goed zijn verlopen en waarbij de huidige voortgang in de Bijlmermeer voldoende is om in 2016 op Amsterdams niveau te zijn.
- 2 Subdoelen die wel een positieve ontwikkeling laten zien, maar waarbij de voortgang onvoldoende is om in 2016 aan de doelstelling te kunnen voldoen.
- 3 Subdoelen waarbij nauwelijks ontwikkeling geboekt is of waarbij zelfs sprake is van een verslechtering.

Schema 1, geeft per subdoel de voortgang weer. Van de 26 (meetbare) subdoelen, liggen er 15 voldoende op schema om in 2016 op Amsterdams niveau te zijn. Bij 7 subdoelen is er nog te weinig voortgang en 4 subdoelen hebben nauwelijks vooruitgang geboekt, of er is zelfs sprake van verslechtering.

Overigens merken we op dat bij de subdoelen die (voldoende) op schema liggen er meestal nog een verschil is tussen de Bijlmermeer en Amsterdam. Bij 4 subdoelen (verhuisplannen, ingreep wegens tussel, slaagpercentage v.o. en leegstand niet verbeterde woningen) is het subdoel al volledig behaald en is er geen verschil meer met Amsterdam, voor zover dat in het subdoel is uitgedrukt. In de tekst onder schema 1 lichten we de voortgang verder toe. In de uitgebreide tekst van de Bijlmermonitor zijn alle details te vinden.

Schema 1 Voortgang subdoelen

Subdoel	(Voldoende) op schema	Wel ontwikkeling maar onvoldoende op schema	Geen ontwikkeling of achteruitgang
Hoofddoel 1			
Thema doorstroom en imago			
woonduur		X	
vertrekkers	X		
verhuisplannen	X		
woningaanvraag/wachtduur	X		
imago in de pers			X
Thema woning en woonomgeving			
oordeel over eigen buurt	X		
tevredenheid wonen en woning		X	
tevredenheid fysieke woonomgeving	X		
tevredenheid sociale woonomgeving		X	
betrokkenheid en openbare ruimte		X	
ingreep wegestelsel	X		
Thema veiligheid			
criminaliteit	X		
jeugdcriminaliteit	X		
gevoelens van onveiligheid		X	
vervuiling en vandalisme	X		
drugsoverlast		X	
Thema werk en inkomen			
werkloosheid	X		
afstand tot arbeidsmarkt			X
inkomen		X	
Thema onderwijs			
voortijdige schoolverlaters	X		
eindoets basisonderwijs			X
slaagpercentages v.o.	X		
Hoofddoel 2			
Thema klanttevredenheid			
tevredenheid over wonen	X		
Thema exploitatie			
mutatiegraad	X		
leegstand niet verbeterde woningen	X		
leegstand verbeterde /nieuwe woningen			X

Subdoelen (voldoende) op schema

- Het aantal vertrekkers uit de buurt is in 2008/2009 in de Bijlmermeer bijna op hetzelfde niveau als Amsterdam. De daling van het aantal vertrekkers is te verklaren doordat een aanzienlijk deel van de vernieuwingsoperatie nu achter de rug is. Pas als de vernieuwingsoperatie volledig afgerond is, kan een zuivere vergelijking gemaakt worden.
- Het percentage personen met verhuisplannen is gedurende de onderzoeksperiode gedaald en ligt in 2009 al op het stedelijk gemiddelde. Hiermee is dit subdoel volledig behaald. Wel zijn er in de Bijlmermeer iets meer inwoners die zeker willen verhuizen dan in Amsterdam.
- Het gemiddelde aantal reacties op woningen ligt in Zuidoost lager dan in Amsterdam, maar de kloof met Amsterdam wordt wel steeds kleiner. De gemiddelde wachttijd voor de nieuwe huurders ligt ook steeds dichterbij het Amsterdams gemiddelde aan. De huidige vooruitgang is net aan voldoende om in 2016 het subdoel te behalen.
- Het gemiddelde rapportcijfer dat Bijlmerbewoners voor hun woonbuurt geven, stijgt tussen 2005 en 2009. Het verschil met Amsterdam wordt kleiner en als de stijging doorzet wordt in 2016 het subdoel behaald.

- De tevredenheid met buurtvoorzieningen als winkels en openbaar vervoer is in de Bijlmer in dezelfde mate toegenomen als in Amsterdam. Nog steeds zijn Amsterdammers meer tevreden. Over fysieke voorzieningen zoals parkeervoorzieningen zijn Bijlmerbewoners inmiddels even tevreden als Amsterdammers.
- Het aantal beoogde dreven is inmiddels verlaagd. Het subdoel is daarmee al volledig behaald.
- Het aantal opgenomen aangiftes per 1000 inwoners is vanaf 2003 sterk gedaald in de Bijlmer (wijkteams Flierbosdreef en Ganzenhoef). Hoewel deze daling ook regionaal in de cijfers terug te vinden is, is de verbetering groter dan in de regio Amsterdam-Amstelland. Het verschil met de regio is aanzienlijk kleiner geworden en kijkend naar het aantal aangiftes per 1000 inwoners is het in de Bijlmer (wijkteams Flierbosdreef en Ganzenhoef) dus veiliger geworden.
- Wat betreft jeugdcriminaliteit stak de Bijlmermeer (wijkteams Flierbosdreef en Ganzenhoef) altijd ongunstig af ten opzichte van de regio Amsterdam-Amstelland. In de Bijlmermeer werden altijd relatief meer jeugdigen aangehouden. Het verschil tussen de Bijlmermeer (wijkteams Flierbosdreef en Ganzenhoef) en regio Amsterdam-Amstelland is in 2009 voor het eerst in de onderzoeksperiode aanzienlijk kleiner geworden.
- Het percentage bewoners dat van mening is dat verloedering vaak voorkomt, is in de Bijlmermeer afgenomen. Bijlmerbewoners ervaren in 2009 nog iets meer verloedering dan Amsterdammers, maar het subdoel ligt ruim op schema om in 2016 behaald te zijn.
- De werkloosheid in de Bijlmermeer ligt in 2009 ruim 60% lager dan het niveau van 1997. Nog altijd bestaat er een verschil met Amsterdam, maar dit verschil is wel kleiner geworden.
- Het percentage voortijdige schoolverlaters is in 2008/2009 in de Bijlmer gedaald. Ten opzichte van Amsterdam steekt de Bijlmermeer nog wel ongunstig af. De huidige voortgang is net voldoende om in 2016 het subdoel te behalen.
- De resultaten in het voortgezet onderwijs liggen in 2009 op de school voor voortgezet onderwijs in de Bijlmer boven het stedelijk gemiddelde. Met uitzondering van 2007 is dit in de gehele onderzoeksperiode al het geval. Het subdoel is daarmee dus volledig behaald.
- De tevredenheid van huurders over het wonen bij Nieuw Amsterdam fluctueert gedurende de onderzoeksperiode. Huurders van andere corporaties waren altijd meer tevreden dan huurders bij Nieuw Amsterdam. In 2009 waren huurders bij Nieuw Amsterdam bijna even tevreden als huurders van andere corporaties.
- De mutaties als percentage van het totaal aantal woningen van Nieuw Amsterdam vertoont al jaren een dalende trend. In 2009 zette dit door waarmee het verschil met andere corporaties in Amsterdam nagenoeg verdwenen is.
- De gemiddelde leegstand in de nog niet verbeterde woningvoorraad heeft met 0,8 de doelstelling ruim gehaald.

Subdoelen wel ontwikkeling maar onvoldoende op schema

- De gemiddelde woonduur in de Bijlmermeer is licht gestegen sinds 2007. In Amsterdam is de woonduur sterker toegenomen, waardoor de kloof iets groter is geworden.
- De tevredenheid met het wonen is tussen 2005 en 2009 toegenomen. Dit blijkt ook uit andere aspecten zoals 'geschiktheid van de woning om oud in te worden' en de ervaren overlast. Er is echter nog steeds verschil met Amsterdam.

- In 2007 was het subdoel 'tevredenheid met de sociale woonomgeving' behaald doordat Bijlmerbewoners positiever waren over de sociale woonomgeving dan Amsterdammers. In 2009 is de tevredenheid van Bijlmerbewoners afgenomen en bovendien zijn de Amsterdammers meer tevreden.
- Tussen 2005 en 2009 is de betrokkenheid van buurtbewoners in de Bijlmermeer toegenomen. De betrokkenheid is in Amsterdam nog wel groter. Uit andere cijfers blijkt wel dat Bijlmerbewoners zich actiever hebben ingezet om de buurt te verbeteren dan Amsterdammers.
- De gevoelens van onveiligheid zijn in de Bijlmermeer tussen 2005 en 2009 afgenomen. Maar nog altijd voelen Amsterdammers zich, vooral 's avonds, veiliger en er is dus nog steeds sprake van een verschil tussen Amsterdam en de Bijlmer. Hierdoor loopt de Bijlmermeer achter op schema om in 2016 het doel behaald te hebben.
- De ervaren drugsoverlast in de Bijlmermeer is sterk gedaald sinds 1997. De kloof tussen de Bijlmermeer en Amsterdam is kleiner geworden, maar nog altijd ervaren Bijlmerbewoners aanzienlijk meer drugsoverlast dan Amsterdammers. Het verschil is daardoor nog te groot om op schema te liggen om in 2016 op Amsterdams niveau te zijn.
- Nog altijd verschilt de inkomenssituatie van de Bijlmerbewoners met die van Amsterdammers. In de Bijlmermeer wonen meer mensen met een lager inkomen dan in Amsterdam en minder mensen met een hoog inkomen. Het gemiddelde inkomen is in de Bijlmermeer wel toegenomen, maar het verschil met Amsterdam blijft groot.

Subdoelen geen ontwikkeling of achteruitgang

- Het imago van de Bijlmermeer in de pers is gedurende de onderzoeksperiode niet verbeterd. Uit ons – apart voor de Bijlmermonitor opgezette – onderzoek naar het imago van de Bijlmer blijkt weliswaar dat het percentage positieve artikelen toeneemt, maar dat het zwaartepunt nog steeds bij negatieve artikelen ligt.
- In 2009 is het percentage werklozen dat een lang bemiddelingstraject nodig heeft of (nog) niet bemiddelbaar is toegenomen sinds het begin van de onderzoeksperiode. In Amsterdam is het percentage werklozen met een lang bemiddelingstraject of (nog) niet bemiddelbaar, in vergelijking tot het begin van de onderzoeksperiode gelijk gebleven. De kloof tussen de Bijlmer en de stad is daarmee toegenomen, waardoor sprake is van een dubbele achteruitgang.
- De gemiddelde scores op de Cito-toetsen in het basisonderwijs liggen in Zuidoost gedurende de gehele onderzoeksperiode iets onder het stedelijk gemiddelde. Sinds het begin van de onderzoeksperiode is het verschil tussen Zuidoost en Amsterdam groter geworden, waardoor sprake is van een achteruitgang.
- De gemiddelde leegstand van de wel verbeterde/ nieuwe woningvoorraad wordt groter. Of dit een punt van zorg is, valt nog te bezin, want deze stijging van de leegstand kan verklaard worden door het leeg houden van opgeleverde nieuwbouwwoningen in K-midden, vooruitlopend op de uitplaatsing van de flat Keiburg.

Tot slot zijn er nog een aantal subdoelen die niet met cijfers geoperationaliseerd zijn. Ten eerste het subdoel 'minder semi-openbare ruimte, meer privé ruimte of gezamenlijk beheerde ruimte'. Het is aannemelijk dat met het slopen van de honingraatflats en de komst van meer laagbouw, de privé ruimte is toegenomen, maar dit is niet in een cijfer uitgedrukt.

Ten tweede het subdoel 'het onderwijsaanbod stijgt'. Net buiten het vernieuwingsgebied zijn diverse opleidingen in het beroepsonderwijs gerealiseerd, zoals ook de opzet was van de vernieuwing. Ook zijn in het basisonderwijs Brede scholen gerealiseerd.

Tot slot het subdoel 'er komt een sluitende aanpak inburgering'. Ook dit subdoel is niet cijfermatig te benaderen. Op basis van een interview kan wel geconcludeerd worden dat het na een moeizame start van de nieuwe Wet Inburgering in 2008 en 2009 goed gaat met de inburgering in Zuidoost. De wachtlijsten zijn nagenoeg verdwenen en er worden voldoende mensen bereikt. Dit is vooral te danken aan actief wervingsbeleid van het stadsdeel.

Alles overziende is er in de afgelopen jaren duidelijk sprake van een absolute en relatieve verbetering. Op 15 van de 26 gescoorde subdoelen zien we vooruitgang. Maar duidelijk is ook dat de Bijlmer er zeker nog niet helemaal is. Elf van de 26 subdoelen vertonen (te) weinig verbetering. Met name het sociaal economisch terrein moet aandacht blijven krijgen. Daarnaast valt op dat de perceptie en het imago nog (sterk) achterblijft: de pers blijft overwegend negatief berichten over de Bijlmer en ook de perceptie van veiligheid en overlast blijft in de Bijlmer achter op Amsterdam. Kortom de vernieuwing blijft aandacht vragen, het gaat vanaf medio jaren negentig de goede kant op, nu nog 'even' tot 2016 volhouden!

1 Inleiding

1.1 De vernieuwing van de Bijlmermeer

De vernieuwing van de Bijlmermeer, die loopt van 1992 tot circa 2016, kent een aantal ambitieuze doelstellingen. Bij de start van de vernieuwingsoperatie in 1992 (eerste saneringsaanvraag) zijn drie hoofddoelen geformuleerd:

- 1 Verbeteren van de woningmarktpositie van de Bijlmermeer (ruimtelijke vernieuwing).
- 2 Verhogen van de arbeidsparticipatie van de bevolking (sociaaleconomische vernieuwing).
- 3 Versterking van het stedelijk leven in de Bijlmermeer door meer bedrijvigheid en culturele voorzieningen (leefbaarheid en vernieuwing beheer).

Bij de tweede saneringsaanvraag (juli 1995) is het doel van de ruimtelijke vernieuwing nader gepreciseerd door middel van de volgende subdoelen:

- A. Een grotere tevredenheid van bewoners over het wonen in de hoogbouw.
- B. Een hogere waardering voor de wijk blijkend uit een langere woonduur.
- C. Meer mensen die in de Bijlmermeer willen wonen.

In de loop van 1995 werden in diverse andere stukken (Speerpunt Bijlmermeer, Urban en Convenant) ook op de terreinen werk, onderwijs, veiligheid en leef/ woonomgeving subdoelen vastgelegd.

1.2 Bijlmermonitor

In de genoemde stukken die aan de basis van de vernieuwingsoperatie lagen, werd tevens vastgelegd dat de vernieuwingsoperatie gevolgd moet worden via een monitor. Dat werd de Bijlmermonitor.

Eind 1995 / begin 1996 werd voor deze monitor een Programma van Eisen ontwikkeld. In dat stuk werden de doelen, subdoelen en ijkpunten die in de diverse nota's genoemd werden logisch gerangschikt en in meetbare termen omgezet. Zo werden twee hoofddoelen en diverse subdoelen geformuleerd. De hoofddoelen waren: 'de Bijlmermeer is in 2009 een wijk waar het woon- en leefklimaat even goed is als in de gemiddelde Amsterdamse wijk' en 'woningcorporatie Nieuw Amsterdam heeft na afronding van de sanerings- en vernieuwingsoperatie in 2009 het exploitatietekort tot nul teruggebracht'. Daarna volgde een periode van bijlijpen, uitbreiden en proefdraaien. Zo kreeg de sociaaleconomische vernieuwing (werk en onderwijs) meer gewicht in de monitor en werd op basis van een eerste bewoners(proef)onderzoek (najaar 1996) uiteindelijk gekozen voor een veel intensievere vorm van bewonersenquête (duurder maar voor wat betreft de representativiteit beter).

De horizon van de vernieuwingsoperatie werd in 2005 verschoven van 2009 naar 2011. De verwachting is nu dat in 2016 het grootste deel van de vernieuwing afgerond is. Vandaar dat met ingang van de Bijlmermonitor 2009 de hoofddoelen als volgt zijn aangepast:

- ❶ **De Bijlmermeer is in 2016 een wijk waar het woon- en leefklimaat even goed is als in de gemiddelde Amsterdamse wijk.**
- ❷ **Woningcorporatie Nieuw Amsterdam heeft na afronding van de sanerings- en vernieuwingsoperatie in 2016 het exploitatietekort tot nul teruggebracht.**

Uitvoerders en uitvoering

De monitoring van het vernieuwingsproces wordt uitgevoerd door een extern onderzoeks- en adviesbureau, DSP-groep te Amsterdam, in samenwerking met de dienst Onderzoek en Statistiek van de gemeente Amsterdam (O+S), die verantwoordelijk is voor het afnemen van de bewonersenquêtes.

De Bijlmermonitor is tot 2003 jaarlijks uitgebracht met uitzondering van 2001. Vanaf 2003 wordt de Bijlmermonitor om de twee jaar uitgebracht.

De 'oudste' data in deze monitor stammen uit 1994. Het blijkt echter niet altijd mogelijk om de oorspronkelijke indicatoren te handhaven. De partijen die data leveren, veranderen namelijk soms hun registratie. Veel indicatoren zijn daarom van een recentere datum.

Dubbele vergelijking

In de monitor worden telkens dezelfde indicatoren gemeten en afgezet tegen een meetlat (in dit geval de doelen die vastgelegd zijn in het Programma van Eisen Bijlmermonitor). De periodieke monitorrapportages hebben als doel de vinger aan de pols te houden en zo nodig te waarschuwen zodat het beleid bijgesteld kan worden.

De monitoring vindt plaats aan de hand van een tweevoudige vergelijking:

- 1 De Bijlmermeer resultaten van het lopende jaar worden vergeleken met die van vorige jaren. Dit levert een beeld op van de *ontwikkeling* in de Bijlmermeer van de gemeten aspecten.
- 2 De ontwikkeling van de Bijlmermeer wordt vergeleken met de ontwikkeling van geheel Amsterdam op de betreffende aspecten. Zo vindt een *toetsing* plaats van de ontwikkelingen in de Bijlmermeer in vergelijking met de ontwikkelingen in Amsterdam: een toename van de veiligheidsgevoelens in de Bijlmermeer met 10% wordt minder indrukwekkend als de veiligheidsgevoelens in overig Amsterdam met 20% zijn toegenomen.

Om een vergelijking te kunnen maken tussen de Bijlmermeer en Amsterdam wordt voor een aanzienlijk deel van de Bijlmermonitor gebruikt gemaakt van bewonersenquêtes. In deze editie wordt een belangrijke wijziging doorgevoerd ten opzichte van voorgaande jaren.

Gewijzigde situatie

Voor de Bijlmermonitor wordt een speciale bewonersenquête in de Bijlmermeer gehouden. In de beginjaren had O+S corresponderende cijfers beschikbaar voor heel Amsterdam door een vergelijkbare enquête die stadsbreed werd gehouden. Daardoor kon de Bijlmermeer met Amsterdam vergeleken worden. In de loop van de jaren werd deze vergelijkbaarheid minder omdat de stadsbrede enquêtes veranderden.

Voor deze editie van de Bijlmermonitor wordt voor het eerst gebruik gemaakt van data uit de Veiligheidsmonitor (VM) en de enquête Wonen in Amsterdam (WIA). Het is inmiddels goed mogelijk om het vernieuwingsgebied uit deze data te destilleren. Voor een aantal indicatoren wordt nog wel gebruik gemaakt van een sterk ingekorte bewonersenquête in de Bijlmermeer.

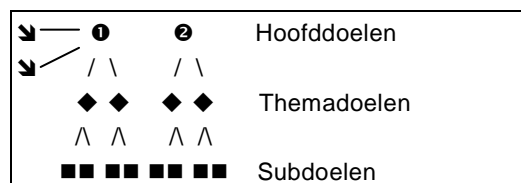
Het gevolg van deze wijziging is dat een deel van de tijdsreeksen niet meer voortgezet kunnen worden. Het grote voordeel is dat er nu een betere aansluiting is bij de beschikbare gegevens van O+S en dit komt de vergelijkbaarheid tussen de Bijlmermeer en Amsterdam ten goede.

Tot slot werd vanaf 2002 in de Bijlmermonitor een onderscheid gemaakt tussen de 'Bijlmermeer' en de 'vernieuwde Bijlmermeer'. De 'vernieuwde Bijlmer' vormde een (kleiner) onderdeel van de 'Bijlmermeer'. Inmiddels is de vernieuwingsoperatie zo ver gevorderd dat de nog niet vernieuwde Bijlmer slechts een klein deel van het gehele vernieuwingsgebied uitmaakt (circa 1.400 woningen op een totaal van 14.000). Het verschil tussen de 'Bijlmermeer' en de 'vernieuwde Bijlmermeer' is inmiddels dusdanig klein dat het onderscheid in deze editie is komen te vervallen.

1.3 Opbouw monitor

De monitor richt zich primair op de voortgang in het bereiken van de doelen die binnen de vernieuwingsoperatie geformuleerd zijn. De gepresenteerde gegevens worden dan ook steeds afgezet tegen de doelen zoals die in de oorspronkelijke stukken en nota's te vinden zijn.

Voor elk thema is een themadoel geformuleerd. De thema's bij hoofddoel 1 zijn doorstroom inwoners en imago, woning en woonomgeving, veiligheid, werk en inkomen, en onderwijs. De thema's bij hoofddoel 2 zijn klanttevredenheid en exploitatie. Deze themadoelen worden gemonitord door middel van subdoelen die onder een themadoel zijn geschaard. Subdoelen kunnen overigens ook direct aan een hoofddoel zijn gekoppeld. De doelen hebben binnen de rapportage de volgende structuur:

1.4 Bronnen

In de monitor wordt gebruik gemaakt van twee fundamenteel verschillende typen gegevens.

- 1 Statistische standaardgegevens die betrekking hebben op populaties (bijvoorbeeld alle Bijlmerbewoners, alle werkenden e.d.).
- 2 Enquêtegegevens waarbij een steekproef uit de populatie ondervraagd is. We spreken hier gemakshalve veelal over 'bewonersenquête's'.

De cijfers in de huidige Bijlmermonitor zijn afkomstig van:

Statistische standaardgegevens

- O+S Amsterdam
- Politie Amsterdam-Amstelland
- Amsterdamse Federatie van Woningcorporaties (AFWC)
- Rochdale (voorheen Nieuw Amsterdam/ Patrimonium)
- Stadsdeel Zuidoost, Economische Zaken
- Ontwikkelingsbedrijf Gemeente Amsterdam
- UWV (voormalig CWI)
- CBS Statline
- Inspectie van het Onderwijs
- Open Schoolgemeenschap Bijlmer
- Leerling Administratiesysteem (LAS)
- Krantenartikelen Algemeen Dagblad, Parool, Volkskrant

Bewonersenquêtes²:

- Bewonersenquête Bijlmermeer
- Veiligheidsmonitor Amsterdam (2003, 2005, 2007 en 2009)
- Wonen in Amsterdam (2005, 2007 en 2009)

Onder de tabellen en afbeeldingen worden de bronnen vermeld van de huidige editie. Als in voorgaande jaren gebruik is gemaakt van andere bronnen, wordt dit in een voetnoot weergegeven.

De verscheidenheid aan bronnen die in de Bijlmermonitor worden gebruikt heeft tot gevolg dat niet altijd cijfers uit het meest recente jaar beschikbaar zijn. Enkele bronnen laten het niet toe om in de eerste kwartalen van het jaar reeds cijfers over het voorgaande jaar te verzamelen. Als dit van toepassing is, wordt het bij de tabel of afbeelding vermeld.

Wat betreft het woningbezit van corporaties is van belang te melden dat Rochdale niet de enige corporatie is in het vernieuwingsgebied. Het is wel de grootste verhuurder in het gebied.

1.5 Gebiedsafbakening

De vernieuwing van de Bijlmermeer is gericht op het bezit van Nieuw Amsterdam en de daarbij behorende parkeergarages, hoge dreven, winkelcentra, markten, openbare ruimte en waterlopen. Het bezit van Nieuw Amsterdam omvat de honingraatflats in de D-, E-, F-, G-, en K-buurt (behalve Geldershoofd), de flats in de rechte H-buurt en Hakfort en Huigenbos. In totaal zijn dat ongeveer 12.500 woningen met bijbehorende huishoudens.

Bij de start van de monitor in 1995 is een aanzienlijk groter gebied aangewezen als onderzoeksgebied. Dat had verschillende redenen. Ten eerste de verwachting dat er ook in andere buurten ingrepen zouden worden gedaan. Ten tweede de verwachting dat de vernieuwing van de hoogbouw impact zou hebben op de leefbaarheid van aangrenzende gebieden. Tot slot was er de noodzaak om aan te sluiten bij bestaande statistische gebiedsindelingen. Het onderzoeksgebied voor de Bijlmermonitor is daarom ruwweg afgebakend als het gebied begrensd door de Daalwijkdreef en de Gaasperdammerweg (A9) aan de noord- respectievelijk zuidzijde, door de metrolijn Gein en de Foppingadreef aan de westzijde en door de Provinciale weg aan de oostzijde³. De Venserpolder en Geerdinkhof, Groenhoven, Gouden Leeuw en Garstkamp zijn niet opgenomen in het onderzoeksgebied. Kelbergen, Kortvoort, Kantershof, Bijlmerpark, Heesterveld, Hoptille, Haardstee en Amsterdamse Poort (in totaal bijna 5.000 woningen) zitten wel in het onderzoeksgebied, maar maken geen deel uit van het vernieuwingsgebied. Het onderzoeksgebied is in afbeelding 1.1 met een oranje lijn weergegeven. Van dit afgebakende gebied worden sinds de start van de Bijlmermonitor cijfers verzameld. De zwarte lijn in afbeelding 1.1 geeft de afbakening van het vernieuwingsgebied weer zoals aangegeven in het begin van deze paragraaf.

Noot 2 In bijlage 1 wordt nader ingegaan op de onderzoeksverantwoording van de verschillende bewonersenquêtes.

Noot 3 Het gebied bestaat uit de sinds 2005 gehanteerde buurtcodes: T93c tot en met T93k, T94a tot en met T94i en T94k tot en met T94n.

Als we in de Bijlmermonitor spreken over het vernieuwingsgebied, kortweg ook wel Bijlmermeer of de Bijlmer genoemd, dan bedoelen we het afgebakende gebied zoals in afbeelding 1.1 met de **oranje lijn** is weergegeven. Hier zijn een paar uitzonderingen op. Het vernieuwingsgebied Bijlmermeer is namelijk een gebied dat nergens als registratie-eenheid gehanteerd wordt. Het is niet in alle gevallen mogelijk het gebied te selecteren of dit is pas mogelijk na een flinke tijdsinvestering. Voor een aantal tabellen wordt daarom stadsdeel Zuidoost met heel Amsterdam vergeleken en in het geval van de politiecijfers worden gegevens van de wijkteams Flierbosdreef en Ganzenhoef vergeleken met de hele politieregio Amsterdam-Amstelland. In de Bijlmermonitor wordt dit expliciet vermeld.

Wanneer de gegevens van de Bijlmer vergeleken worden met de stad Amsterdam dan is dit inclusief de Bijlmermeer.

Afbeelding 1.1 Afbakening vernieuwingsgebied Bijlmermeer⁴

Noot 4 In de Bijlmermonitor van 2005 en 2007 is per ongeluk een onjuiste afbeelding van de afbakening van het vernieuwingsgebied zoals die voor de Bijlmermonitor wordt aangehouden, weergegeven.

1.6 Leeswijzer

Deze rapportage is als volgt ingedeeld:

- In hoofdstuk 2 wordt een korte schets gegeven van de stand van zaken van de vernieuwingsoperatie.
- In hoofdstuk 3 vindt u gegevens over de bevolkingssamenstelling en de woningvoorraad in de Bijlmermeer.

In de hoofdstukken 4 t/m 8 worden de themadoelen die onder het eerste hoofddoel vallen besproken. In deze hoofdstukken wordt de tweevoudige vergelijking (Bijlmer jaar na jaar + Bijlmer <--> Amsterdam) afgezet tegen de gestelde doelen.

In hoofdstuk 4 wordt het thema doorstroom en imago besproken.

- In hoofdstuk 5 komt het thema woning en woonomgeving aan de orde.
 - In hoofdstuk 6 wordt het thema veiligheid behandeld.
 - Hoofdstuk 7 heeft betrekking op het thema werk en inkomen.
 - In hoofdstuk 8 wordt het thema onderwijs besproken.
-
- De beide thema's die onder hoofddoel 2 van Nieuw Amsterdam vallen, zijn te vinden in hoofdstuk 9.
 - In hoofdstuk 10 worden ten slotte de conclusies ten aanzien van het bereiken van alle doelstellingen gepresenteerd.

Bij enkele tabellen in de Bijlmermonitor zijn de jaarreeksen inmiddels zo lang geworden dat de leesbaarheid in het geding kwam. Daarom is in een aantal gevallen gekozen om enkele jaren te verwijderen zodat intervallen van twee jaar ontstaan. Het niet weergeven van resultaten uit eerdere edities resulteert uiteraard in verlies van informatie, maar levert geen vertekening op van de trend in de onderzoeksperiode. De niet meer weergegeven informatie kan vanzelfsprekend worden teruggevonden in voorgaande edities van de Bijlmermonitor.

Voor verschillende tabellen in de hoofdstukken worden percentages gegevens. In bijlage 3 zijn de absolute aantallen terug te vinden.

2 De vernieuwing in 2008 en 2009

Winkencentrum Kameleon in aanbouw

2.1 Algemeen

Zowel in 2008 als in 2009 waren op tientallen locaties in de Bijlmermeer grotere en kleinere werkzaamheden in uitvoering. Vooral rond het Anton de Komplein en metrostation Kraaiennest waren verschillende aannemers tegelijk bezig.

In april 2009 werd gevierd dat de helft van de 7.200 nieuw te bouwen woningen was opgeleverd. Het totale aantal woningen waarvan de bouw is gestart, ligt inmiddels ruim boven de 4.000.

De kredietcrisis had in 2009 nog betrekkelijk weinig gevolgen voor de voortgang van de woningbouw; slechts één project aan de Karspeldreef werd daardoor vertraagd. Maar de verkoop van de woningen die in aanbouw waren, verliep aanzienlijk trager dan verwacht en corporaties moesten scherpere keuzes maken in de inzet van onrendabele investeringen in sociale huurwoningen. Eind 2009 werd duidelijk dat dit moest leiden tot uitstel van de start bouw van verschillende projecten in 2010.

2.2 Actiegebied Amsterdamse Poort

H-buurt

Na het afronden van de renovatie van de flats Hakfort en Huigenbos werd in oktober 2008 een feest georganiseerd voor de bewoners. Qua planvorming werd gestart met het laatste onderdeel van de vernieuwing van dit gebied, namelijk de aanpak van de zone rond de garages aan de Karspeldreef. Ten opzichte van het eerder vastgestelde Stedenbouwkundig Programma van Eisen (SPvE) waren er intussen twee ontwikkelingen op gang gekomen die op de planvorming van invloed waren. Aan de zuidkant wordt de Gaasperdammerweg gedeeltelijk in een tunnelbak gelegd, waardoor het mogelijk en wenselijk is om daar om heen woningen te realiseren. Aan de westkant heeft Ymere na overleg met het stadsdeel besloten om de bewoners van het complex Heesterveld uit te plaatsen en de gebouwen te slopen. Vanaf november 2009 is dit gestart. Deze drie gebieden worden in samenhang tot ontwikkeling gebracht.

De herhuisvesting van de bewoners van Heesterveld is eind 2009 begonnen. Ymere heeft in overleg met de bewoners maatregelen genomen om de leefbaarheid van het complex zo goed mogelijk te houden en is van plan om één van de gebouwen tijdelijk een broedplaatsfunctie te geven.

D-buurt

Begin 2008 werd besloten om de beide resterende segmenten van Dennenrode en Develstein, alsmede de bijbehorende parkeergarages te slopen. De opdrachtgevers verwachtten dat hierdoor een hogere kwaliteit in het gebied kon worden gerealiseerd. Ten opzichte van het eerdere SPvE is een belangrijke stap dat er veel minder appartementen worden gerealiseerd en meer eengezinswoningen. In samenhang met het grotere aandeel eengezinswoningen werd een onderzoek gestart naar de mogelijkheid om de Daalwijkdreef te verlagen. De werkzaamheden om het SPvE aan te passen namen meer tijd in beslag dan vooraf ingeschat was. De in 2009 nog hoge prijzen van de aannemers leidden er in combinatie met de stagnatie van de afzet van koopwoningen als gevolg van de kredietcrisis toe, dat er eind 2009 nog geen haalbaar plan was.

Eind 2009 stonden er in de D-buurt alleen nog maar gebouwen aan de Daalwijkdreef. Doordat veel bomen bij de sloop voorlopig zijn behouden, komt het gebied overdag over als een aangenaam parkachtig gebied, maar 's avonds overheerst de leegte.

Anton de Komplein e.o.

Rond het Anton de Komplein (zowel aan de noordkant als aan de zuidzijde van de Bijlmerdreef) werden veel bouwprojecten uitgevoerd. De tweede fase van Fortuna, 134 woningen in drie gebouwen en één bedrijfsruimte, begon eind 2008. De derde fase van Fénice, een toren van 12 lagen met 55 woningen startte begin 2009. Het betreft allemaal koopwoningen.

Eind 2006 startte de bouw van het nieuwe Bijlmer Sportcentrum. Tijdens de bouw bleef het oude zwembad in functie. De oplevering vond zoals gepland plaats in het derde kwartaal van 2008. Aansluitend werd het oude zwembad gesloopt.

In mei 2007 werd de eerste paal geslagen voor het Bijlmer Parktheater, de nieuwe werkplaats voor Krater Theater, de Jeugdtheaterschool, Circus Elleboog en de Theaterwerkplaats. In oktober 2009 werd het feestelijk geopend, nadat de gebruikers er al enkele maanden eerder in waren getrokken.

De beide nog ontbrekende zijden van het gesloten bouwblok aan de Bijlmerdreef, grenzend aan het stadsdeelkantoor, werden in 2008 in aanbouw genomen. Dit zogenaamde sociaal-medische cluster is bestemd voor verschillende groepen hulpbehoevenden.

Tegen de Flierbosdreef startte de renovatie van het politiebureau, werd de tijdelijke opvang voor verslaafden gesloopt en een nieuwe tijdelijke voorziening geplaatst.

2.3 Actiegebied Ganzenhoef

E-buurt

Ook in de E-buurt werd begin besloten om twee resterende segmenten van de flats Eeftink en Egeldonk, net als de bijbehorende garages, alsnog te slopen. Het nieuwe SPvE zal gemaakt worden in combinatie met die van de Daalwijdreefzone.

Vlak bij DE Brede School startte begin 2008 de bouw van 16 woningen en een kinderdagverblijf in opdracht van WIPSAKIDS (Women In Positive Social Action).

De nieuwbouw van Eeftink werd in de loop van 2009 opgeleverd. De architect van dit project en van Nieuw Echtensten, Jan Bakers Architecten, kreeg opdracht om ook een ontwerp te maken voor de nieuwbouw van Egeldonk. Voor de nieuwbouw aan de Elsrijkdreef werd FARO architecten geselecteerd. De aanleg van twee bruggen tussen de E- en de G-buurt liep vertraging op. De realisatie startte niet medio 2008 maar eind 2009.

G-buurt

Eind 2006 was begonnen met het opstellen van het SPvE voor de bebouwing aan de noordoostzijde van de verlaagde dreef. Een aantal bewoners ging aan de slag met een eigen alternatief, dat werd uitgewerkt tot een volwaardig alternatief SPvE. De samenwerking tussen de SPvE's leidde tot een voorstel voor drie plandelen. Begin 2008 nam de Stadsdeelraad hier een besluit over: met twee kon gestart worden, één vereiste verdere studie. Vervolgens startten de voorbereidingen voor de uitgifte van 15 vrije kavels aan de 's Gravendijkdreef.

De renovatie van Grubbehoefte werd in 2008 afgerond. Ook de nieuwbouw van 425 woningen op de plaats van de flat Grunder werd in de loop van 2008 opgeleverd. Met name het buurtje Mi Akoma di Color kreeg veel aandacht vanwege de intensieve en

jarenlange participatie van de toekomstige bewoners. Ook de verlengde en verbrede watergang tussen de flat Grubbehoeve en Nieuw Grunder kon worden opgeleverd. In september 2009 werd voor alle bewoners van het gebied een opleverfeest georganiseerd.

Hiermee is het grootste deel van de werkzaamheden in de G-buurt, die in 1992 als eerste werd aangepakt, is afgerond. Eind 2009 was Grubbehoeve één van de vijf gebouwen die genomineerd werd voor de Zuidoost Architectuurprijs. De gehele G-buurt was eind 2009 de eerste winnaar van de Metropoolprijs voor Gebiedsontwikkeling.

2.4 Actiegebied Kraaiennest

Ontwikkelingen aan de noordzijde van de Karspeldreef

Op de hoek van de Groesbeekdreef en de Karspeldreef werd in januari 2007 de bouw van blok AB gestart. Het gaat om 145 woningen, met diverse voorzieningen van het Leger des Heils en op de begane grond een bedrijfsruimte voor de Stichting Maatschappelijke Dienstverlening (MADI). De oplevering verliep in fases van eind 2008 tot eind 2009.

In oktober 2008 werd de eerste paal geslagen voor het nieuwe winkelcentrum, dat als naam de Kameleon kreeg. Er komt circa 8.500 m² winkelruimte met daarboven parkeergelegenheid en 232 woningen in de marktsector. De oplevering zal in fasen plaatsvinden en is gepland vanaf eind 2011. Het bestaande winkelcentrum was in mei en juni 2009 het startpunt voor de eerste Straat van Sculpturen, een tweejaarlijkse kunstmanifestatie in de openbare ruimte van de Bijlmermeer. De buitengevel van het gebouw werd bekleed met honderden rode en witte platen, die als pixels gezamenlijk het kunstwerk ZIEZO vormen.

Drie andere projecten die in 2007 waren gestart, 22 appartementen aan de 's Gravendijkdreef, 22 eengezinswoningen aan de Arenpalmstraat en 25 woningen aan de 's Gravendijkdreef nabij de Karspeldreef, werden eind 2008 opgeleverd. In juni werd in Laag Koningshoef de aanmerkelijke uitbreiding van de groenvoorzieningen gevierd. In het tweede halfjaar van 2009 kwam duidelijkheid over de aanpak van de flat Kleiburg, nadat in voorgaande jaren verschillende plannen onhaalbaar bleken te zijn. De herhuisvesting van de bewoners kon na jaren wachten in november 2009 van start gaan.

In augustus 2009 begon de sloop en nieuwbouw van het metrostation Kraaiennest. Daarvoor moest de markt worden verplaatst van de locatie onder de metrobaan naar een tijdelijke locatie rondom het winkelcentrum. Het metrostation blijft gedurende de werkzaamheden in gebruik via een tijdelijke nieuwe entree aan de zuidzijde van de Karspeldreef.

Ontwikkelingen aan de zuidzijde van de Karspeldreef

Begin 2008 werd de renovatie van de vier zogenaamde Keytorens afgerond met de feestelijke onthulling van kunstwerken op de transformatorgebouwen van de flats. In juni 2006 was de bouw begonnen van 348 woningen op de plek van de gesloopte flat Kempering. De oplevering was in 2008. De woongroep van Chinese ouderen werd in februari 2009 geopend door de burgemeester van Amsterdam.

Na de sloop van de flats Klieverink en Kouwenoord in 2005-2006, startte de nieuwbouw van Karspelhof in november 2008. De oplevering van de eerste fase, bestaande uit 202 eengezinswoningen, loopt door tot het najaar van 2010. In totaal worden er 450 woningen gebouwd.

2.5 Sociaaleconomische vernieuwing

Parallel aan de fysieke vernieuwing en de vernieuwing van het beheer zijn de afgelopen jaren vele projecten uitgevoerd om de sociaaleconomische positie van de inwoners van de wijk te verbeteren. In de eerste plaats zijn daarvoor de welzijnsvoorzieningen van belang die voor het gehele stadsdeel werken, zoals opbouwwerk, schuldhulpverlening, opvoedondersteuning, ouder-kindcentra, cultureel-educatief centrum, etc. Meer specifiek voor de vernieuwing in de Bijlmermeer zijn er de afgelopen jaren verschillende Europese programma's aangesproken, met name doelstelling 2, om voorzieningen in de wijk mogelijk en betaalbaar te maken. Resultaten hiervan zijn: ateliers in Kruitberg en Echtenstein en kleinschalige kantoorruimtes in Gerenstein en Grubbehoef met lage netto huren, verbetering van de bereikbaarheid en de veiligheid van winkelcentrum Ganzenpoort, kantoor- en vergaderruimte in de Kandelaar voor lokale zelforganisaties met een voorportaalfunctie naar de arbeidsmarkt, en de bouw van een broedplaats podiumkunsten voor jong talent in het Bijlmer Parktheater.

Net als elders in Amsterdam en Nederland is duidelijk geworden dat er een groep huishoudens is die met meerdere problemen kampt en niet zonder meer naar de bestaande voorzieningen gaat. Een meer directe benadering in de vorm van huis-aan-huisbezoeken met een concreet aanbod voor ondersteuning is daarom opgezet. Het stadsdeel en de corporaties hebben, om hier over langere periode aan te kunnen werken, het project Kansrijk Zuidoost opgezet, waarbij bewoners achter de voordeur worden aangesproken.

In 2009 kwam de Wijkaanpak in de EGK-buurt goed op gang, met een aantal projecten op het gebied van wonen en leven, veiligheid, participeren en integreren, leren en opgroeien en werken. Naar aanleiding van de schietincidenten voerden het stadsdeel en de Centrale Stad een groot aantal extra maatregelen uit op het gebied van veiligheid, jeugd en participatie.

2.6 Beeldvorming en de Bijlmermeer in de media

Eén van de doelstellingen van de vernieuwing van de Bijlmermeer is het verbeteren van het imago van de wijk. In de loop van de jaren '80 kreeg de Bijlmermeer een zeer slecht imago. Woningzoekenden gingen de Bijlmer mijden, zelfs als ze dringend een woning nodig hadden. Nog maar enkele jaren geleden werd in een onderzoek van de Dienst Wonen Zuidoost het vaakst genoemd als stadsdeel/wijk/buurt waar mensen minder graag willen wonen, Noord stond op de tweede plek en de Bijlmer werd als derde genoemd⁵.

Nog steeds kampt Zuidoost en de Bijlmer in het bijzonder met een imagoprobleem. Opvallend hierbij is dat ook zaken die buiten de Bijlmer gebeuren (bv. in Venserpolder of Gaasperdam) toch aan de Bijlmer gerelateerd worden. Hoewel ook bewoners van andere gebieden klagen over de beeldvorming van hun buurt is het bijzondere van de Bijlmermeer dat de wijk spreekwoordelijk is geworden voor verwijzingen naar ongewenste, negatieve, grootschalige ontwikkelingen op het gebied van stedenbouw en architectuur.

Noot 5 Factsheet Wonen in Amsterdam, nummer 5, februari 2007, Dienst Wonen.

Communicatie rond Zuidoost en daarbinnen rond de Bijlmermeer wordt door diverse partijen georganiseerd. De Stichting Zuidoost Partners richt zich specifiek op de informatie en beeldvorming over het stadsdeel, aan beide zijden van het spoor. Overheid, bedrijfsleven en (semi-)commerciële instellingen financieren de stichting. Het stadsdeel geeft persberichten uit over ontwikkelingen en heeft een periodiek voor bewoners en bedrijven. De corporaties en met name Woningcorporatie Rochdale communiceert over ontwikkelingen in haar bestaande bezit en over nieuwbouwprojecten. Het Projectbureau Vernieuwing Bijlmermeer (PVB) tot slot communiceert over de vernieuwing van de Bijlmermeer.

2.7 Doorlooptijd van de vernieuwing

Begin 2009 heeft het PVB een werkprogramma opgesteld voor de jaren 2009 en 2010. Daarbij is nagegaan wanneer redelijkerwijs verwacht kan worden dat de laatste eerste paal van de geplande nieuwbouw kan worden geslagen. Deze was in 2001 gepland in 2011. In het werkprogramma wordt aangegeven dat gezien de werkzaamheden die nog op uitvoering wachten de vernieuwing langer duurt dan gepland. Het geplande programma voor de dreefverlaging is afgerond, maar er wordt onderzocht of de Daalwijkdreef aanvullend kan worden verlaagd. De oorspronkelijk geplande sloop van woningen wordt in 2010 afgerond, maar aanvullend komen er woningen en garages langs de Daalwijkdreef en in de K-buurt onder de slopershamer. Het winkelcentrum Kraaiennest moet nog worden gesloopt. Er moeten nog twee flats worden gerenoveerd: Daalwijk en Kleiburg. Bovendien moeten er nog ruim 3.000 woningen worden gebouwd, waar mogelijk gemengd met andere functies dan wonen, en moet de bijbehorende woonomgeving worden ingericht. Daarnaast zijn er plannen in voorbereiding voor de bouw van zo'n 1000 woningen bij en aan het vernieuwde Bijlmerpark. Het PVB verwacht dat de laatste eerste paal geslagen kan worden in 2016. De invloed van de kredietcrisis is daarin nog niet verwerkt.

3 Bevolkingssamenstelling en woningvoorraad

In dit hoofdstuk wordt een aantal kenmerken vermeld van de omgeving waarin de vernieuwingsoperatie zich afspeelt. Het gaat met name om informatie over de bevolking en de woningen.

3.1 Bevolkingssamenstelling

Tabel 3.1.1 Ontwikkeling van het aantal inwoners in vergelijking met Amsterdam (per 1 januari)

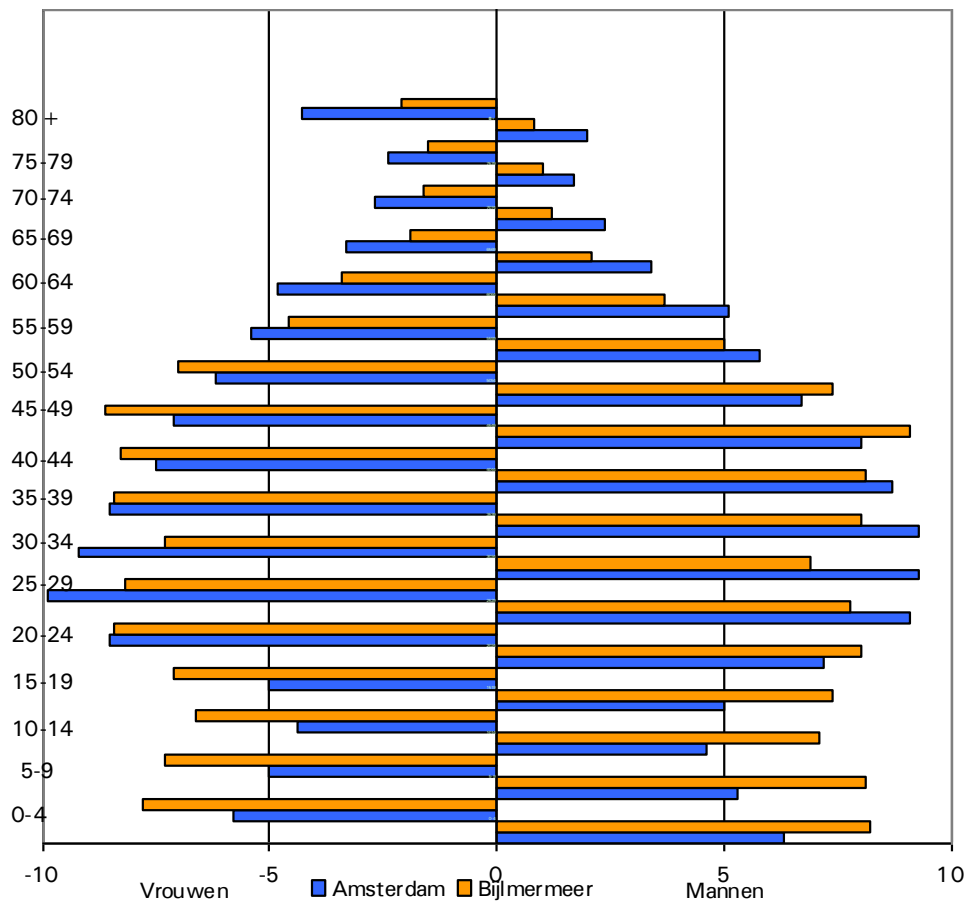
	Bijlmermeer		Amsterdam	
	absoluut	index	absoluut	index
1994	41.720	100,0	724.195	100,0
1995	39.778	95,3	722.350	99,7
1996	38.030	91,2	718.091	99,2
1997	37.847	90,7	715.063	98,7
1998	37.764	90,5	718.175	99,2
1999	37.479	89,8	727.095	100,4
2000	37.467	89,8	731.289	101,0
2002	37.466	89,8	735.328	101,5
2003	36.736	88,1	736.045	101,6
2005	34.470	82,6	742.951	102,6
2007	32.044	76,8	743.104	102,6
2009	34.657	83,1	756.347	104,4

Bron: O+S

- Het absolute aantal inwoners in de Bijlmermeer was tot 1999 dalende, waarna het inwonertal zich stabiliseerde rond de 37.500. Vanaf 2003 daalde het aantal inwoners weer. In 2009 is het inwonersaantal in de Bijlmermeer voor het eerst weer gestegen.
- In dezelfde periode is in Amsterdam sprake van een bevolkingstoename. De gemiddelde woningbezetting (zie tabel 3.2.1) is gedaald van 2,35 in 1994 tot 2,2 in 2009. Dit cijfer ligt aanzienlijk hoger dan in Amsterdam, waar de gemiddelde woningbezetting 1,9 is.

Een belangrijk bevolkingsgegeven is de leeftijdsopbouw in de wijk.

Afbeelding 3.1.1 Leeftijdsopbouw bevolking Bijlmermeer en Amsterdam naar sekse (percentage van de bevolking per sekse, per 1 januari 2009)

Bron: O+S

- Uit afbeelding 3.2.1 blijkt dat de Bijlmermeer in verhouding tot Amsterdam een omvangrijkere jonge bevolking (t/m 24 jaar) kent.
- Het percentage 25-39 jarigen en het percentage ouderen (vanaf 55 jaar) in de Bijlmermeer ligt lager dan in de stad.
- Het percentage 40-54 jarigen ligt daarentegen hoger dan in de stad.

In bijlage 3 zijn alle percentages en absolute aantallen van de inwoners van Amsterdam en de Bijlmermeer vanaf 1994 weergegeven.

Een belangrijk kenmerk van de Bijlmer is het relatief hoge percentage bewoners van niet-westerse herkomst. In onderstaande tabel is de herkomst weergegeven van de Bijlmermeer en van Amsterdam.

Tabel 3.1.2 Herkomst⁶ (percentage, per 1 januari)

	Bijlmermeer		Amsterdam	
	2007	2009	2007	2009
Suriname	37,9	38,3	9,3	9,1
Ned. Antillen	7,7	7,7	1,5	1,5
Turkije	0,9	1,0	5,2	5,2
Marokko	2,2	2,1	8,9	9,0
overige niet-Westers	29,5	28,5	9,6	9,9
overige Westers	6,7	7,0	14,1	14,8
Nederland	15,1	15,5	51,4	50,5
totaal	100	100,0	100	100,0

Bron: O+S

- De Bijlmermeer onderscheidt zich van Amsterdam door een relatief zeer hoog percentage inwoners van Surinaamse herkomst en door relatief veel inwoners afkomstig uit de categorie overige niet-westerse landen.
- Het percentage inwoners van Nederlandse herkomst is daarentegen in stedelijk perspectief erg laag.
- Inwoners van Antilliaanse en overige niet-Westerse herkomst zijn in vergelijking met Amsterdam sterk oververtegenwoordigd. Inwoners van Turkse, Marokkaanse en overige Westerse herkomst zijn sterk ondervertegenwoordigd.

Het laatste aspect van de bevolkingssamenstelling dat in dit hoofdstuk aan de orde komt is de huishoudensamenstelling. Ook deze bepaalt in belangrijke mate het karakter van de buurt.

Noot 6 O+S is in 2006 overgegaan op een nieuwe CBS-indeling, net als veel andere gemeenten. Daarbij wordt het begrip etniciteit vervangen door herkomst. De verdeling tussen geïndustrialiseerde landen en niet-geïndustrialiseerde landen is veranderd in westers en niet-westerse allochtonen. Omdat ook de definities veranderden (zo worden Zuid-Europeanen nu bij de groep westerse allochtonen gerekend) kunnen de gegevens uit 2005 en 2007 niet meer zonder deze informatie naast elkaar gezien worden. Daarom is er in deze monitor voor gekozen om nieuwe tabellen op te nemen. Meer informatie over de nieuwe indeling is te vinden op http://www.os.amsterdam.nl/pdf/2006_definitie_allochtonen.pdf. Voor de oude tabellen met etniciteit in de Bijlmermeer en de rest van Amsterdam verwijzen we naar eerdere edities van de Bijlmermonitor.

Tabel 3.1.3a Huishoudensamenstelling in de Bijlmermeer (percentage hoofdbewoners naar woningtype, per 1 januari)

	1994	1996	1998	2000	2002	2003	2005	2007	2009
echtpaar zonder kinderen	9	7	6	6	6	6	5	5	5
echtpaar met kinderen	12	11	10	9	9	9	9	9	9
eenoudergezinnen	14	17	19	19	20	20	20	21	20
alleenwonenden	35	38	39	38	38	38	38	38	37
alleenstaande en eenoudergezin	6	6	6	7	7	7	7	7	8
twee alleenstaanden	11	11	10	10	10	10	10	9	10
drie of meer alleenstaanden	4	3	3	4	4	4	4	4	4
overig	10	7	7	7	7	7	7	7	7
totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Bron: O+S

Tabel 3.1.3b Huishoudensamenstelling in Amsterdam (percentage hoofdbewoners naar woningtype, per 1 januari)

	1994	1996	1998	2000	2002	2003	2005	2007	2009
echtparen zonder kinderen	14	13	12	11	11	11	10	10	9
echtpaar met kinderen	12	12	12	11	11	11	11	11	10
eenoudergezinnen	7	8	8	8	9	9	9	9	9
alleenwonenden	46	47	47	47	47	47	47	48	48
alleenstaande en eenoudergezin	3	3	3	3	4	4	4	4	5
twee alleenstaanden	11	12	12	12	12	12	12	12	13
drie of meer alleenstaanden	3	2	2	2	2	2	3	3	3
overig	4	4	3	3	4	4	4	4	4
totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Bron: O+S

- De huishoudensamenstelling is de afgelopen jaren over het algemeen in zowel de Bijlmermeer als Amsterdam constant gebleven.
- De Bijlmermeer wordt in vergelijking met Amsterdam gekenmerkt door een relatief hoog percentage eenoudergezinnen en een relatief laag percentage alleenwonenden.

3.2 Woningvoorraad

Tabel 3.2.1 Woningen vernieuwingsgebied Bijlmermeer (aantal en percentage, per 1 januari)

	Nieuw Amsterdam		particulier eigen bezit		overige woningbezitters		totaal	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%
1994	12.717	72	75	0	4.946	28	17.738	100
1995	12.759	74	75	0	4.487	26	17.321	100
1996	12.113	70	83	0	5.142	30	17.338	100
1997	11.961	69	141	1	5.327	31	17.429	100
1998	10.689	61	289	2	6.407	37	17.385	100
1999	9.179	53	344	2	7.798	45	17.321	100
2000	9.648	56	580	3	6.991	40	17.219	100
2002	9.757	57	1.089	6	6.123	36	16.969	100
2003	8.662	50	1.282	7	7.226	42	17.170	100
2004	7.994	48	1.502	9	7.215	43	16.711	100
2005	7.430	45	1.783	11	7.149	44	16.362	100
2007	6.307	47	2.162	16	5.098	38	13.567	100
2009	6.177	40	3.112	20	6.257	40	15.546	100

Bron: O+S en Rochdale

- Het woningbezit van Nieuw Amsterdam daalt. De afgelopen vijftien jaar krimpt het met 50% (ruim 6.500 woningen).
- Het aantal woningen in particulier eigen bezit stijgt verder.
- In de periode 2002 tot en met 2009 fluctueert het totaal aantal woningen als gevolg van de sloop en nieuwbouw van woningen. Wel is het totaal aantal woningen ten opzichte van 1994 afgenomen.

Tabel 3.2.2 Kernvoorraad plus (aantal en percentage van alle corporatiewoningen, per 1 januari)

Bijlmermeer	absoluut	% v/d woningen
2000	13.229	88%
2002	11.993	71%
2003	11.133	65%
2004	11.476	85%
2005	10.476	81%
2007	7.247 ⁷	71%
2009	7.967	70%

Bron: AFWC

- Van de woningvoorraad in de Bijlmermeer bestaat 70% uit woningen in de kernvoorraad plus (ruime en betaalbare woningen). Ten opzichte van 2007 is er weinig veranderd.
- Het percentage woningen in de kernvoorraad plus fluctueerde tussen 2000 en 2004, maar daarna is een dalende lijn waar te nemen.

Noot 7 De forse daling in de kernvoorraad plus komt overeen met het de situatie in het gehele stadsdeel Zuidoost en is waarschijnlijk het gevolg van sloop/nieuwbouw en verkoop van dit type woningen.

3.3 Conclusies bevolkingssamenstelling en woningvoorraad

- Sinds 1994 is het inwonertal van het vernieuwingsgebied met ruim 15 % gedaald. Deze ontwikkeling contrasteert met die van Amsterdam; daar is juist sprake van een toename van 5 % in de laatste 14 jaar.
- In de Bijlmermeer wonen in vergelijking met de stad veel kinderen en jongeren (tot 24 jaar), volwassenen (40-54 jaar) en weinig jongvolwassenen (25-39 jaar) en ouderen (vanaf 55 jaar).
- In de Bijlmermeer heeft 15 % van de bevolking een Nederlandse herkomst. Er wonen in verhouding tot de stad veel Surinamers, Antillianen en mensen uit overige niet-Westerse landen. Turken, Marokkanen en mensen uit overige Westerse landen wonen er relatief weinig.
- Ook de verhouding tussen de verschillende typen huishoudens verschilt in de Bijlmermeer duidelijk van de situatie in Amsterdam. In de Bijlmermeer wonen relatief veel eenoudergezinnen en relatief weinig alleenwonenden.
- Het totaal aantal woningen in het vernieuwingsgebied fluctueert ten gevolge van de sloop en nieuwbouw van woningen. Wel is het totaal aantal woningen ten opzichte van 1994 afgenomen. Het aantal woningen in particulier eigen bezit is verder gestegen. Het aantal woningen van het voormalige Nieuw Amsterdam daalt.

4 Doorstroom inwoners en imago

Het eerste hoofddoel van de vernieuwingsoperatie luidt:

- ❶ **In 2016 is de Bijlmermeer een wijk waar het woon- en leefklimaat even goed is als in de gemiddelde Amsterdamse wijk.**

Onder dit hoofddoel vallen verschillende thema's die in hoofdstuk 4 t/m 8 behandeld zullen worden.

Dit hoofdstuk gaat nader in op het thema doorstroom inwoners en imago. Voor dit thema zijn de volgende subdoelen opgesteld:

- De woontijd in de Bijlmer is minstens even lang als de woontijd in een gemiddelde Amsterdamse buurt.
- Het aantal vertrekkers uit de Bijlmer is even groot als, of minder groot dan, het aantal vertrekkers uit een gemiddelde Amsterdamse buurt.
- Het aantal huishoudens met verhuisplannen in de Bijlmer is even groot als, of minder groot dan het aantal huishoudens met verhuisplannen elders in de stad.
- Het aantal woningaanvragen voor de Bijlmer is even hoog als, of hoger dan, een gemiddelde Amsterdamse buurt.
- De beeldvorming over de Bijlmermeer in de pers is minder negatief.

4.1 Woontijd en vertrek

- **De woontijd in de Bijlmer is minstens even lang als de woontijd in een gemiddelde Amsterdamse buurt.**

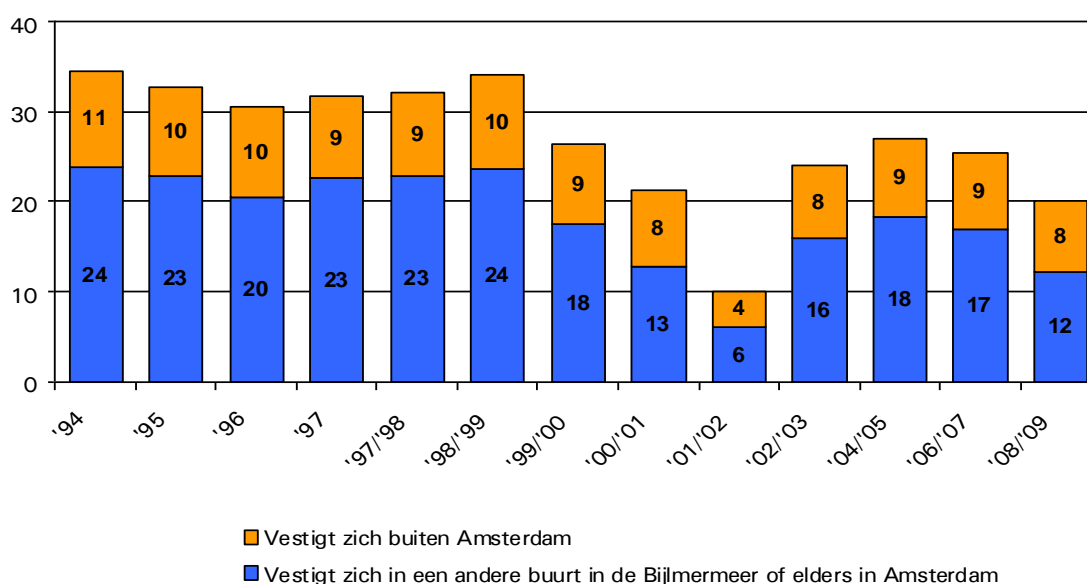
Tabel 4.1.1 Gemiddelde woontijd in de woning (in jaren)

	Bijlmermeer			Amsterdam		
	2005	2007	2009	2005	2007	2009
gemiddelde woontijd	8,0	9,4	9,7	12,2	11,3	13,0

Bron: WIA 1.1

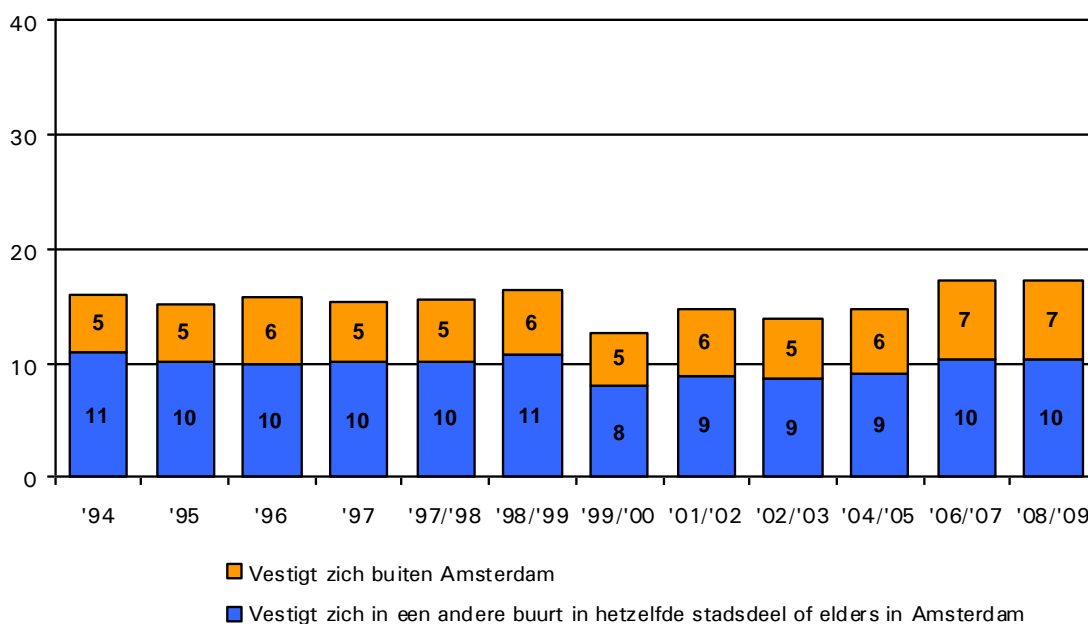
- De gemiddelde woontijd in de Bijlmermeer is tussen 2005 en 2009 toegenomen met bijna twee jaar.
- In Amsterdam is de gemiddelde woontijd eveneens toegenomen. De gemiddelde woontijd ligt in Amsterdam aanzienlijk hoger dan in de Bijlmermeer, maar het verschil met Amsterdam neemt wel af.
- **Het aantal vertrekkers uit de Bijlmer is even groot als, of minder groot dan het aantal vertrekkers uit een gemiddelde Amsterdamse buurt.**

Afbeelding 4.1.1a Vertrekkers⁸ uit de Bijlmermeer uitgesplitst naar bestemming (percentage van het aantal buurtbewoners)⁹.

Bron: O+S

Afbeelding 4.1.1b Vertrekkers uit Amsterdam uitgesplitst naar bestemming (percentage van het aantal buurtbewoners)

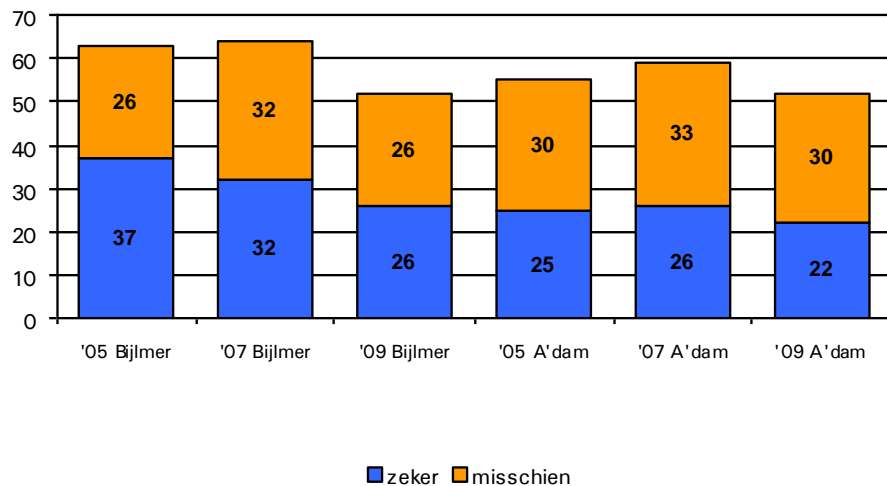
Bron: O+S

Noot 8 Aantal vertrekkers betreft vanaf 1998 de periode van juli tot juli. Hiertoe is overgegaan omdat gegevens over het hele voorgaande jaar nog niet beschikbaar zijn ten tijde van de oplevering van de Bijlmermonitor.

Noot 9 In de statistieken is vertrek overigens niet op wijkniveau gedefinieerd, maar op buurtniveau. Dit betekent dat degenen die binnen de Bijlmermeer naar een andere buurtcombinatie verhuizen als vertrekkers worden geregistreerd, terwijl zij feitelijk binnen de Bijlmermeer blijven wonen. Hetzelfde geldt overigens ook voor het geregistreerde vertrek in andere Amsterdamse buurten.

- Het percentage vertrekkers uit de buurt is in 2008/2009 in de Bijlmermeer gedaald. Vooral het percentage vertrekkers dat zich elders in Amsterdam vestigt is gedurende de onderzoeksperiode sterk gedaald.
 - De kloof met Amsterdam is aanzienlijk kleiner geworden. In voorgaande jaren was het aantal vertrekkers uit de buurt in de Bijlmermeer nog aanzienlijk hoger dan in Amsterdam. Dit kwam doordat de vernieuwingsoperatie een groot aantal verhuizingen tot gevolg had die de cijfers negatief beïnvloedden. Inmiddels is een aanzienlijk deel van de vernieuwingsoperatie achter de rug en dit kan verklaren waarom het aantal vertrekkers uit de buurt in de Bijlmermeer nu ook gedaald is. Pas als de vernieuwingsoperatie helemaal ten einde is kan een zuivere vergelijking gemaakt worden.
- **Het aantal huishoudens met verhuisplannen in de Bijlmer is even groot als, of minder groot dan het aantal huishoudens met verhuisplannen elders in de stad.**

Afbeelding 4.1.2 Persoon wil binnen twee jaar verhuizen (percentage)

Bron: WIA (meerdere vragen uit hoofdstuk 7)

- In totaal heeft in 2009 zo'n 50% procent van de inwoners van de Bijlmermeer verhuisplannen. Ten opzichte van 2005 is het percentage inwoners dat aangeeft zeker te willen verhuizen in de Bijlmermeer fors gedaald.
- Het percentage inwoners met verhuisplannen in de Bijlmermeer is in 2009 gelijk aan Amsterdam. Wel zijn er in de Bijlmermeer iets meer inwoners die zeker willen verhuizen.

Van de inwoners die in 2009 aangeven dat ze zeker willen verhuizen, wil de overgrote meerderheid in zowel de Bijlmermeer als in Amsterdam uitsluitend in Amsterdam blijven wonen (respectievelijk 62% en 60%). Een kleiner deel wil het liefst in Amsterdam blijven wonen, maar zou eventueel wel naar buiten Amsterdam willen verhuizen (17% in de Bijlmermeer en 20% in Amsterdam).

Van deze beide groepen inwoners is gekeken waar ze dan naartoe willen verhuizen. De resultaten zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Tabel 4.1.2 Percentage zeker verhuisgeneigden naar bestemming (percentage)

	Bijlmermeer 2009	Amsterdam 2009
bij voorkeur in eigen buurt	29	34
bij voorkeur in eigen stadsdeel, andere buurt	29	17
bij voorkeur naar een ander stadsdeel	20	22
geen voorkeur	8	16
weet niet / n.v.t. (buiten Amsterdam)	13	11

Bron: WIA (meerdere vragen uit hoofdstuk 7)

- Van de inwoners in de Bijlmermeer wil 29% in de eigen buurt blijven en 29% wil naar een andere buurt in het eigen stadsdeel verhuizen.
- In vergelijking met de Bijlmermeer zijn er in Amsterdam iets meer inwoners die in de eigen buurt willen blijven (34%), maar wel minder inwoners die naar een andere buurt in het eigen stadsdeel willen verhuizen.
- Zowel in de Bijlmermeer als in Amsterdam heeft ongeveer 20% van de verhuisgeneigden een voorkeur voor een ander stadsdeel.

4.2 Instroom

- **Het aantal woningaanvragen voor de Bijlmer is even hoog als, of hoger dan, een gemiddelde Amsterdamse buurt.**

Dit subdoel is sinds 2000 gemeten met behulp van het gemiddeld aantal reacties op woningen via Woningnet.

Tabel 4.2.1 Woningaanvragen en gemiddelde wachtduur¹⁰

	gemiddeld aantal reacties							gemiddelde wachtduur						
	2000	2001	2002	2003	2005	2007	2009	2000	2001	2002	2003	2005 ¹¹	2007	2009
Stadsdeel Zuidoost	50	86	94	84	77	89	135	1,7	3,1	4,2	-	4,8	5,0	6,3
Amsterdam	84	-	-	118	114	139	167	7,3	-	-	-	7,1	6,1	7,3

Bron: AFWC¹²

- Noot 10 Vrijkomende woningen van de meeste Amsterdamse woningcorporaties worden via Woningnet te huur aangeboden. Potentiële huurders kunnen reageren op de geadverteerde woningen. Het gemiddeld aantal reacties op woningen zegt iets over de populariteit van de buurt waarin de woning staat. De gemiddelde wachtduur is een andere indicatie voor de populariteit van een buurt. Personen die een lange wachtduur hebben opgebouwd gaan namelijk voor op personen met een kortere wachtduur. Dit betekent dat potentiële huurders bij hun reactie op een woningadvertentie een afweging maken welke kans zij hebben de woning te krijgen. Personen met een kortere wachtduur zullen daarom geneigd zijn te kiezen voor minder gewilde buurten. De gemiddelde wachtduur is daarom een indicatie voor de gewildheid van de buurt.
- Noot 11 De gegevens over gemiddelde wachtduur met als bron Woningnet, maken een onderscheid tussen gemiddelde inschrijfduur starters en gemiddelde woonduur doorstromers. Ondanks dat beide cijfers een indicatie kunnen geven van de populariteit van een buurt vinden wij inschrijfduur starters het meest zuiver. Daarom worden vanaf 2005 deze cijfers gepresenteerd.
- Noot 12 In voorgaande jaren is gebruik gemaakt van kwartaalrapportages ROA.

- Sinds 2000 is de populariteit van het stadsdeel Zuidoost toegenomen. Zowel het gemiddeld aantal reacties als de gemiddelde wachtduur is sterk toegenomen.
- In Amsterdam is het gemiddeld aantal reacties ook toegenomen, maar de relatieve kloof tussen Amsterdam en Zuidoost is wel kleiner geworden. Doordat de gemiddelde wachtduur in Amsterdam gelijk is gebleven is ook hier de kloof met Amsterdam kleiner geworden.

Ook de prijs van nieuwbouwwoningen geeft een indicatie van de populariteit van Zuidoost. Op de woningmarkt van de Bijlmer domineert het lagere prijssegment. In Zuidoost worden de goedkoopste woningen van Amsterdam aangeboden. Zoals in onderstaande tabellen is te zien geldt dit ook als de vierkante meterprijzen berekend worden.

Tabel 4.2.2 Mediane VON-prijzen nieuwbouw eengezinswoningen per deelgebied en Amsterdam totaal

	2005		2006		2008	
	aantal	VON-prijs/m	aantal	VON-prijs/m	aantal	VON-prijs/m
Binnenstad	6	4.701	10	3.962	10	5.051
Vooroorlogse gebieden	13	3.670	-	-	10	4.832
OH/ZIJ	6	3.658	3	3.483	-	-
Noord	38	2.224	173	2.170	70	2.813
Nieuw West	114	2.670	33	2.228	94	2.216
Zuidoost	23	1.750	420	1.860	247	1.992
Zuid	15	2.476	-	-	-	-
IJburg	151	2.946	311	2.898	372	3.608
Totaal /Gemiddelde	366	2.767	950	2.135	803	2.806

Bron: Ontwikkelingsbedrijf Gemeente Amsterdam

Tabel 4.2.3 Mediane VON-prijzen nieuwbouw meergezinswoningen per deelgebied en Amsterdam totaal

	2005		2006		2008	
	aantal	VON-prijs/m	aantal	VON-prijs/m	aantal	VON-prijs/m
Binnenstad	204	3.877	121	3.800	3	6.381
Vooroorlogse gebieden	219	3.140	297	2.645	71	4.006
OH/ZIJ	417	3.096	176	3.483	1	6.935
Noord	38	2.224	173	2.126	92	2.631
Nieuw West	635	2.210	765	2.130	813	2.431
Zuidoost	227	1.833	325	1.860	135	1.921
Zuid	91	2.946	367	3.556	111	3.141
IJburg	204	2.201	731	2.250	204	2.877
Totaal /Gemiddelde	2.047	2.651	2.794	2.242	1.430	2.500

Bron: Ontwikkelingsbedrijf Gemeente Amsterdam

- Zuidoost had in 2008 niet meer het grootste woningaanbod nieuwgebouwde eengezinswoningen, maar wel de goedkoopste. Alleen de nieuwgebouwde eengezinswoningen in Nieuw West benaderen de prijzen in Zuidoost enigszins, maar blijven er wel boven.

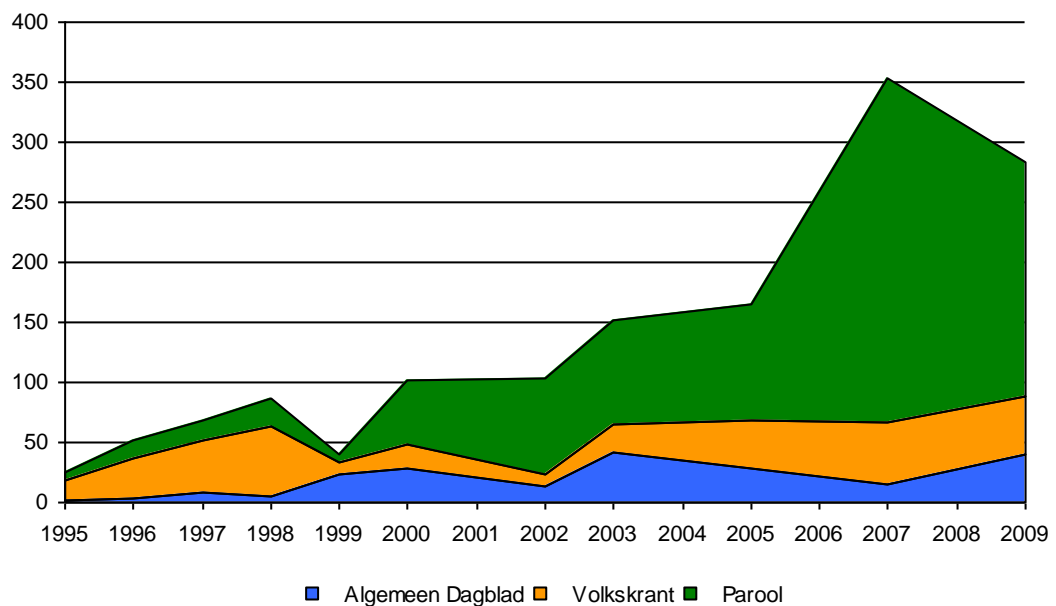
- Dit geldt ook voor de nieuwgebouwde meergezinswoningen (appartementen). Dit betekent dat Zuidoost voor appartementen geen gunstige marktpositie heeft. Relatief lage prijzen zijn een afspiegeling van de minder grote populariteit van het aanbod.

4.3 Imago

■ De beeldvorming over de Bijlmermeer in de pers is minder negatief.

Voor het personderzoek van drie landelijke dagbladen zijn alle artikelen opgezocht die over de Bijlmermeer gaan of die zich daar afspelen¹³. Alle artikelen die mogelijk van invloed zijn op het imago van de Bijlmermeer zijn in het onderzoek meegenomen. Dit kunnen ook artikelen zijn die niet gerelateerd zijn aan de vernieuwing van de Bijlmermeer. Artikelen over de nasleep van de vliegtuigramp in 1992 zijn niet gebruikt. De artikelen zijn bekeken op aantal woorden, onderwerp en op de toonzetting of het oordeel dat er in wordt gegeven. Voor de indeling op onderwerp is gebruikt gemaakt van een lijst met trefwoorden, deze is in bijlage 2 terug te vinden. De drie gebruikte kranten zijn: het Algemeen Dagblad, het Parool en de Volkskrant.

Abbeelding 4.3.1 Krantenartikelen (aantal artikelen dat in drie dagbladen verscheen voor geselecteerde jaren)

Bron: personderzoek DSP-groep

Noot 13 Alle artikelen waarin de woorden 'Bijlmer', 'Bijlmermeer' en 'Amsterdam Zuidoost' voorkomen zijn opgevraagd. Indien de inhoud van het artikel niet over de Bijlmer ging is deze buiten beschouwing gelaten. De krantenartikelen hebben overigens betrekking op de gehele Bijlmermeer. Gebeurtenissen in de Bijlmermeer die buiten het vernieuwingsgebied hebben plaatsgevonden kunnen zodoende het beeld verkleuren.

Uit bovenstaande afbeelding blijkt dat de persaandacht voor de Bijlmermeer vanaf 1999 is toegenomen met een piek in 2007. In 2009 is de persaandacht ten opzichte van 2007 weer afgenomen, maar nog steeds blijft de aandacht hoog.

In 2008 en 2009 was er een aantal gebeurtenissen in Zuidoost dat tot stedelijke en vaak ook landelijke publiciteit leidde en bij kunnen hebben gedragen aan de beeldvorming bij een groter publiek.

- Eind 2007 werd het station Amsterdam Bijlmer Arena geopend door een lid van het Koninklijk Huis, het gebouw genereerde ook in 2008 nog veel berichtgeving.
- Medio 2008 werd de Dag van de Architectuur door ARCAM op de Bijlmermeer gericht met de presentatie van de eerste architectuurkaart van het stadsdeel en excursies waar enkele honderden mensen aan deelnamen.
- In 2008 verscheen het boek 'Alleen maar nette mensen' van Robert Vuijsje. Dit boek speelt zich af in de goed herkenbare milieus van Zuid en de Bijlmermeer. Nadat dit boek een Belgische literatuurprijs had gekregen ontstond er een felle polemiek over vermeende racistische elementen in het boek. Het bleef maandenlang de bestsellerlijsten aanvoeren.
- De verkiezing van Barack Obama tot president van de USA in november 2008 bracht artikelen met zich mee waarin een relatie met de Bijlmermeer werd gelegd.
- Eveneens in november wijdde de VPRO een week aan het thema 40 jaar Bijlmer.
- In februari 2009 was er veel berichtgeving over de samenwerking tussen het Nationale Ballet en dansgezelschap Don't Hit Mama in het ballet Zwanenmeer Bijlmermeer II.
- De berichtgeving over mogelijke fraude bij Woningcorporatie Rochdale bracht, door het grote aandeel dat Rochdale heeft in de vernieuwing, ook de Bijlmermeer in de berichtgeving.
- In mei 2009 opende Koningin Beatrix de Straat van Sculpturen. Duizenden mensen bezochten tijdens de twee maanden durende manifestatie de wijk.
- Eveneens in mei 2009 deed de politie een inval op een van de bovenste verdiepingen van één van de honingraatflats vanwege drugshandel. Enkele van de aanwezigen in de woning probeerden naar de lager gelegen verdieping te vluchten en kwamen daarbij dodelijk ten val. Er ontstond bij een deel van de bewoners veel ophef omdat men dacht dat de politie op zoek was naar illegalen.
- Naar aanleiding van meerdere schietincidenten eerder in 2009 en een schietpartij met dodelijke afloop in de K-buurt was er vanaf september wekenlang berichtgeving en discussie in de lokale en landelijke media (Nova, Pauw en Witteman, Netwerk) over de veiligheid in de wijk. Het Parool wijdde een lange artikelenreeks aan Zuidoost. Bewoners organiseerden bijeenkomsten waarin ze het gebeurde in de sfeer van zinloos geweld plaatsten. Het stadsdeel stuurde een brief naar alle bewoners, bedrijven en overige organisaties over de veiligheid.
- In oktober leidde de opening van het Bijlmer Parktheater tot een stroom van berichtgeving.

Bovenstaand overzicht is uiteraard geen volledig overzicht. Voor de drie grote kranten is nagegaan hoe de persaandacht over verschillende onderwerpen in 2009 verdeeld is. Tabel 4.3.1 geeft dit weer.

Tabel 4.3.1 Categorieën krantenartikelen (gemiddeld aantal woorden per artikel en verdeling van de persaandacht over negen categorieën per jaar)

gemiddeld aantal woorden per artikel	(alle jaren)	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2002	2003	2005	2007	2009
ruimtelijke vernieuwing	531	48	27	22	17	18	22	10	9	4	5	8
woning fysiek	431	0	0	1	0	0	0	2	-	2	-	2
woonomgeving	563	8	6	7	1	8	7	3	2	8	4	3
bewoners/voorzieningen	594	4	13	26	24	13	5	14	20	19	15	20
veiligheid/criminaliteit/overlast	340	28	13	9	13	35	38	38	37	34	29	37
werk/scholing/onderwijs	603	4	8	6	6	5	8	7	7	4	5	6
politiek/ambtelijk	548	0	21	22	8	5	8	16	6	13	31	10
sfeertekeningen	923	0	12	6	10	3	5	6	3	3	5	8
overig	455	8	0	0	21	15	8	4	15	12	6	6
Totaal	554	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Bron: personderzoek DSP-groep

- Uit bovenstaande tabel valt op te maken dat de artikelen gedurende de onderzoeksperiode vaak over veiligheid/criminaliteit/overlast gaan. Na een aanvankelijke daling in het begin van de onderzoeksperiode steeg de aandacht voor veiligheid/criminaliteit/overlast tot 2003 sterk. Zoals in deze paragraaf al werd opgemerkt, kunnen de schietincidenten in 2009 de stijging in dat jaar veroorzaken.
- De aandacht voor bewoners en voorzieningen fluctueert gedurende de onderzoeksperiode. In 2009 gaat ongeveer 20% van de artikelen hierover.
- De politiek/ambtelijke artikelen fluctueren ook. In 2007 was een duidelijke piek te zien. Deze kan deels verklaard worden door de artikelen over de van fraude beschuldigde deelraadsleden.
- De aandacht voor het onderwerp ruimtelijke vernieuwing is in de loop der jaren minder geworden, maar laat in 2009 weer een lichte stijging zien.

Tabel 4.3.2 Ontwikkeling 1995-2009 oordeel over Bijlmermeer in krantenartikelen (percentage van het aantal artikelen per jaar)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2002	2003	2005	2007	2009	gem.
heel positief	4	6	4	5	0	3	3	0	1	3	0	3
positief	24	19	15	29	15	16	18	15	14	16	26	19
neutraal	24	25	26	36	44	46	48	3	41	35	18	31
negatief	24	38	46	20	31	31	28	61	42	35	46	37
heel negatief	24	12	9	11	10	5	3	22	1	11	10	11
totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Bron: personderzoek DSP-groep

- In de onderzoeksperiode ligt het zwaartepunt van de artikelen bij neutrale en negatief getinte stukken. Daarna volgen positief getinte stukken. Heel positieve en heel negatieve stukken vormen slechts kleine aandelen in het totale aantal artikelen. Vaak zijn er meer heel negatieve dan heel positieve stukken.
- In vergelijking met 2007 valt in 2009 op dat zowel het aantal positieve als negatieve artikelen is toegenomen en het aantal neutrale artikelen juist afgenomen. Het aantal heel positieve artikelen en heel negatieve artikelen zijn licht afgenomen.

4.4 Conclusies doorstroom inwoners en imago

- De woontijd in de Bijlmer is minstens even lang als de woontijd in een gemiddelde Amsterdamse buurt.
- ✚ De gemiddelde woontijd is in de Bijlmermeer licht gestegen sinds 2007. De woontijd ligt nog wel onder het Amsterdams gemiddelde.

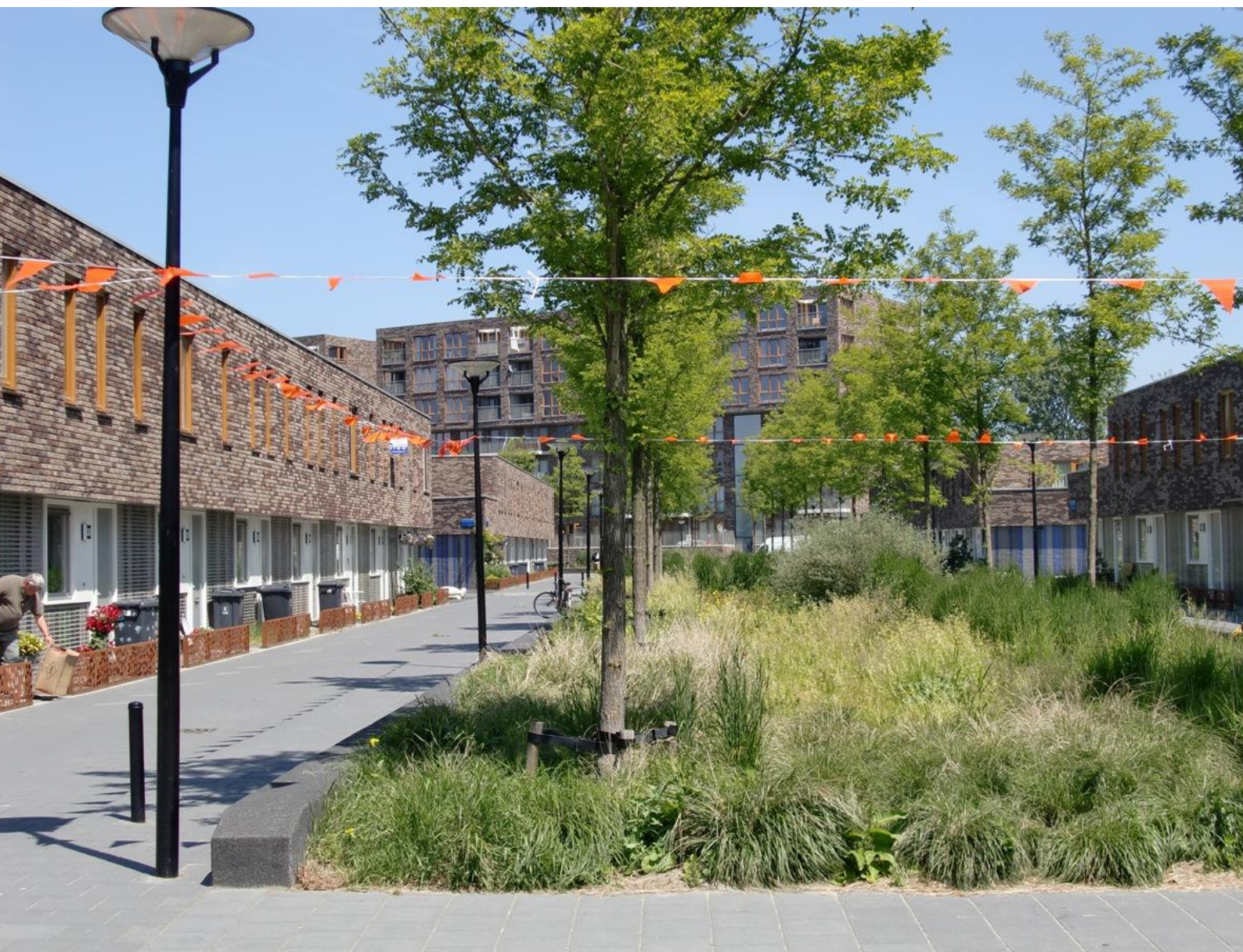
- Het aantal vertrekkers uit de Bijlmer is even groot als, of minder groot dan, het aantal vertrekkers uit een gemiddelde Amsterdamse buurt.
- ✚ Het gemiddeld aantal vertrekkers als percentage van het totaal aantal bewoners ligt in de Bijlmermeer nog iets hoger dan in Amsterdam, maar het verschil tussen de Bijlmermeer en de stad is in de onderzoeksperiode aanzienlijk kleiner geworden.

- Het aantal huishoudens met verhuisplannen in de Bijlmer is even groot als, of minder groot dan, het aantal huishoudens met verhuisplannen elders in de stad.
- ✚ Het percentage bewoners met verhuisplannen is in de Bijlmermeer fors gedaald en ligt nu even hoog als in Amsterdam. Wel zijn er in de Bijlmermeer iets meer inwoners die zeker willen verhuizen.

- Het aantal woningaanvragen voor de Bijlmer is even hoog als, of hoger dan, een gemiddelde Amsterdamse buurt.
- ✚ Het gemiddeld aantal reacties op woningen is in Zuidoost flink toegenomen maar ligt nog wel lager dan in Amsterdam.
- ✚ De gemiddelde wachtduur in Zuidoost en Amsterdam beginnen elkaar te naderen.

- De beeldvorming over de Bijlmermeer in de pers is minder negatief.
- ✚ Ook in 2009 zijn de artikelen met een negatieve strekking de grootste groep in de berichtgeving over de Bijlmer. Het aantal positieve artikelen neemt wel toe en is het grootst sinds 1995.

5 Woning en woonomgeving

In dit hoofdstuk wordt het thema woning en woonomgeving behandeld. Het themadoel luidt:

- ◆ **De tevredenheid over de woning en woonomgeving in de Bijlmermeer is gelijk aan, of hoger dan het Amsterdams gemiddelde.**

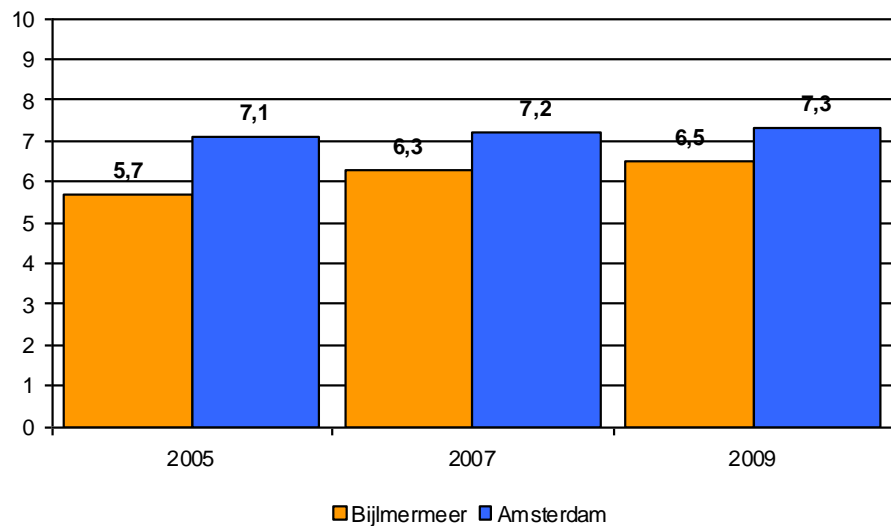
De subdoelen binnen dit thema zijn:

- Het oordeel van Bijlmerbewoners over hun eigen buurt is minstens even positief als het oordeel van andere Amsterdammers over hun buurt.
- De tevredenheid over het wonen en de woning in de Bijlmermeer is gelijk aan, of hoger dan, gemiddeld in Amsterdam.
- De tevredenheid van de Bijlmerbewoners met de fysieke woonomgeving is even hoog als het Amsterdamse gemiddelde.
- De tevredenheid van de Bijlmerbewoners met de sociale woonomgeving is even hoog als het Amsterdamse gemiddelde.
- Grotere betrokkenheid van bewoners bij - en tevredenheid over - de (semi-)openbare ruimte.
- Minder (semi-)openbare ruimte, meer privé ruimte of gezamenlijk beheerde ruimte.
- Ingrep in het wegensysteem: een aantal wegen ('dreven') zal naar maaiveldniveau worden gebracht. Netto zal dat resulteren in evenveel oppervlak.

5.1 Oordeel van bewoners

- **Het oordeel van Bijlmerbewoners over hun eigen buurt is minstens even positief als het oordeel van andere Amsterdammers over hun buurt.**

Afbeelding 5.1.1 Tevredenheid woonbuurt (rapportcijfer)

Bron: WIA 6.1

- Bovenstaande afbeelding laat zien dat de tevredenheid over de eigen woonbuurt in de Bijlmermeer is toegenomen tussen 2005 en 2009.
- Het rapportcijfer dat de Amsterdammers geven voor hun woonbuurt is ook licht toegenomen, maar het verschil met de Bijlmermeer wordt steeds kleiner.

De bewoners is in de Veiligheidsmonitor gevraagd een rapportcijfer te geven voor woonomgeving, veiligheid in de buurt en in 2009 voor het eerst ook de leefomgeving in de buurt. In onderstaande tabel zijn de resultaten weergegeven.

Tabel 5.1.1 Oordeel woonomgeving, leefbaarheid en veiligheid in buurt (rapportcijfer)

	Bijlmermeer				Amsterdam			
	2003	2005	2007	2009	2003	2005	2007	2009
woonomgeving	6,5	6,5	7,0	6,6	7,3	7,3	7,4	7,1
leefomgeving in uw buurt	-	-	-	6,4	-	-	-	7,0
veiligheid in uw buurt	6,5	6,6	7,0	6,0	6,8	7,2	7,2	6,6

Bron: VM 1.4

- Het rapportcijfer dat Bijlmerbewoners geven voor hun woonomgeving en de veiligheid in de buurt nam tot 2007 toe. In 2009 is het rapportcijfer voor woonomgeving gedaald en voor veiligheid zelfs sterk gedaald. De cijfers lijken in tegenspraak met de cijfers in afbeelding 5.1.1 en tabel 6.2.1. Een verklaring zou kunnen liggen in de andere bron: WIA en VM.
- De bewoners van de Bijlmermeer geven lagere rapportcijfers dan de Amsterdammers. In Amsterdam dalen de cijfers ook van 2007 tot 2009, maar minder dan in de Bijlmermeer. De kloof met Amsterdam wordt daarmee weer iets groter.

Naast het oordeel over het huidige woon- en leefklimaat is het interessant te bekijken hoe bewoners de ontwikkeling van hun buurt beoordelen.

Tabel 5.1.2 Oordeel over ontwikkeling van de eigen buurt over het afgelopen jaar (percentage)

	Bijlmermeer						Amsterdam					
	1997	1999	2003	2005	2007	2009	1997	1999	2003	2005	2007	2009
vooruit	26	40	39	-	-	45	27	33	29	-	-	26
gelijk	40	35	25	-	-	38	51	25	46	-	-	54
achteruit	34	25	36	-	-	17	22	42	25	-	-	20
totaal	100	100	100	-	-	100	100	100	100	-	-	100

Bron: VM 1.3¹⁴

- In de onderzoeksperiode veranderde het oordeel van de Bijlmerbewoners over de ontwikkeling van de buurt. Steeds meer bewoners vinden dat hun buurt in het afgelopen jaar vooruit is gegaan. Het percentage bewoners dat vindt dat de buurt achteruit is gegaan, is tussen 1997 en 2009 gehalveerd.
- Ten opzichte van Amsterdam doet de Bijlmermeer het beter. In de Bijlmermeer zijn meer bewoners die vinden dat de buurt vooruit is gegaan en minder bewoners die vinden dat de buurt achteruit is gegaan.

De respondenten is in de enquête Wonen in Amsterdam gevraagd welke ontwikkeling zij het komende jaar verwachten in hun buurt. Ze kunnen hiervoor een rapportcijfer geven tussen de 1 (zeer negatief) en 10 (zeer positief).

Noot 14 De cijfers van 1997 en 1999 zijn afkomstig van de bewonersenquête voor de Bijlmermeer en de Leefbaarheidsmonitor voor heel Amsterdam. De cijfers vanaf 2003 zijn voor zowel de Bijlmermeer als Amsterdam afkomstig van de Veiligheidsmonitor. In 2005 en 2007 werd deze vraag echter niet gesteld in de Veiligheidsmonitor, daardoor zijn de cijfers voor die jaren niet beschikbaar.

Tabel 5.1.3 Verwachting ontwikkeling van de buurt de komende jaren (rapportcijfer)

	Bijlmermeer			Amsterdam		
	2005	2007	2009	2005	2007	2009
verwachte ontwikkeling	6,2	6,6	6,8	6,4	6,8	7,0

Bron: WIA 6.17

- Sinds 2005 zijn zowel de bewoners van de Bijlmermeer als de bewoners van Amsterdam positiever over de te verwachte ontwikkeling in hun woonbuurt.
- Bewoners van Amsterdam geven een iets hoger rapportcijfer dan de bewoners van de Bijlmermeer.

5.2 Woning

- **De tevredenheid over het wonen en de woning in de Bijlmermeer is gelijk aan, of hoger dan, gemiddeld in Amsterdam.**

In de bewonersenquête zijn respondenten gevraagd een rapportcijfer te geven over een aantal aspecten van hun woning. Onderstaande tabel geeft deze rapportcijfers weer.

Tabel 5.2.1 Tevredenheid aspecten woning (rapportcijfer)

	Bijlmermeer			Amsterdam		
	2005	2007	2009	2005	2007	2009
tevredenheid woning	6,8	6,9	7,1	7,2	7,4	7,5
staat van onderhoud	6,6	6,8	7,0	6,8	7,0	7,1
tevredenheid over verhuurder	-	-	6,7	-	-	6,7
betalbaarheid woning	-	-	5,7	-	-	6,8

Bron: WIA2.13, 2.14, 4.1, 4.6

- De tevredenheid van Bijlmerbewoners over hun woning en de staat van het onderhoud laat een stijgende lijn zien.
- Inwoners van Amsterdam hebben een hogere tevredenheid over de woning en de betaalbaarheid daarvan dan de inwoners van de Bijlmermeer. Over de staat van het onderhoud en de verhuurder zijn Bijlmerbewoners en Amsterdammers ongeveer even tevreden.

Tabel 5.2.2 Geschiktheid van de woning om oud in te worden (percentage)

	Bijlmermeer		Amsterdam	
	2007	2009	2007	2009
ja	44	47	40	42
ja, na enige aanpassing	18	18	19	19
nee	38	35	41	38
totaal	100	100	100	100

Bron: WIA 2.12

- Ten opzichte van 2007 zijn in 2009 meer inwoners van de Bijlmermeer van mening dat de woning geschikt is om oud in te worden.
- Bijlmerbewoners zijn vaker dan Amsterdammers van mening dat hun woning geschikt is om oud in te worden.

Een belangrijke verstoorder van woongenot is overlast die mensen kunnen ondervinden van bijvoorbeeld omwonenden, geluidsoverlast van verkeer of andere vormen van geluidsoverlast.

Tabel 5.2.3 Overlast (percentage dat vaak overlast ondervindt)

	Bijlmermeer				Amsterdam			
	2003	2005	2007	2009	2003	2005	2007	2009
overlast door omwonenden	21	18	19	18	13	11	12	10
geluidsoverlast door verkeer	-	-	-	22	-	-	-	21
(andere vormen van) geluidsoverlast	33	24	26	28	25	22	25	19

Bron: VM 2.1 (15, 18 en 19)

- Het oordeel over overlast door omwonenden en (andere vormen) van geluidsoverlast is in de onderzoeksperiode in de Bijlmermeer licht gedaald.
- In vergelijking met de stad ervaren de bewoners van de Bijlmer meer overlast door omwonenden en (andere vormen van) geluidsoverlast.
- In 2009 is geluidsoverlast door verkeer voor het eerst een aparte categorie. De Bijlmermeer verschilt hierin nauwelijks van Amsterdam.

5.3 Woonomgeving

- **De tevredenheid van de Bijlmerbewoners met de fysieke woonomgeving is even hoog als het Amsterdamse gemiddelde.**

Een belangrijk aspect van de woonomgeving is welke voorzieningen er in de buurt zijn. In onderstaande tabel is de mate van tevredenheid over vier type buurtvoorzieningen weergegeven uitgedrukt in rapportcijfers (bij een 1 zijn bewoners van mening dat er ruim onvoldoende voorzieningen zijn en bij een 10 vinden bewoners dat er ruim voldoende voorzieningen zijn).

Tabel 5.3.1a Tevredenheid over buurtvoorzieningen (rapportcijfer)

	Bijlmermeer			Amsterdam		
	2005	2007	2009	2005	2007	2009
openbaar vervoer	7,1	7,3	7,4	7,4	7,6	7,7
winkels	6,6	7,0	6,8	6,9	7,0	7,0
basisscholen	6,8	7,1	7,2	6,8	7,0	7,0
speelvoorzieningen	-	5,6	6,3	-	6,3	6,4

Bron: WIA 6.2 (2, 3, 4, 6)

- De tevredenheid van Bijlmerbewoners over buurtvoorzieningen stijgt licht sinds het begin van de metingen. Ten opzichte van 2007 is het rapportcijfer voor winkels wel lager geworden. Speelvoorzieningen voor kinderen krijgt het laagste rapportcijfer (6,3) en openbaar vervoer krijgt het hoogste rapportcijfer (7,4).
- In 2009 zijn bewoners van de Bijlmermeer meer tevreden over basisscholen dan de Amsterdammers. Voor de andere voorzieningen geven de Amsterdammers juist iets hogere rapportcijfers, maar de verschillen zijn klein.

Naast een rapportcijfer voor de vier buurtvoorzieningen is de bewoners ook gevraagd naar hun tevredenheid over speelplekken voor kinderen en voorzieningen voor jongeren.

Tabel 5.3.1b Tevredenheid over buurtvoorzieningen (percentage (helemaal) mee eens)

	Bijlmermeer				Amsterdam			
	2003	2005	2007	2009	2003	2005	2007	2009
in de buurt zijn goede speelplekken voor kinderen	63	-	-	52	62	-	-	55
in de buurt zijn goede voorzieningen voor jongeren	58	-	-	25	42	-	-	23

Bron: VM 1.1 (4 en 5)

- In de periode 2003-2009 is de tevredenheid over speelplekken voor kinderen in zowel de Bijlmer als Amsterdam afgenomen.
- De tevredenheid over voorzieningen voor jongeren is zeer sterk afgenomen tussen 2003 en 2009. In de Bijlmer is de tevredenheid zelfs meer dan gehalveerd.
- De tevredenheid over jongerenvoorzieningen is in 2009 iets hoger in de Bijlmermeer dan in Amsterdam. Het omgekeerde geldt voor de tevredenheid over speelplekken voor kinderen.

Tabel 5.3.2a Tevredenheid fysieke voorzieningen in de openbare ruimte (rapportcijfer)

	Bijlmermeer			Amsterdam		
	2005	2007	2009	2005	2007	2009
parkeervoorzieningen	6,0	6,5	6,6	5,9	6,1	6,2
groenvoorzieningen	7,1	7,3	7,4	7,4	7,6	7,7

Bron: WIA 6.2 (1), 6.4

- De tevredenheid over parkeer- en groenvoorzieningen in de Bijlmermeer is tussen 2005 en 2009 toegenomen.
- De Bijlmerbewoners zijn in grotere mate tevreden over de parkeervoorzieningen dan de Amsterdammers. Voor de groenvoorzieningen geldt het omgekeerde.

Tabel 5.3.2b Tevredenheid fysieke voorzieningen in de openbare ruimte (percentage (helemaal) mee eens)

	Bijlmermeer				Amsterdam			
	2003	2005	2007	2009	2003	2005	2007	2009
buurt is buiten goed verlicht	73	-	-	63	85	-	-	73

Bron: VM 1.1 (3)

- De tevredenheid over straatverlichting is in zowel de Bijlmermeer als Amsterdam gedaald tussen 2003 en 2009.
- De Bijlmerbewoners zijn minder tevreden over de straatverlichting dan Amsterdammers.

■ **De tevredenheid van de Bijlmerbewoners met de sociale woonomgeving is even hoog als het Amsterdamse gemiddelde.**

De sociale kwaliteit van de woonomgeving is met een viertal stellingen in beeld gebracht. Aan bewoners zijn de volgende stellingen voorgelegd:

- De mensen kennen elkaar in deze buurt nauwelijks.
- De mensen gaan in deze buurt op een prettige manier met elkaar om.
- Ik woon in een gezellige buurt waar veel saamhorigheid is.
- Ik voel me thuis bij de mensen die in deze buurt wonen.

In onderstaande tabel zijn percentages weergegeven van bewoners die het (helemaal) eens waren met de stelling of (helemaal) mee oneens, in het geval van de eerste stelling.

Tabel 5.3.3 Stellingen sociale kwaliteit (percentage positieve reactie)

	reactie	Bijlmermeer						Amsterdam					
		1997	1999	2003	2005	2007	2009	1997	1999	2003	2005	2007	2009
mensen kennen elkaar nauwelijks in deze buurt	oneens	50	51	40	54	60	37	45	38	49	51	51	38
mensen gaan op een prettig manier met elkaar om	eens	61	59	74	72	75	47	70	71	79	80	80	57
ik woon in een gezellige buurt, met veel saamhorigheid	eens	40	40	41	55	63	39	49	40	45	49	50	35
ik voel me thuis bij de mensen die in deze buurt wonen	eens	48	65	62	77	75	46	70	64	71	75	74	53

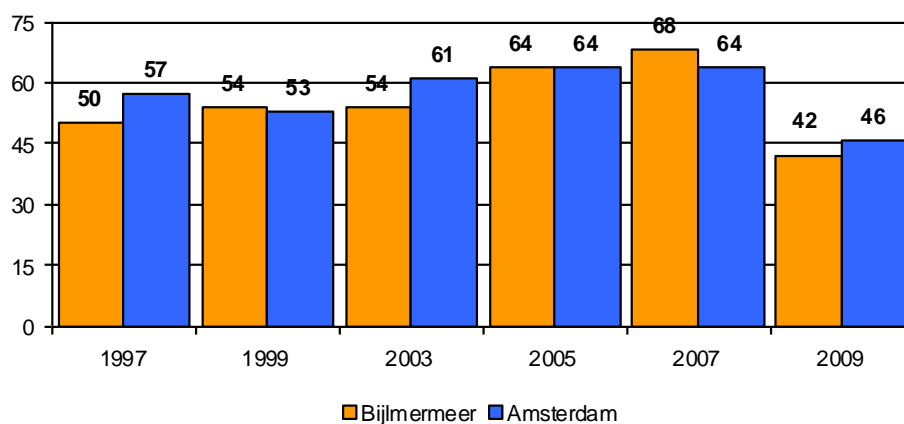
Bron: VM 1.1 (6, 7, 8, 9)¹⁵

- Het oordeel over de verschillende stellingen wat betreft de sociale kwaliteit liet in zowel de Bijlmermeer als Amsterdam een stijgende lijn zien tot en met 2007, in 2009 dalen de beoordelingen sterk. De percentages positieve reacties in 2009 liggen zelfs lager dan in het begin van de onderzoeksperiode.
- In 2005 en 2007 toonde de sociale kwaliteit in de Bijlmermeer een positiever beeld dan in Amsterdam. In 2009 scoort de Bijlmermeer alleen nog positiever op de stelling 'ik woon in een gezellige buurt met veel saamhorigheid'. Over de drie andere stellingen zijn de Amsterdammers positiever.

In afbeelding 5.3.1 is voor de sociale kwaliteit het gemiddelde percentage genomen van de huishoudens die op de bovenstaande stellingen een positief oordeel vellen over hun buurt.

Noot 15 De cijfers van 1997 en 1999 zijn afkomstig van de bewonersenquête voor de Bijlmermeer en de Leefbaarheidsmonitor voor heel Amsterdam. De cijfers vanaf 2003 zijn voor zowel de Bijlmermeer als Amsterdam afkomstig van de Veiligheidsmonitor.

Afbeelding 5.3.1 Tevredenheid sociale kwaliteit (gemiddeld percentage positieve reacties op stellingen sociale kwaliteit – zie ook tabel 5.3.3)

Bron: VM 1.1 (6, 7, 8, 9)

- Uit afbeelding 5.3.1 valt op te maken dat het positieve oordeel over de sociale kwaliteit na een toename tot 2007, in 2009 sterk is afgenomen.
- Voor het eerst sinds 2005 oordelen Amsterdammers in 2009 positiever over de sociale kwaliteit dan Bijlmerbewoners.

De bewoners is tevens gevraagd wat zij vinden van de omgang van verschillende groepen mensen in hun buurt. Onderstaande tabel geeft de resultaten weer.

Tabel 5.3.4 Oordeel over omgang verschillende groepen mensen in de buurt (rapportcijfer)

	Bijlmermeer		Amsterdam	
	2007	2009	2007	2009
omgang van verschillende groepen mensen in uw buurt	6,4	6,6	6,8	6,9

Bron: WIA 6.9

- De bewoners van de Bijlmermeer geven in 2009 een hogere score voor omgang van verschillende groepen mensen in hun buurt dan in 2007.
- De bewoners van Amsterdam zijn iets positiever over de omgang van verschillende groepen mensen in de buurt, maar het verschil tussen de Bijlmermeer en Amsterdam is tussen 2007 en 2009 kleiner geworden.

■ **Grotere betrokkenheid van bewoners bij - en tevredenheid over - de (semi-) openbare ruimte.**

Tabel 5.3.5 Oordeel over betrokkenheid buurtbewoners (rapportcijfer)

	Bijlmermeer			Amsterdam		
	2005	2007	2009	2005	2007	2009
betrokkenheid van buurtbewoners bij de buurt	5,1	5,2	5,7	5,7	6,0	6,1

Bron: WIA 6.10

- De bewoners van de Bijlmermeer geven in 2009 een hogere score voor betrokkenheid van buurtbewoners bij de buurt dan in 2005 en 2007.
- De bewoners van Amsterdam zijn iets positiever over de betrokkenheid van buurtbewoners, maar het verschil tussen de Bijlmermeer en Amsterdam is tussen 2005 en 2009 kleiner geworden.

Aan de bewoners is gevraagd of zij het afgelopen jaar actief zijn geweest om hun buurt te verbeteren.

Tabel 5.3.6 Afgelopen jaar actief geweest om de buurt te verbeteren (percentage)

	Bijlmermeer		Amsterdam	
	2007	2009	2007	2009
actief geweest om buurt te verbeteren	36	26	21	19

Bron: VM 1.2

- In 2009 is de bereidheid om zich actief voor de buurt in te zetten afgenomen.
- In de Bijlmermeer zijn bewoners aanzienlijk meer actief om hun buurt te verbeteren dan in Amsterdam.

Tabel 5.3.7a Schoonhouden openbare ruimte (rapportcijfer)

	Bijlmermeer			Amsterdam		
	2005	2007	2009	2005	2007	2009
straten en stoepen	5,5	5,9	5,9	6,2	6,2	6,3
groenvoorzieningen	6,1	6,1	6,3	6,4	6,3	6,4
speelvoorzieningen	5,6	5,5	6,0	6,1	6,1	6,2

Bron: WIA 6.5

Tabel 5.3.7b Onderhoud openbare ruimte (rapportcijfer)

	Bijlmermeer			Amsterdam		
	2005	2007	2009	2005	2007	2009
woningen in de buurt	6,2	6,4	6,6	6,6	6,6	6,7
straten en stoepen	5,9	6,1	6,3	6,4	6,3	6,4
groenvoorzieningen	6,6	6,3	6,5	6,6	6,4	6,6
speelvoorzieningen	5,9	5,7	6,2	6,1	6,2	6,3

Bron: WIA 6.6

- Uit tabel 5.2.9 (a en b) blijkt dat de bewoners van de Bijlmermeer sinds het begin van de metingen op de meeste fronten hogere cijfers zijn gaan geven aan het schoonhouden en onderhoud van de openbare ruimte.
- Amsterdammers geven op alle fronten een iets hoger rapportcijfer dan de bewoners van de Bijlmermeer. De rapportcijfers die de Amsterdammers geven blijven tussen 2005 en 2009 redelijk stabiel. Hierdoor wordt het verschil tussen Amsterdam en de Bijlmermeer steeds kleiner. Alleen over het schoonhouden van straten en stoepen zijn de Amsterdammers wel positiever dan de bewoners van de Bijlmermeer.

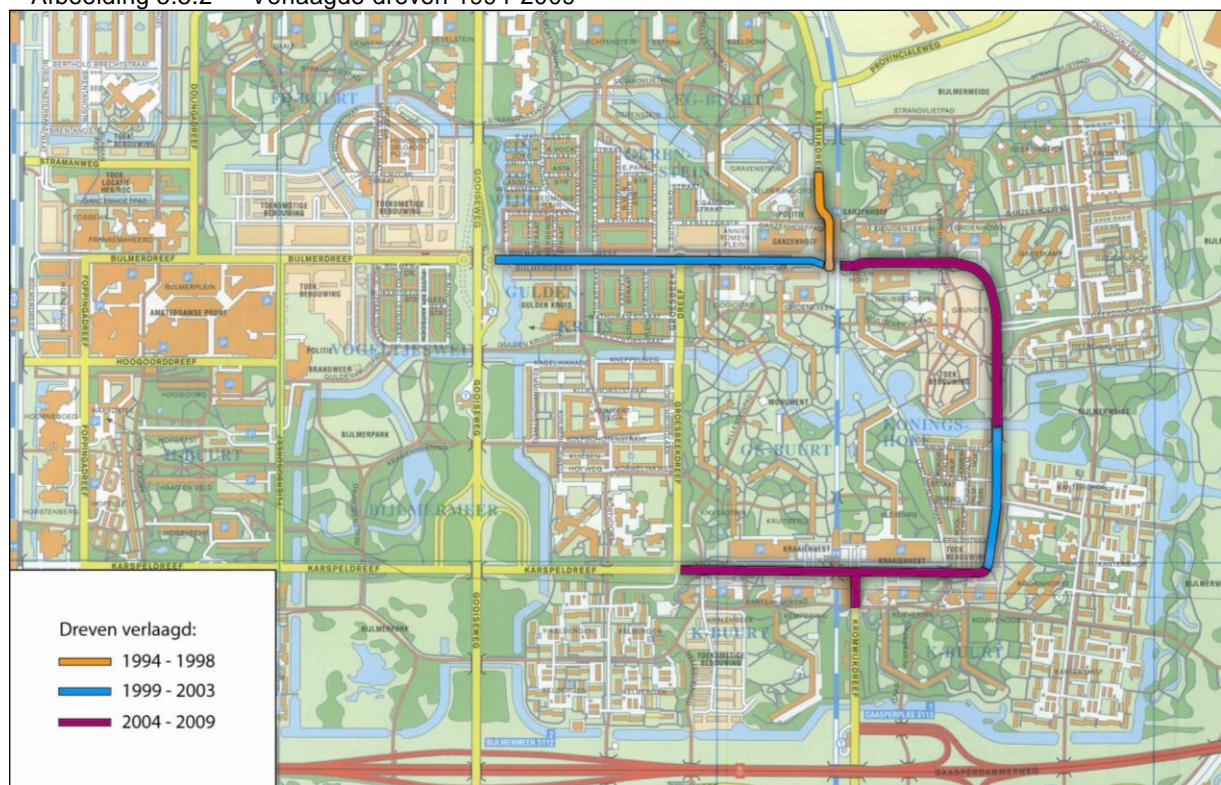
- **Minder (semi-)openbare ruimte, meer privé ruimte of gezamenlijk beheerde ruimte.**

Met sloop van een deel van de zogenaamde 'honingraatflats' en de komst van meer laagbouw is het aannemelijk dat er meer privéruimte is ontstaan. Dit subdoel is echter nooit goed geoperationaliseerd en kan dus niet gemeten worden.

- **Ingreep in het wegensysteem: een aantal wegen ('dreven') zal naar maaiveldniveau worden gebracht. Netto zal dat resulteren in evenveel oppervlak.**

Door het verlagen van een deel van de verhoogd aangelegde wegen (de zogenaamde dreven), ontstaan betere zichtlijnen en worden verkeersstromen weer gebundeld, waardoor de sociale veiligheid toeneemt. De dreven die het hoofdnet vormen blijven verhoogd liggen, maar het secundaire wegennet wordt naar maaiveldniveau verlaagd. Inmiddels zijn alle dreven die in de oorspronkelijke vernieuwingsplannen verlaagd zouden worden inderdaad verlaagd. Daarmee is het subdoel gerealiseerd.

Afbeelding 5.3.2 Verlaagde dreven 1994-2009

5.4 Conclusies woning en woonomgeving

- Het oordeel van Bijlmerbewoners over hun eigen buurt is minstens even positief als het oordeel van andere Amsterdammers over hun buurt.
- ✚ Het oordeel van de bewoners van de Bijlmermeer over hun buurt is verbeterd ten opzichte van 2005. Nog steeds bestaat er een verschil met Amsterdam, maar dat verschil wordt wel kleiner.

- De tevredenheid over het wonen en de woning in de Bijlmermeer is gelijk aan, of hoger dan, gemiddeld in Amsterdam.
- ✚ In 2009 zijn de Bijlmerbewoners over sommige aspecten van hun woning even tevreden en soms meer tevreden dan de Amsterdammers.
- ✚ De Bijlmerbewoners zijn tussen 2003 en 2009 positiever gaan oordelen over hun woonomgeving. De kloof met Amsterdam blijft echter bestaan.

- De tevredenheid van de Bijlmerbewoners met de fysieke woonomgeving is even hoog als het Amsterdamse gemiddelde.
- ✚ De tevredenheid over de buurtvoorzieningen laat een wisselend beeld zien, maar over het algemeen is de tevredenheid over de meeste buurtvoorzieningen toegenomen. Het verschil met Amsterdam is kleiner geworden.

- De tevredenheid van de Bijlmerbewoners met de sociale woonomgeving is even hoog als het Amsterdamse gemiddelde.
- ✚ De tevredenheid met de sociale woonomgeving – hoe er wordt samengeleefd – is in de onderzoeksperiode aan fluctuatie onderhevig. In 2009 is de tevredenheid in zowel de Bijlmermeer als Amsterdam sterk gedaald.
- ✚ Bijlmerbewoners zijn voor het eerst sinds 2005 minder tevreden over de sociale woonomgeving dan Amsterdammers.

- Grotere betrokkenheid van bewoners bij - en tevredenheid over - de (semi-)openbare ruimte.
- ✚ De betrokkenheid bij de buurt en de tevredenheid over onderhoud en schoonhouden van de openbare ruimte is gestegen in zowel de Bijlmermeer als Amsterdam tussen 2005 en 2009. De kloof met Amsterdam is kleiner geworden.

- Minder (semi-)openbare ruimte, meer privé ruimte of gezamenlijk beheerde ruimte.
- ✚ Door het ontbreken van een goede operationalisatie valt dit subdoel niet te meten.

- Ingrep in het wegensysteem: een aantal wegen ('dreven') zal naar maaiveldniveau worden gebracht. Netto zal dat resulteren in evenveel oppervlakte.
- ✚ Inmiddels zijn alle beoogde dreven naar maaiveldniveau gebracht. Het subdoel is dus behaald.

- ◆ De tevredenheid over de woning en woonomgeving in het vernieuwingsgebied is gelijk aan, of hoger dan, het Amsterdams gemiddelde.
- ✚ De bewoners van de Bijlmermeer zijn sinds het begin van de onderzoeksperiode over het algemeen positiever gaan oordelen over hun woning en de woonomgeving. In de meeste gevallen is er nog wel een verschil tussen de Bijlmermeer en Amsterdam, maar dit verschil wordt wel kleiner, vooral wat betreft het oordeel over de buurt en de fysieke woonomgeving. Voor de sociale woonomgeving geldt juist het omgekeerde en is de kloof groter geworden.

6 Veiligheid

In dit hoofdstuk komt het thema veiligheid aan bod. Voor veiligheid is het volgende themadoel geformuleerd:

◆ **De totale veiligheidssituatie in de Bijlmermeer is minstens op het niveau van het Amsterdamse gemiddelde.**

Dit themadoel is geoperationaliseerd met de volgende subdoelen:

- Daling van de feitelijk plaatsvindende criminaliteit tot het Amsterdamse gemiddelde, of lager.
- De jeugdcriminaliteit daalt tot het Amsterdamse gemiddelde.
- De verkeersveiligheid en het gevoel van verkeersveiligheid zijn hoger dan, of op gelijk niveau als, in Amsterdam.
- Bewoners van de Bijlmermeer voelen zich even veilig als, of veiliger dan, de gemiddelde Amsterdammer in de openbare ruimte.
- Afname van vervuiling en vandalisme tot het gemiddelde Amsterdamse niveau.
- De drugsoverlast is net zo groot of minder groot dan in Amsterdam.

6.1 Objectieve veiligheid

In deze paragraaf zal aan de hand van politiegegevens gekeken worden naar de feitelijke plaatsvindende (jeugd)criminaliteit en verkeersveiligheid.

Alvorens deze cijfers te presenteren dient een kanttekening geplaatst te worden. Het aantal opgenomen aangiften komt niet overeen met het daadwerkelijk aantal gepleegde delicten. De politie is voor deze cijfers afhankelijk van de aangiftebereidheid van burgers en bovendien zijn er ook zogenaamde slachtofferloze delicten (bijvoorbeeld drugshandel en milieudelicten). Toch kunnen deze cijfers een beeld geven van de ontwikkeling van de criminaliteit. Daarom worden ze dan ook gebruikt bij het volgende subdoel.

Ook een toename of afname van het aantal aanhoudingen van jeugdigen, hoeft niet te betekenen dat de jeugdcriminaliteit ook daadwerkelijk gestegen of gedaald is. Aangezien bij aanhoudingen de leeftijd van verdachten bekend is, en dus vast staat dat het om 12 tot 17 jarigen gaat, worden deze cijfers toch als indicator voor jeugdcriminaliteit gebruikt.

■ **Daling van de feitelijk plaatsvindende criminaliteit tot het Amsterdamse gemiddelde, of lager.**

Tabel 6.1.1 Opgenomen aangiftes van een selectie¹⁶ van delicten in de Bijlmermeer en in de politieregio Amsterdam-Amstelland (per 1000 inwoners)

	Bijlmermeer ¹⁷						Regio Amsterdam-Amstelland ¹⁸					
	1999	2001	2003	2005	2007 ¹⁹	2009	1999	2001	2003	2005	2007	2009
diefstal/inbraak woning ²⁰	24,2	21,6	16,4	12,8	13,6	13,2	17,2	16,6	15,0	11,1	11,8	13,5
diefstal uit/vanaf motorvoertuigen	41,8	40,4	34,1	16,8	15,5	22,2	26,7	26,2	22,9	19,6	16,2	14,0
diefstal van motorvoertuigen	7,6	5,7	4,1	2,9	2,0	2,2	5,4	4,7	3,7	2,8	2,2	2,5
diefstal van brom-, snor-, fietsen	7,6	7,2	4,4	4,2	3,1	4,1	12,0	9,9	9,8	10,9	9,4	9,5
zakkenrollerij	7,0	7,0	7,5	5,9	4,3	5,4	17,0	14,7	10,9	8,4	8,1	6,8
zedemisdrijf	0,7	0,9	0,9	0,7	0,9	0,3	0,6	0,6	0,5	0,5	0,4	0,4
openlijk geweld (persoon)	0,6	0,9	0,9	0,7	1,0	0,6	0,4	0,5	0,5	0,5	0,6	0,5
bedreiging	4,2	3,9	4,6	6,2	5,8	5,1	1,9	2,4	2,9	3,2	3,3	3,3
mishandeling	5,9	5,3	6,4	6,9	8,4	7,4	3,4	3,7	3,8	4,1	4,7	4,4
straatroof	15,4	11,4	9,6	10,0	5,1	4,7	4,2	4,5	3,4	2,9	2,4	2,2
overval	0,7	1,4	1,2	1,5	0,7	1,0	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6
vernietiging cq. zaakbeschadiging	10,8	11,9	11,4	14,0	12,3	8,4	10,7	11,9	10,0	11,3	11,9	9,0
diefstal/inbraak bedrijven en instellingen	10,7	11,3	6,4	5,1	8,3	7,0	10,4	11,4	7,6	5,4	5,8	5,6
winkeldiefstal	16,3	16,5	13,8	7,5	9,1	7,4	6,3	6,2	5,8	4,7	5,3	5,3
fraude	6,0	8,3	10,6	6,4	5,8	5,4	2,5	3,0	3,6	2,8	3,7	3,9
totaal opgenomen aangiftes	174,5	171,0	149,5	116,5	110,4	104,0	136,6	134,6	118,2	106,3	103,8	95,7

Bron: politie Amsterdam-Amstelland

- Het totaal aantal opgenomen aangiftes per 1000 inwoners is in de Bijlmermeer sterk gedaald sinds het begin van de onderzoeksperiode. Vooral de daling in aangiftes van diefstal/inbraak woning, diefstal uit/vanaf motorvoertuigen, straatroof en winkeldiefstal dragen aan deze ontwikkeling bij. Ook op veel andere terreinen is het aantal opgenomen aangiftes sinds 1999 afgenomen.
- Hoewel deze daling ook in de regio Amsterdam-Amstelland is te zien, is de verbetering in de Bijlmer groter dan in de gehele regio waardoor de kloof tussen de Bijlmer en de regio aanzienlijk kleiner is geworden.
- In de Bijlmermeer is in 2009 het aantal opgenomen aangiftes van diefstal uit/vanaf motorvoertuigen ten opzichte van 2007 sterk gestegen en van vernietiging cq. zaakbeschadiging daarentegen gedaald.

Noot 16 In deze tabel is een selectie van veel voorkomende delicten waarvan aangifte is gedaan opgenomen. Alleen het totaal aantal opgenomen aangiftes heeft betrekking op alle aangiftes (dus ook op de aangiftes van delicten die niet in de tabel zijn opgenomen). Daarnaast zijn er ook delicten waar geen aangifte van wordt gedaan, maar die de politie zelf constateert, zoals drugshandel en aantasting van de openbare orde. Deze zijn niet in de tabel opgenomen.

Noot 17 Voor de Bijlmermeer hebben de cijfers betrekking op delicten waarvan bij het wijkteam Ganzenpoort en Flierbosdreef aangifte is gedaan. Dit gebied is iets groter dan de Bijlmermeer zoals afgebeeld in de inleiding.

Noot 18 Ter vergelijking worden de cijfers van de twee wijkteams afgezet tegen cijfers van de gehele regio Amsterdam-Amstelland. Naast de gemeente Amsterdam omvat deze regio de gemeenten Aalsmeer, Amstelveen, Diemen, Ouderamstel en Uithoorn.

Noot 19 Vanaf deze editie van de Bijlmermonitor is de politie over gegaan op een nieuw systeem van registratie. Dit kan kleine verschillen in de cijfers opleveren.

Noot 20 Het cijfer voor diefstal/inbraak woning is niet per 1000 inwoners, maar per 1000 woningen.

- Van een aantal delicten wordt in het vernieuwingsgebied vaker aangifte gedaan dan elders in de regio Amsterdam-Amstelland. Diefstal uit/vanaf motorvoertuigen, bedreiging, mishandeling, straatroof, diefstal/inbraak bedrijven en instellingen, winkeldiefstal en fraude komen vaker in het vernieuwingsgebied voor dan gemiddeld in de regio. Het aantal opgenomen aangiftes van straatroof is overigens wel gehalveerd in de Bijlmer sinds 2005.
- Delicten waarvan in de Bijlmermeer juist minder aangifte wordt gedaan zijn diefstal van brom-, snor-, fietsen en zakkenrollerij.

■ **De jeugdcriminaliteit daalt tot het Amsterdamse gemiddelde.**

Tabel 6.1.2 Aanhoudingen van 12 tot 17 jarigen voor een selectie van delicten²¹ (percentage van 12-17 jarige inwoners²²)

	Bijlmermeer ²³						Regio Amsterdam-Amstelland ²⁴					
	2000	2002	2003	2005	2007 ²⁵	2009	2000	2002	2003	2005	2007	2009 ²⁶
diefstal/inbraak woning	0,1	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,2	0,1
diefstal uit/vanaf motorvoertuigen	0,0	0,0	0,3	0,1	0,1	0,0	0,4	0,2	0,3	0,2	0,3	0,1
diefstal van motorvoertuigen	0,1	0,1	0,3	0,1	0,2	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
diefstal van brom-, snor-, fietsen	0,4	0,6	0,5	0,4	0,4	0,5	0,6	0,4	0,5	0,6	0,5	0,5
zakkenrollerij	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
zedemisdrijf	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
openlijk geweld (persoon)	0,3	0,5	0,5	0,5	1,1	0,2	0,4	0,4	0,4	0,4	0,6	0,3
bedreiging	0,1	0,4	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2
mishandeling	0,4	0,3	0,1	0,4	0,6	0,4	0,2	0,3	0,3	0,4	0,5	0,3
straatroof	1,9	1,3	1,7	1,9	1,6	1,5	0,8	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5
overval	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,2	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
vernietiging cq. zaakbeschadiging	0,7	0,8	1,0	0,9	0,9	0,8	0,8	0,9	0,7	0,9	1,0	0,8
diefstal/inbraak bedrijven en instellingen	0,3	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,3	0,2	0,3	0,2	0,2	0,1
winkeldiefstal	3,3	2,9	2,9	2,5	2,1	1,5	1,8	1,6	1,6	1,5	2,1	1,7
fraude	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2
totaal aanhoudingen 12-17 jarigen	11,2	10,2	12,4	11,3	12,5	8,9	8,9	8,3	8,1	8,5	10,0	8,3

Bron: politie Amsterdam-Amstelland

- Het percentage jongeren dat voor een of meer delicten in een gegeven jaar wordt aangehouden door de politie, fluctueert in de onderzoeksperiode. In de Bijlmermeer is het totaal aantal aanhoudingen van 12-17 jarigen na 2007 sterk afgenomen en het laagste van de onderzoeksperiode.

- Noot 21 In deze tabel is een selectie van veel voorkomende delicten waarvoor 12 tot 17-jarigen zijn aangehouden, opgenomen. Alleen het totaal aantal heeft betrekking op alle aanhoudingen van 12 tot 17-jarigen (dus ook op de aanhoudingen voor delicten die niet in de tabel zijn opgenomen).
- Noot 22 Voor de berekening van de cijfers voor zowel 2000 als 2002 is gebruik gemaakt van het aantal jeugdigen op 1 januari 2001 terwijl strikt genomen voor ieder jaar het aantal jeugdigen op 1 januari had moeten worden vastgesteld. De gevonden cijfers kunnen in lichte mate hierdoor beïnvloed worden.
- Noot 23 Voor de Bijlmermeer hebben de cijfers betrekking op aanhoudingen van jeugdigen door het wijkteam Ganzenpoort en Flierbosdreef. Dit gebied is iets groter dan de Bijlmermeer zoals afgebeeld in de inleiding.
- Noot 24 Zie voetnoot 18.
- Noot 25 Vanaf deze editie van de Bijlmermonitor is de politie over gegaan op een nieuw systeem van registratie. Dit kan kleine verschillen in de cijfers opleveren.
- Noot 26 Voor de berekening van de cijfers voor de regio Amsterdam-Amstelland is in 2009 gebruik gemaakt van het aantal 12-17 jarigen in 2008, aangezien deze cijfers voor de regio van 2009 nog niet bekend waren bij de politie.

- In vergelijking met de regio Amsterdam-Amstelland steekt de Bijlmermeer tot en met 2007 ongunstig af. In 2009 is het verschil tussen de regio Amsterdam-Amstelland en de Bijlmermeer echter aanzienlijk kleiner geworden.
- In de Bijlmermeer worden vaker dan in de regio jongeren aangehouden voor straatroof.

■ **De verkeersveiligheid en het gevoel van verkeersveiligheid zijn hoger dan, of op gelijk niveau als, in Amsterdam.**

Het gevoel van verkeersveiligheid was al behaald bij de eerste editie van de Bijlmermonitor. In de navolgende jaren bleef het gevoel van verkeersveiligheid in de Bijlmermeer steeds groter dan in Amsterdam. Daarom is er in deze editie voor gekozen hier geen tabel meer over op te nemen.

Over aanrijdingen zijn nog maar beperkte cijfers beschikbaar. De politie heeft door gewijzigd beleid geen cijfers meer over aanrijdingen met uitsluitend materiële schade. Uit cijfers over aanrijdingen met letsel blijkt dat per 1000 inwoners in de Bijlmermeer minder aanrijdingen met letsel plaatsvinden dan in Amsterdam (zie tabel B3.10 in bijlage 3).

6.2 Subjectieve veiligheid

Zoals hierboven reeds is beschreven staat het aantal opgenomen aangiften niet gelijk aan het daadwerkelijke aantal gepleegde delicten. Niet iedereen is namelijk bereid om aangifte te doen na een delict of heeft daadwerkelijk zelf te maken gehad met een misdrijf. Er is in de bewonersenquête dan ook gevraagd hoe vaak de respondenten dachten of vonden dat er delicten plaatsvinden. Bij de volgende subdoelen wordt hier nader op ingegaan.

■ **Bewoners van de Bijlmermeer voelen zich even veilig als, of veiliger dan, de gemiddelde Amsterdammer in de openbare ruimte.**

In de enquête Wonen in Amsterdam is bewoners gevraagd om aan te geven hoe veilig ze zich voelen in hun buurt. Het rapportcijfer 1 betekent dat respondenten zich zeer onveilig voelen en een rapportcijfer 10 betekent dat respondenten zich zeer veilig voelen.

Tabel 6.2.1 Onveiligheidsgevoelens in de buurt (rapportcijfer)

	Bijlmermeer			Amsterdam		
	2005	2007	2009	2005	2007	2009
overdag	7,1	7,4	7,7	7,9	8,2	8,2
's avonds	5,4	5,9	6,1	6,7	7,0	7,1

Bron: WIA 6.16

- De bewoners van de Bijlmermeer zijn zich zowel overdag, als 's avonds steeds veiliger gaan voelen.
- In Amsterdam zijn de bewoners zich ook veiliger gaan voelen. Het verschil tussen de Bijlmermeer en Amsterdam voor onveiligheidsgevoelens overdag wordt steeds kleiner. 's Avonds voelen Amsterdammers zich nog wel veel veiliger dan Bijlmerbewoners.

Een belangrijke oorzaak voor gevoelens van onveiligheid in de buurt is het idee over hoe vaak bepaalde voorvallen in de buurt voorkomen. Voor zowel verschillende vermogensdelicten als voor incidenten van dreiging is respondenten gevraagd of dit vaak voorkomt.

Tabel 6.2.2 Perceptie vermogensdelicten (percentage komt vaak voor)

	Bijlmermeer						Amsterdam					
	1997	1999	2003	2005	2007	2009	1997	1999	2003	2005	2007	2009
diefstal uit auto	49	35	41	23	17	18	30	35	28	20	23	21
beschadiging van auto	43	33	37	12	20	24	25	32	28	21	22	22
fietsendiefstal	47	39	41	28	20	24	49	51	36	29	27	24
inbraak in woning	35	35	30	11	15	10	29	22	17	11	12	11
vermogensdelicten gemiddeld	42	33	37	19	18	19	32	36	27	20	21	20

Bron: VM 2.1 (1, 2, 3, 12)²⁷

- De perceptie van vermogensdelicten is opmerkelijk gedaald sinds het begin van de onderzoeksperiode. De Bijlmerbewoners ervaren vooral minder diefstal uit de auto en woninginbraak.
- Het gemiddelde cijfer voor de Bijlmermeer is sinds 2005 gunstiger dan in Amsterdam. De verschillen in de perceptie van de vermogensdelicten zijn in 2009 klein.

Tabel 6.2.3 Perceptie incidentendreiging (percentage komt vaak voor)

	Bijlmermeer						Amsterdam					
	1997	1999	2003	2005	2007	2009	1997	1999	2003	2005	2007	2009
bedreiging	19	21	14	9	12	18	9	11	8	5	5	7
dronken mensen op straat	16	18	22	13	12	19	18	21	16	15	17	13
mensen op straat lastig gevallen worden	19	18	19	5	11	16	11	9	10	6	7	7
gewelddelicten	22	22	26	8	15	15	14	13	11	7	7	7
straatroof	24	24	14	4	12	12	13	13	11	7	7	6
dreiging gemiddeld	20	21	19	8	12	16	13	13	11	8	9	8

Bron: VM 2.1 (4, 7, 8, 13, 14, 16)²⁸

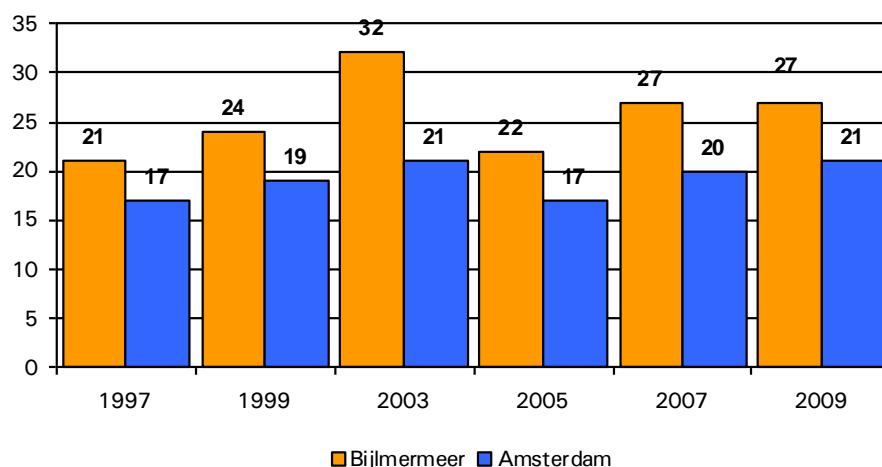
- De perceptie van incidentendreiging in de Bijlmermeer daalde sterk na 2003. In de periode 2005-2009 is er echter weer een stijging te zien. Wel ligt de gemiddelde dreiging in de Bijlmermeer in 2009 lager dan aan het begin van de onderzoeksperiode.
- Het verschil met Amsterdam leek door de daling in 2005 kleiner te worden, maar in 2009 is de gemiddelde dreiging in de Bijlmermeer twee keer zo groot als in Amsterdam.
- In zowel de Bijlmer als Amsterdam worden vooral dronken mensen op straat ervaren. Ten opzichte van 2007 is deze categorie in de Bijlmer sterk gestegen. Deze stijging is ook bij een aantal andere categorieën te zien, maar wel in mindere mate. De andere incidenten ervaren de bewoners in de Bijlmer meer dan in Amsterdam.

Een deel van de mensen dat zich niet veilig voelt, voelt zich bedreigd door de aanwezigheid van en overlast door jongeren. Daarom is ook naar de perceptie van jongerenoverlast gevraagd.

Noot 27 Zie voetnoot 15.

Noot 28 Zie voetnoot 15.

Afbeelding 6.2.1 Perceptie overlast door groepen jongeren (percentage komt vaak voor)

Bron: VM 2.1 (6)²⁹

- Het percentage inwoners dat aangeeft vaak overlast van groepen jongeren te ondervinden is aan fluctuaties onderhevig. In 2003 gaven de meeste inwoners van de Bijlmermeer aan vaak jongerenoverlast te ervaren, vervolgens daalde het in 2005, om daarna weer te stijgen. In 2009 ervaren meer bewoners dan aan het begin van de onderzoeksperiode overlast van groepen jongeren.
- Amsterdam laat door de jaren heen een vergelijkbare trend zien, maar in vergelijking met de Bijlmerbewoners, ervaren Amsterdammers structureel minder jongerenoverlast.

■ **Afname van vervuiling en vandalisme tot het gemiddelde Amsterdamse niveau.**

De mate waarin de buurt als verloederd wordt ervaren, bepaalt mede waardering voor de fysieke kwaliteit van de buurt. Met behulp van een aantal indicatoren is de mate waarin de buurt door de bewoners als verloederd wordt ervaren in kaart gebracht. Respondenten dienden steeds aan te geven hoe vaak zij dachten dat een aantal zaken in hun buurt voorkomt.

Tabel 6.2.4 Perceptie verloederding (percentage komt vaak voor)

	Bijlmermeer						Amsterdam					
	1997	1999	2003	2005	2007	2009	1997	1999	2003	2005	2007	2009
bekladding muren/gebouwen	38	40	40	30	30	28	35	47	27	23	27	22
rommel op straat	50	51	56	56	58	52	49	53	50	47	50	41
hondenpoep	21	36	23	16	19	21	57	52	46	46	39	32
vernietiging telefooncellen/bus- of tramhokjes	17	18	31	12	11	14	12	16	16	12	13	12
verloederding gemiddeld	32	36	37	28	29	29	38	42	35	32	32	27

Bron: VM 2.1 (5, 9, 10, 11)³⁰

Noot 29 Zie voetnoot 15.

Noot 30 Zie voetnoot 15.

- Gemiddeld genomen is de perceptie van verloedering in de Bijlmermeer licht afgenomen. In de Bijlmermeer hebben mensen sinds het begin van de onderzoeksperiode vooral minder last van bekladding van muren en gebouwen.
- In 2009 komt hondenpoep volgens de inwoners vaker voor in Amsterdam dan in de Bijlmer. De andere vormen van verloedering komen juist in de Bijlmer vaker voor.
- Gemiddeld genomen deed de Bijlmer het in 1997 beter dan Amsterdam. In 2009 doet Amsterdam het iets beter. In de tussenliggende jaren fluctueert het deels.

■ **De drugsoverlast is net zo groot als, of minder groot dan, in Amsterdam.**

Tabel 6.2.5 Perceptie drugsoverlast (percentage komt vaak voor)

	Bijlmermeer						Amsterdam					
	1997	1999	2003	2005	2007	2009	1997	1999	2003	2005	2007	2009
drugsoverlast	43	39	46	37	26	22	18	15	14	11	12	11

Bron: VM 2.1 (14)³¹

- Het percentage respondenten dat aangeeft dat drugsoverlast vaak voorkomt, is in de Bijlmermeer bijna gehalveerd sinds het begin van de onderzoeksperiode.
- Nog altijd geven Bijlmerbewoners vaker dan de gemiddelde Amsterdammer aan dat drugsoverlast voorkomt. De kloof tussen de Bijlmer en Amsterdam is wel kleiner geworden.

Noot 31 Zie voetnoot 15.

6.3 Conclusies veiligheid

- Daling van de feitelijk plaatsvindende criminaliteit tot het Amsterdams gemiddelde, of lager.
- Het totaal aantal opgenomen aangiftes per 1000 inwoners is in de Bijlmermeer sterk gedaald sinds het begin van de onderzoeksperiode. Hoewel deze daling ook in de regio Amsterdam-Amstelland is te zien, is de verbetering in de Bijlmer groter dan in de gehele regio, waardoor de kloof tussen de Bijlmer en de regio aanzienlijk kleiner is geworden.

- De jeugdcriminaliteit daalt tot het Amsterdamse gemiddelde.
- Tot en met 2007 stak de Bijlmermeer in vergelijking met de regio Amsterdam-Amstelland altijd ongunstig af. In 2009 is het aantal aanhoudingen van jeugdigen sterk afgenomen en het verschil met de regio is in 2009 voor het eerst in de onderzoeksperiode aanzienlijk kleiner geworden.

- De verkeersveiligheid en het gevoel van verkeersveiligheid zijn hoger dan, of op gelijk niveau, als in Amsterdam.
- In het verleden is het subdoel voor wat betreft het gevoel van verkeersveiligheid al ruimschoots behaald. In alle edities van de monitor scoorde de Bijlmer beter dan Amsterdam.
- Cijfers over aanrijdingen zijn inmiddels nog maar beperkt beschikbaar. Daaruit blijkt dat er in de Bijlmermeer per 1000 inwoners in 2009 minder aanrijdingen met letsel plaatsvonden dan in Amsterdam.

- Bewoners van de Bijlmermeer voelen zich even veilig als, of veiliger dan, de gemiddelde Amsterdammer in de openbare ruimte.
- De bewoners van de Bijlmermeer zijn zich zowel 's avonds als overdag veiliger gaan voelen. Het verschil met Amsterdam is daarmee kleiner geworden.
- De Bijlmerbewoners geven net zo vaak als Amsterdammers aan dat er vermogensdelicten voorkomen. Wel komen incidentdreigingen en jeugdoverlast vaker voor in de Bijlmer dan in Amsterdam.

- Afname van vervuiling en vandalisme tot het gemiddelde Amsterdamse niveau.
- De gemiddelde gepercipieerde verloedering in de Bijlmermeer is afgenomen en ligt nu bijna op het stedelijk gemiddelde.

- De drugsoverlast is net zo groot of minder groot dan in geheel Amsterdam.
- De gepercipieerde drugsoverlast is in de Bijlmer aanzienlijk gedaald. Nog altijd wordt er in de Bijlmermeer aanzienlijk meer overlast ervaren dan in Amsterdam, maar de kloof is wel kleiner geworden.

- ◆ De totale veiligheidssituatie in de Bijlmermeer komt minstens op het niveau van het Amsterdamse gemiddelde.
- De totale veiligheidssituatie is in het vernieuwingsgebied verbeterd. Uit politiecijfers blijkt dat de objectieve veiligheid in de Bijlmermeer is verbeterd, waardoor de kloof met Amsterdam kleiner is geworden. Ook ervaren bewoners in de Bijlmer in dezelfde mate vermogensdelicten en verloedering als in Amsterdam. De gepercipieerde incidentdreigingen blijft in de Bijlmer wel ongunstig afsteken ten opzichte van de stad. Datzelfde geldt voor drugsoverlast met de aantekening dat deze wel aanzienlijk is gedaald in de Bijlmer.

7 Werk en inkomen

STADSDEEL ZUIDOOST & PROJECTBUREAU VERNIEUWING BIJLMERMEER

ontwikkelen hier samen met Ymere,
ING Real Estate en BAM Utiliteitsbouw

Anton de Komplein

- Marktplein
- Stadsdeelkantoor
- Bijlmersportcentrum
- Circus Elleboog
- Parkeergarage
- Horeca
- Winkels
- Bedrijfsruimten
- Kantoren
- Ruim 400 woningen

Anton de Kom
Surinaamse verzetsstrijder
23 februari 1898 - 24 april 1945

In dit hoofdstuk komt het thema werk en inkomen aan de orde. Het themadoel voor werk en inkomen luidt als volgt:

- ◆ **De maatschappelijke en financieel-economische positie van de Bijlmerbewoners is gelijk aan die van de gemiddelde Amsterdammer.**

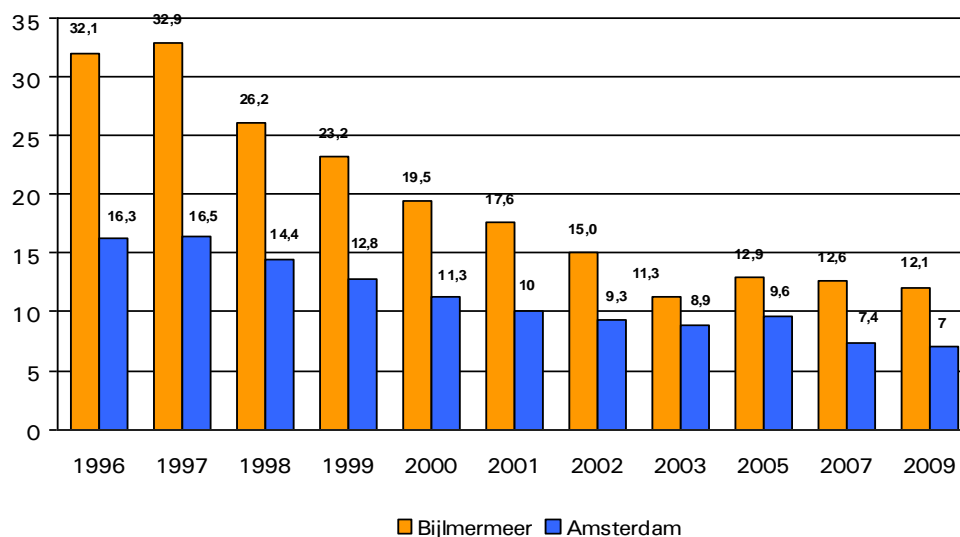
Dit themadoel is verder geconcretiseerd met de volgende subdoelen:

- Het werkloosheidspercentage in de Bijlmermeer is gelijk aan dat van Amsterdam.
- De afstand tot de arbeidsmarkt van de Bijlmerbewoners is even groot als van andere bewoners in Amsterdam
- De inkomenssituatie van Bijlmerbewoners is gelijk aan die van de gemiddelde Amsterdammer.

7.1 Werk

- **Het werkloosheidspercentage in de Bijlmermeer is gelijk aan dat van Amsterdam.**

Afbeelding 7.1.1 Werkloosheidspercentages (niet werkende werkzoekenden (NWW-ers) als percentage van de bevolking 15-64 jaar, per 1 januari)

Bron: O+S

- Het werkloosheidspercentage in de Bijlmermeer is sinds het begin van de onderzoeksperiode sterk gedaald. Het ligt ruim 60% lager dan het niveau van 1997.
- De kloof tussen de Bijlmer en Amsterdam is kleiner geworden, maar nog altijd ligt het werkloosheidspercentage in de Bijlmermeer hoger dan in Amsterdam.

■ **De afstand tot de arbeidsmarkt van de Bijlmerbewoners is even groot als van andere bewoners in Amsterdam.**

De arbeidsvoorziening deelt ingeschreven werkzoekenden in fases in die aangeven hoe groot de afstand tot de arbeidsmarkt is. De indeling gebeurt onder andere op basis van opleiding, werkervaring, leeftijd, werkloosheidsduur en motivatie. Aan deze fases zijn dienstverleningsvormen gekoppeld voor de werkzoekende. In de eerste fase is de dienstverlening gericht op directe bemiddeling, in de tweede fase krijgt de werkzoekende dienstverleningstrajecten van korter dan een jaar aangeboden, in de derde fase trajecten van meer dan een jaar. In de vierde fase is de hulpverlening gericht op hulp en zorg.

Tabel 7.1.1a Niet werkende werkzoekenden (NWW-ers) per fase in de Bijlmermeer (percentage, per 1 januari)³²

	1997	1999	2002	2003	2004	2005	2007	2009
fase 1: direct bemiddelbaar	9	13	14	13	11	6	10	13
fase 2: kort traject	19	5	6	11	11	20	13	1
fase 3: lang traject	39	25	20	26	27	36	44	74
fase 4: (nog) niet bemiddelbaar	32	51	39	36	37	32	27	9
fase nader te bepalen	1	5	21	14	14	6	8	3
totaal	100	100	100	100	100	100	100	100

Bron: O+S³³

Tabel 7.1.1b Niet werkende werkzoekenden (NWW-ers) per fase in Amsterdam (percentage, per 1 januari)³⁴

	1997	1999	2002	2003	2004	2005	2007	2009
fase 1: direct bemiddelbaar	-	17	19	21	22	14	9	13
fase 2: kort traject	-	5	5	6	11	19	22	10
fase 3: lang traject	-	20	16	18	23	29	38	58
fase 4: (nog) niet bemiddelbaar	-	52	48	43	33	32	26	14
fase nader te bepalen	-	6	12	11	12	7	5	5
totaal	-	100	100	100	100	100	100	100

Bron: O+S³⁵

- Uit tabel 7.1.1a blijkt dat het percentage lang bemiddelingstraject in de Bijlmermeer sinds 2002 jaarlijks is toegenomen. In 2009 is dit percentage met bijna 70% toegenomen ten opzichte van 2007. De percentages voor kort bemiddelingstraject en (nog) niet bemiddelbaar zijn in 2009 juist gedaald ten opzichte van voorgaande jaren. Hiervoor zijn verschillende oorzaken aan te wijzen. Ten eerste moest het UWV (voormalig CWI) meer mensen aan het werk helpen. Hiertoe is de screening aangepast. Waarschijnlijk zijn mensen die eerst in de fase (nog) niet bemiddelbaar zaten veranderd naar de fase lang traject. Ten tweede moesten veel inburgeraars zich verplicht inschrijven bij het UWV. Vermoedelijk vallen zij nu onder fase 3. Tot slot komen mensen door de crisis minder makkelijk aan en baan en hebben zij meer begeleiding nodig in de vorm van een lang traject. Deze NWW-ers komen vermoedelijk uit de groep met een kort traject.

Noot 32 Tot 2003 was de titel van deze tabel 'ingeschrevenen bij arbeidsbureau naar afstand tot de arbeidsmarkt' en was de peildatum 31 december. In 2002 was de peildatum 1-3.

Noot 33 In eerdere edities waren cijfers afkomstig van Amsterdam in Cijfers en het CWI.

Noot 34 Tot 2003 was de titel van deze tabel 'ingeschrevenen bij arbeidsbureau naar afstand tot de arbeidsmarkt' en was de peildatum 31 december. In 2002 was de peildatum 1-7.

Noot 35 In eerdere edities waren cijfers afkomstig van Amsterdam in Cijfers en het CWI.

- In vergelijking met Amsterdam zijn in de Bijlmermeer relatief veel mensen die een lang bemiddelingstraject nodig hebben, al is het Amsterdamse cijfer voor deze groep in 2009 ook sterk gestegen.

Tabel 7.1.2 Langdurige werklozen (>1 jaar werkloos) als percentage van het totale aantal NWW-ers (percentage, per 1 januari)

	Bijlmermeer ³⁶						Amsterdam					
	2000	2002	2003	2005	2007	2009	2000	2002	2003	2005	2007	2009
Langdurige werklozen	65	44	48	50	61	39	72	63	55	56	67	51

Bron: UWV³⁷

- Het aantal langdurig werklozen als percentage van het totaal aantal werklozen is in 2009 gedaald tot het laagste niveau in de onderzoeksperiode. Het percentage ligt in de Bijlmermeer ruim onder het stadsgemiddelde. Uit afbeelding 7.1.1 bleek wel dat het totale aantal NWW-ers ten opzichte van de beroepsbevolking in de Bijlmer nog steeds hoger ligt dan in Amsterdam.

Het aantal personen dat een uitkering algemene bijstand ontvangt, is tevens een indicatie voor de afstand tot de arbeidsmarkt. In onderstaande tabel worden twee buurten in de Bijlmer afgezet tegen Amsterdam

Tabel 7.1.3 Aantal algemene bijstandsuitkeringen per 1000 huishoudens, per 1 januari

	2003	2005	2007	2008
Bijlmer Centrum D,F,H	225	215	195	182
Bijlmer Oost E,G,K	190	173	179	162
Amsterdam	107	102	92	87

Bron: CBS Statline

- In zowel de Bijlmer als Amsterdam neemt het aantal algemene bijstandsuitkeringen per 1000 huishoudens af.
- In de Bijlmer ontvangen twee keer zoveel huishoudens een bijstandsuitkering dan in Amsterdam.

7.2 Inkomen

- **De inkomensituatie van Bijlmerbewoners is gelijk aan die van de gemiddelde Amsterdammer.**

Tabel 7.2.1 Gemiddeld netto maandinkomen van huishoudens in euro's

	Bijlmermeer			Amsterdam		
	2005	2007	2009	2005	2007	2009
gemiddeld inkomen	1.577	1.722	1.882	2.058	2.198	2.356

Bron: WIA 3.6

Noot 36 Het UWV kan de cijfers alleen aanleveren op het niveau van de viercijferige postcodegebieden (1102, 1103 en 1104). Deze postcodegebieden zijn groter dan het vernieuwingsgebied Bijlmermeer. Hierdoor kunnen de cijfers voor het vernieuwingsgebied licht afwijken.

Noot 37 In eerdere edities waren cijfers afkomstig van Amsterdam in Cijfers, Arbeidsvoorziening Zuidelijk Noord-Holland en de voorloper van het UWV, het CWI.

- Het gemiddelde netto inkomen in de Bijlmermeer is toegenomen tussen 2005 en 2009.
- Het gemiddelde netto inkomen in Amsterdam is ook toegenomen. Het inkomen ligt in Amsterdam nog aanzienlijk hoger dan in de Bijlmermeer.
- In vergelijking met de stad wonen in de Bijlmermeer relatief veel mensen uit een lagere inkomensklasse (t/m €1.200) en relatief weinig mensen uit de hoge inkomensklasse (vanaf €3.250) (dit is niet in bovenstaande tabel opgenomen).

Los van de subdoelen in dit hoofdstuk is ook de realisatie van nieuwe bedrijfsruimte een indicator voor de economische ontwikkeling van de Bijlmer. Aangezien de wijk oorspronkelijk is opgezet vanuit de gedachte om werk en wonen ruimtelijk van elkaar te scheiden, waren er weinig bedrijfsruimten aanwezig, een situatie waar de vernieuwingsoperatie verandering in moet brengen.

Tabel 7.2.2 Nieuw gerealiseerde bedrijfsruimten (m² opgeleverd per jaar)

1994	4.906
1995	2.390
1996	3.050
1997	0
1998	3.550
1999	1.900
2000	3.000
2001	9.170
2002	36.040
2003	1.601
2005	2.015
2007	3.122
2009	1.740

Bron: Stadsdeel Zuidoost, afdeling Economische Zaken³⁸

De realisatie van nieuwe bedrijfsruimten verloopt met pieken en dalen. In 2002 was een duidelijke piek met meer dan 36.000 m². In 2009 werd 1.740 m² nieuw gerealiseerde bedrijfsruimte opgeleverd. Het ging om ruimte in de K-buurt. Zie hiervoor tevens hoofdstuk 2.

Noot 38 In 2005 waren de cijfers afkomstig van Projectbureau Vernieuwing Bijlmermeer.

7.3 Conclusies werk en inkomen

- Het werkloosheidspercentage in de Bijlmermeer is gelijk aan dat van Amsterdam.
- ✎ Het werkloosheidspercentage is in de Bijlmermeer sinds het begin van de onderzoeksperiode sterk gedaald. Maar in 2009 ligt het werkloosheidspercentage in de Bijlmermeer nog steeds hoger dan in Amsterdam.

- De afstand tot de arbeidsmarkt van de Bijlmerbewoners is even groot als van andere bewoners in Amsterdam.
- ✎ In vergelijking met het Amsterdams gemiddelde is de afstand tot de arbeidsmarkt in de Bijlmermeer groter. Het percentage NWW-ers dat een lang bemiddelingstraject nodig heeft ligt hoger in de Bijlmer dan in Amsterdam en tevens zijn er in de Bijlmer twee keer zo veel huishoudens die een bijstandsuitkering ontvangen.

- De inkomenssituatie van Bijlmerbewoners is gelijk aan die van de gemiddelde Amsterdammer.
- ✎ Het gemiddelde netto maandinkomen is in de Bijlmermeer toegenomen, maar ligt in de Bijlmermeer nog altijd aanzienlijk lager dan in Amsterdam. In de Bijlmer wonen nog steeds relatief veel mensen uit de lagere inkomensklasse en relatief weinig mensen uit de hogere inkomensklasse.

- ◆ De maatschappelijke en financieel-economische positie van de Bijlmerbewoners is gelijk aan die van de gemiddelde Amsterdammer.
- ✎ De maatschappelijke en financieel-economische positie van de bewoners van de Bijlmermeer is op alle genoemde indicatoren minder goed dan de stad als geheel. De kloof tussen de Bijlmerbewoner en de gemiddelde Amsterdamse bewoner is voor wat betreft het werkloosheidspercentage wel kleiner geworden. Maar voor wat betreft de afstand tot de arbeidsmarkt is de kloof het afgelopen jaar weer toegenomen.

8 Onderwijs

In dit hoofdstuk wordt het thema onderwijs besproken. Het themadoel dat voor onderwijs is gesteld luidt als volgt:

◆ **Het onderwijsniveau van Bijlmerbewoners is minstens gelijk aan het Amsterdamse gemiddelde.**

Dit themadoel is geconcretiseerd met de volgende subdoelen:

- Het onderwijsaanbod stijgt.
- Het aantal voortijdige schoolverlaters in het voortgezet onderwijs is gelijk aan, of lager dan, het Amsterdamse gemiddelde.
- De gemiddelde leerresultaten in het basisonderwijs in de Bijlmermeer zijn gelijk aan, of beter dan, het Amsterdamse gemiddelde.
- De slaagpercentages in het voortgezet onderwijs zijn gelijk aan, of beter dan, het Amsterdamse gemiddelde.
- Er komt een sluitende aanpak inburgering; de wachtlijst is kleiner en de mogelijkheden om moeilijk bereikbare groepen in een educatief traject te brengen nemen toe.

8.1 Onderwijs

■ Het onderwijsaanbod stijgt.

Het aantal scholen en opleidingen binnen de grenzen van het vernieuwingsgebied zelf is weinig aan verandering onderhevig. Maar tevens van belang is het aanbod aan onderwijs in de nabijheid van het vernieuwingsgebied, omdat dit ook de opzet was van de vernieuwing. Daarom geeft onderstaande tabel het onderwijsaanbod in zowel de Bijlmermeer als heel Zuidoost weer.

Tabel 8.1.1 Onderwijsaanbod in de Bijlmermeer en Zuidoost als geheel

	Bijlmermeer		Zuidoost	
	1999	2009	1999	2009
basisscholen ³⁹	11	11	31	29
speciaal onderwijs ⁴⁰	-	1	5	6
voortgezet onderwijs / VMBO	1	1	4	4
MBO (ROC)	-	1	1	2
HBO (HES)	-	-	1	2

Bron: Amsterdamse scholengids

- In 1999 is vastgesteld dat 11 van de 31 basisscholen uit Zuidoost (35%) in het vernieuwingsgebied staan. Inmiddels zijn er twee basisscholen minder in Zuidoost. Wel is er zowel in het vernieuwingsgebied als elders in Zuidoost een school voor speciaal onderwijs bijgekomen.
- In het vernieuwingsgebied is één (openbare) school voor voortgezet onderwijs: de Open Schoolgemeenschap Bijlmer.

Noot 39 Hieronder vallen verschillende soorten basisonderwijs (openbare, oecumenische / levensbeschouwelijke, evangelische, hindoeïstische, islamitische, algemeen bijzonder, protestants christelijke en rooms katholieke).

Noot 40 Hieronder valt zowel basisonderwijs als voortgezet onderwijs.

- Een belangrijke verandering in het beroepsonderwijs was de komst in 2004 van de Hogeschool voor Economische Studies en een deel van het ROC van Amsterdam naar Zuidoost, net buiten het vernieuwingsgebied. Vanaf dat moment is het onderwijsaanbod in de nabijheid van het vernieuwingsgebied dus in sterke mate verbreed.
 - In het basisonderwijs zijn Brede Scholen gerealiseerd.
- **Het aantal voortijdige schoolverlaters in het voortgezet onderwijs is gelijk aan, of lager dan, het Amsterdamse gemiddelde.**

In onderstaande tabel staat het aantal voortijdige schoolverlaters in het vernieuwingsgebied en in Amsterdam. Met voortijdige schoolverlaters worden leerlingen bedoeld die na 15 september (inschrijving), maar voor het moment van bevordering of het examen, zijn uitgestroomd uit het voortgezet onderwijs.

Tabel 8.1.2 Voortijdige schoolverlaters Bijlmermeer en Amsterdam (percentage van de leerlingen)

	Bijlmermeer ⁴¹	Amsterdam
'94/'95	5,9	-
'95/'96	5,5	-
'96/'97	5,1	-
'97/'98	5,6	-
'98/'99	5,4	-
'99/'00	5,4	-
'00/'01	3,7	-
'01/'02	5,4	-
'02/'03	5,5	-
'03/'04	4,4	-
'04/'05	3,6	-
'06/'07	2,4	1,3
'08/'09	2,2	1,4

Bron: Leerling Administratie Systeem (LAS)⁴²

- Het percentage voortijdige schoolverlaters in de Bijlmermeer laat een dalende trend zien. In 2008/2009 is het cijfer gedaald tot het laagst sinds het begin van de onderzoeksperiode.
 - De vergelijking met Amsterdam is pas sinds 2006/2007 te maken. In Amsterdam zijn er minder voortijdige schoolverlaters(1,4%) dan in de Bijlmermeer (2,2%).
- **De gemiddelde leerresultaten in het basisonderwijs in de Bijlmermeer zijn gelijk aan, of beter dan, het Amsterdamse gemiddelde.**

Vanaf 1970 kunnen basisscholen deelnemen aan de Eindtoets Basisonderwijs (Cito-toets). De Cito-toets is een schoolvorderingstoets voor het hoogste leerjaar van het basisonderwijs.

Noot 41 De gegevens van de voortijdige schoolverlaters in de Bijlmermeer hebben vanaf 2006/2007 betrekking op leerlingen die in het vernieuwingsgebied woonachtig zijn in plaats van leerlingen die in het vernieuwingsgebied op het voortgezet onderwijs (de Open Schoolgemeenschap Bijlmer) zitten.

Noot 42 Tot en met 2005 zijn de cijfers in deze tabel afkomstig van de Open Schoolgemeenschap Bijlmer.

Tabel 8.1.3 Gemiddelde scores op Eindtoets Basisonderwijs⁴³

	Zuidoost	Amsterdam
1996	528	530
1997	530	530
1998	530	531
1999	531	532
2000	531	532
2001	532	533
2002	532	533
2003	530,8	533,1
2004 ⁴⁴	535,4	535,7
2005	534,1	536,4
2007	534,4	536,6
2009	534,2	537,1

Bron: O+S

- De gemiddelde score op de Cito-toets van de basisscholen in Zuidoost is sinds het begin van de onderzoeksperiode gestegen. Ditzelfde geldt voor de scores van Amsterdam als geheel.
 - De scholen in Zuidoost doen het meestal iets slechter dan de andere Amsterdamse basisscholen. Tot en met 2004 scheelt het ongeveer één of twee punten. Na 2004 wordt het verschil groter tussen Zuidoost en Amsterdam en in 2009 is het verschil bijna drie punten.
- **De slaagpercentages in het voortgezet onderwijs zijn gelijk aan, of beter dan, het Amsterdamse gemiddelde.**

In onderstaande tabellen worden de slaagpercentages van de school voor voortgezet onderwijs in het vernieuwingsgebied vergeleken met Amsterdam.

Tabel 8.1.4a Slaagpercentages voortgezet onderwijs⁴⁵ in de Bijlmermeer⁴⁶ (percentage)

	1994	1996	1998	2000	2002	2003	2005	2007	2009
VMBO	95	95	94	98	96	99 ⁴⁷	92	88	94
HAVO	94	97	92	90	82	87	81	86	89
VWO	83	88	77	100	91	100	96	77	96
Gemiddeld	92	94	90	94	91	95	90	87	93

Bron: Open Schoolgemeenschap Bijlmer

Noot 43 De hoogst haalbare score is 550.

Noot 44 Vanaf 2004 wordt de Cito-toets berekend zonder de leerlingen Praktijkonderwijs / Leerweg Ondersteunend Onderwijs.

Noot 45 In het voortgezet onderwijs hebben zich tijdens de onderzoeksperiode verschillende wijzigingen voorgedaan. Zo gingen het VBO en de MAVO samen in het VMBO (dit bestaat uit verschillende leerwegen) en voor de HAVO en het VWO werd de tweede fase ingevoerd. In de tabel zijn de cijfers ondergebracht bij de huidige onderwijsvormen. De oude indeling is nog te vinden in de voorgaande Bijlmermonitor.

Noot 46 De slaagpercentages in de Bijlmermeer hebben alleen betrekking op de leerlingen van de Open Schoolgemeenschap Bijlmer, aangezien dit de enige school voor voortgezet onderwijs is in het vernieuwingsgebied.

Noot 47 Dit percentage is berekend op basis van de volgende percentages: VMBO BB (basis beroepsgerichte leerweg) 100%, VMBO KB (kader beroepsgerichte leerweg) 98,8%, VMBO GL en TL (gemengde en theoretische leerweg) 96,9%.

Tabel 8.1.4b **Slaagpercentages voortgezet onderwijs in Amsterdam (percentage)**

	1994	1997	1999	2000 ⁴⁸	2002	2003	2005	2007	2009
VMBO	-	89	89	88	92	89	90	90	92
HAVO	-	76	78	90	86	83	84	87	86
VWO	-	83	84	-	89	89	90	88	91
Gemiddeld	-	84	85	88	90	88	88	89	90

Bron: Inspectie van het Onderwijs

- Het gemiddelde slaagpercentage op de school voor voortgezet onderwijs in het vernieuwingsgebied fluctueert tussen de 87 en 96 gedurende de onderzoeksperiode. Het lage slaagpercentage in 2007 kan verklaard worden door het lage slaagpercentage van het VWO, hetgeen slechts op een handvol leerlingen gebaseerd was. In 2009 is het slaagpercentage van het VWO weer gelijk aan voorgaande jaren.
- Het gemiddelde slaagpercentage op de school voor voortgezet onderwijs in het vernieuwingsgebied ligt met uitzondering van 2007 gedurende de gehele onderzoeksperiode boven het stedelijk slaagpercentage.

Centraal in het themadoel onderwijs staat het opleidingsniveau van de Bijlmerbewoners. Om dit te verhogen moeten de jongeren in de Bijlmermeer een vergelijkbaar opleidingsniveau bereiken als andere Amsterdamse jongeren. Cijfers over het schoolniveau van leerlingen die in de Bijlmermeer *wonen* zijn helaas niet beschikbaar. Wel zijn er cijfers over de leerlingen op de school voor voortgezet onderwijs in de Bijlmermeer.

In onderstaande tabel zijn de drie leerrichtingen weergegeven waarin de leerlingen in het voortgezet onderwijs in het vernieuwingsgebied examen kunnen doen. Op basis van de aantallen scholieren is bepaald hoe de relatieve vertegenwoordiging per examenrichting is.

Tabel 8.1.5 **Leerlingen per schooltype (in percentages)**

	Bijlmerschool					Amsterdamse scholen ⁴⁹				
	2002	2003	2005	2007	2009 ⁵⁰	2002	2003	2005	2007	2009
VMBO	75	80	70	59	64	52	62	57	56	52
HAVO	21	15	25	31	26	26	19	23	22	24
VWO	4	4	6	10	10	22	19	20	22	24
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Bron: Open Schoolgemeenschap Bijlmer en Inspectie van het Onderwijs

- In vergelijking met het begin van de onderzoeksperiode is het percentage HAVO- en VWO-leerlingen toegenomen en het percentage VMBO-leerlingen afgenomen in de Bijlmermeer.
- In vergelijking met de stad zijn VWO-leerlingen sterk ondervertegenwoordigd en het aantal VMBO-leerlingen oververtegenwoordigd.

Noot 48 De slaagpercentages voor 2000 van geheel Amsterdam zijn voorlopige cijfers.

Noot 49 De percentages van Amsterdam als geheel zijn berekend op basis van de aantallen leerlingen die examens hebben gedaan (= een examenuitslag ontvangen hebben) in de betreffende onderwijsrichting.

Noot 50 In 2009 zijn de percentages leerlingen per schooltype berekend aan de hand van het totaal aantal eindexamenleerlingen in dat jaar. In voorgaande jaren werd dit percentage berekend aan de hand van het totaal aantal leerlingen exclusief de eerste en tweede klas.

8.2 Empowerment

Empowerment is in de Bijlmermeer een belangrijk begrip en onderwijs maakt hier deel van uit. In de vorige paragraaf is de onderwijssituatie van jeugdigen toegelicht. Empowerment middels onderwijs heeft echter niet alleen betrekking op jeugdigen. Een belangrijk middel voor empowerment van groepen met een niet-Nederlandse herkomst bestaat namelijk uit inburgeringstrajecten. Scholing in taal, cultuur en de structuur van de Nederlandse samenleving versterken hun kansen in de Nederlandse samenleving.

- **Er komt een sluitende aanpak inburgering; de wachtlijst is kleiner en de mogelijkheden om moeilijk bereikbare groepen in een educatief traject te brengen nemen toe.**

Op 1 januari 2007 is de Wet Inburgering (WI) van start gegaan. Sinds de nieuwe wetgeving wordt de inburgering centraal door de stad Amsterdam aangestuurd. Dit proces verliep in het begin moeizaam en het aantal starters voor een inburgeringscursus bleef achter.

In 2008 en 2009 ging het in het stadsdeel Zuidoost echter goed met de inburgering. De wachtlijsten die voorheen tot 9 maanden opliepen zijn verdwenen. Inmiddels lukt het om binnen 4 tot 6 weken na aanmelding cursisten ook daadwerkelijk in een les te plaatsen.

Een belangrijk knelpunt was het bieden van kinderopvang. De centrale stad heeft inmiddels afspraken gemaakt met een bemiddelingsbureau dat voor reguliere opvang zorgt. De kinderopvang vormt inmiddels in veel mindere mate een belemmering voor mensen om de inburgerings- of taal cursus te volgen.

In 2008 zijn door stadsdeel Zuidoost 800 mensen op een cursus geplaatst en in 2009 ongeveer 1.000 mensen. Het wervingstarget werd daarmee behaald. Stedelijk wordt bijna 15% van het target door het stadsdeel Zuidoost behaald. Het stadsdeel weet door actieve werving veel mensen te bereiken. Via de etnische lijnen wordt een deel van de doelgroep bereikt. De sociale infrastructuur in Zuidoost biedt hiertoe goede gelegenheid.

In maart 2010 is het proces voor inburgering gewijzigd. De verplichte inburgeraars die voorheen bediend werden door de Taalwijzers per stadsdeel, worden nu centraal door de Dienst Werk en Inkomen geplaatst. De Taalwijzers bedienen alleen nog de vrijwillige inburgeraars. Welke gevolgen deze wijziging heeft voor dit subdoel zal de volgende monitor uit moeten wijzen.

- Concluderend kan gesteld worden dat het na een moeizame start van de nieuwe Wet Inburgering, in Zuidoost in 2008 en 2009 goed gaat met de inburgering. De wachtlijsten zijn nagenoeg verdwenen en er worden voldoende mensen bereikt. Dit is vooral te danken aan een actief wervingsbeleid van het stadsdeel.

8.3 Conclusies onderwijs

- Het onderwijsaanbod stijgt.
- ✚ Het onderwijsaanbod in de Bijlmermeer is niet noemenswaardig veranderd. Net buiten het vernieuwingsgebied is het wel veranderd, met de komst van de Hogeschool voor Economische Studies en een deel van het ROC Amsterdam.

- Het aantal voortijdige schoolverlaters in het voortgezet onderwijs is gelijk aan, of lager dan, het Amsterdamse gemiddelde.
- ✚ Het percentage voortijdige schoolverlaters in de Bijlmermeer is gedurende de onderzoeksperiode steeds lager geworden.
- ✚ In 2009 zijn er in de Bijlmermeer meer voortijdige schoolverlaters in het voortgezet onderwijs dan in Amsterdam.

- De gemiddelde leerresultaten in het basisonderwijs in de Bijlmermeer zijn gelijk aan, of beter dan, het Amsterdamse gemiddelde.
- ✚ De basisscholen in Zuidoost doen het meestal iets minder goed dan de andere Amsterdamse basisscholen. In 2009 is dit verschil toegenomen.

- De slaagpercentages in het voortgezet onderwijs en het voorbereidend beroepsonderwijs zijn gelijk aan, of beter dan, het Amsterdamse gemiddelde.
- ✚ Het gemiddelde slaagpercentage op de school voor voortgezet onderwijs in de Bijlmermeer ligt met uitzondering van 2007 gedurende de gehele onderzoeksperiode hoger dan in Amsterdam.

- Er komt een sluitende aanpak inburgering; de wachtlijst is kleiner en de mogelijkheden om moeilijk bereikbare groepen in een educatief traject te brengen nemen toe.
- ✚ Na een moeizame start van de nieuwe Wet Inburgering, gaat het in Zuidoost in 2008 en 2009 goed met de inburgering. De wachtlijsten zijn nagenoeg verdwenen en er worden voldoende mensen bereikt. Dit is vooral te danken aan een actief wervingsbeleid van het stadsdeel.

- ◆ Het onderwijsniveau van Bijlmerbewoners is minstens gelijk aan het Amsterdamse gemiddelde.
- ✚ Het onderwijsniveau in de Bijlmer neemt toe. Het aandeel voortijdig schoolverlaters is verder afgenomen maar ligt nog wel hoger dan in Amsterdam. Het gemiddelde slaagpercentage op de middelbare school is echter hoger dan het Amsterdams slaagpercentage. Alleen de Cito-uitslagen blijven onder het Amsterdams niveau.

9 Nieuw Amsterdam

Het tweede hoofddoel van de vernieuwingsoperatie⁵¹ in de Bijlmermeer luidt:

② **Woningcorporatie Nieuw Amsterdam heeft na afronding van de sanerings- en vernieuwingsoperatie in 2016 het exploitatietekort tot nul teruggebracht.**

De voortgang op dit hoofddoel is niet meer vast te stellen. Ten tijde van de fusie tussen Rochdale (voorheen Patrimonium) en Nieuw Amsterdam heeft Rochdale de verantwoordelijkheid voor het exploitatietekort van het bezit van Nieuw Amsterdam op zich genomen. Inmiddels rapporteert Rochdale alleen nog over de voortgang van de sanering aan het Centraal Fonds Volkshuisvesting. De sanering van de Bijlmermeer is geen specifiek onderdeel in de interne rapportages van Rochdale. De financiële gegevens over voortgang van dit hoofddoel worden dus niet meer apart bijgehouden.

Wel zijn er twee thema's met subdoelen waarover gegevens worden verzameld.

Thema Klanttevredenheid

◆ **Huurders van Nieuw Amsterdam zijn tevreden over het wonen bij de corporatie.**

Dit themadoel is geconcretiseerd met het volgende subdoel:

- De tevredenheid over het wonen in woningen van Nieuw Amsterdam is niet lager dan bij bewoners die kiezen voor andere corporaties in de Bijlmermeer.

Thema Exploitatie

◆ **Nieuw Amsterdam is een structureel gezonde woningverhuurder.**

Dit themadoel is geconcretiseerd met de volgende subdoelen:

- De mutatiegraad is niet hoger dan het gemiddeld Amsterdams peil.
- Het aantal mutaties is gelijk aan het aantal verhuringen.
- Daling van de leegstand (niet verbeterde woningvoorraad naar 2,5%, verbeterde/nieuwe woningen naar 1%).

Over een aantal subdoelen binnen dit thema werd in vorige edities van de Bijlmermonitor nog wel gerapporteerd, maar inmiddels niet meer. Dat is onder meer vanwege feit dat door Rochdale niet meer apart wordt gerapporteerd over het bezit van Nieuw Amsterdam. Hierdoor is de voortgang niet meer te bepalen. Het gaat om de volgende subdoelen:

- Jaarresultaat.
- Instroom nieuwe huurders vormt een afspiegeling van de vraag in de regio.
- Onderhoudsuitgaven op gemiddeld Amsterdams peil.
- Huurderving door wanbetaling van 2,1% naar 1% van de 'moethuur'.

Noot 51 Sinds de fusie van Patrimonium (met daaronder het bezit van Nieuw Amsterdam) en Rochdale op 1 januari 2004 worden niet alle gegevens nog opgesplitst bijgehouden en zijn daardoor niet meer te leveren. Voor de geleverde gegevens is het bezit van Nieuw Amsterdam gelijk gesteld met het bezit van Rochdale in de Bijlmermeer. Om verwarring in de tekst te voorkomen, zal toch nog zoveel mogelijk over Nieuw Amsterdam gesproken worden.

9.1 Klanttevredenheid

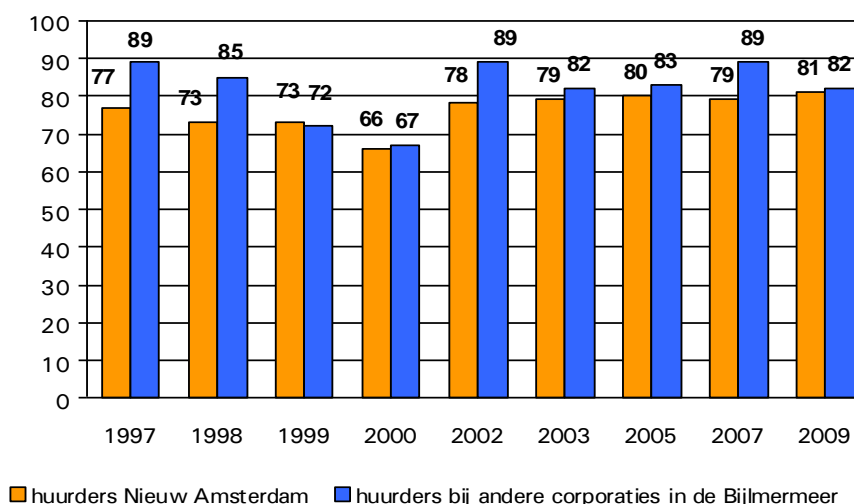
Om het bezit van Nieuw Amsterdam in de Bijlmermeer financieel gezond te kunnen exploiteren is het noodzakelijk dat de huurders tevreden zijn over het product waarvoor ze betalen. Daarom is het volgende subdoel gesteld.

- **De tevredenheid over het wonen in woningen van Nieuw Amsterdam is niet lager dan bij bewoners die kiezen voor andere corporaties in de Bijlmermeer.**

Opmerking vooraf

Voor het bepalen van de klanttevredenheid van huurders van Nieuw Amsterdam worden bewoners van het vernieuwingsgebied die bij deze woningbouwvereniging huren vergeleken met bewoners van het vernieuwingsgebied die bij andere woningcorporaties huren. De bewonersenquête die hiervoor in de Bijlmermeer is afgenomen wordt voor dit doel in subgroepen verdeeld. De eerste groep respondenten bestaat uit een samenvoeging van inwoners van de Bijlmer die in de enquête aangeven een woning te huren bij Nieuw Amsterdam, bij Patrimonium of bij Rochdale. Ondanks dat sinds de samenvoeging van deze corporaties alle woningen worden verhuurd onder de naam van Rochdale zijn er nog bewoners die de oude namen gebruiken. De tweede groep respondenten bestaat uit een samenvoeging van inwoners die bij andere woningcorporaties huren. Huurders van particulieren zijn uitdrukkelijk niet toegevoegd aan de referentiegroep omdat het type woning van en de geleverde service aan deze groep respondenten niet goed vergelijkbaar is met huurders van Nieuw Amsterdam. Particuliere huizenbezitters zijn ook buiten de referentiegroep gelaten omdat deels de vragen niet van toepassing zijn en deels particuliere woningen niet te vergelijken zijn met het woningbezit van de woningcorporatie.

Afbeelding 9.1.1 Woontevredenheid (percentage (zeer) tevreden)

Bron: bewonersenquête Bijlmermeer

- De woontevredenheid is in de onderzoeksperiode aan fluctuatie onderhevig geweest. In 2009 is de tevredenheid van huurders van Nieuw Amsterdam toegenomen en is het hoogst van de onderzoeksperiode.

- Huurders van Nieuw Amsterdam waren bijna alle jaren minder tevreden over het wonen dan huurders van de andere corporaties. In 2009 is het verschil tussen Nieuw Amsterdam en de huurders bij andere corporaties met 1% verschil niet noemenswaardig.

Tabel 9.1.1 Tevredenheid woning (percentage (zeer) tevreden)

	Nieuw Amsterdam								Andere corporaties Bijlmermeer							
	1997	1999	2000	2002	2003	2005	2007	2009	1997	1999	2000	2002	2003	2005	2007	2009
grote woning	89	87	83	87	86	82	87	81	89	83	80	78	87	76	85	81
indeling woning	72	83	68	83	69	74	68	79	84	64	65	78	69	71	59	82
woonlasten	36	30	50	41	51	39	59	54	55	40	45	59	52	36	58	62
naaste burens	72	77	59	77	76	79	81	85	87	75	74	78	84	71	78	71
geluidsoverlast	69	71	64	26	37	41	86	88	89	86	76	18	46	38	82	84

Bron: bewonersenquête Bijlmermeer

- In de onderzoeksperiode fluctueert de tevredenheid met de woning, maar met uitzondering van de grootte van de woning is de tevredenheid bij huurders van Nieuw Amsterdam in vergelijking met het begin van de onderzoeksperiode toegenomen.
- Ten opzichte van 2007 is in 2009 vooral de tevredenheid over de indeling van de woning sterk verbeterd.
- In het begin van de onderzoeksperiode waren de overige huurders in sterkere mate tevreden dan de huurders van Nieuw Amsterdam. Gaandeweg de onderzoeksperiode veranderde dit. Sinds 2005 waren de huurders van Nieuw Amsterdam in alle categorieën meer tevreden. In 2009 zijn de huurders van Nieuw Amsterdam meer tevreden dan de overige huurders over de naaste burens en geluidsoverlast. De overige huurders zijn juist weer meer tevreden met de woonlasten.

Tabel 9.1.2 Oordeel over verhuurders (gemiddeld rapportcijfer)

	onderhoud woning	onderhoud flatgebouw	reactie op technische klachten
Nieuw Amsterdam			
1997	5,5	6,1	5,5
1998	5,9	5,5	5,4
1999	5,1	5,0	5,5
2000	5,1	5,6	5,7
2002	6,3	5,9	5,8
2003	5,8	6,0	5,9
2005	6,2	5,9	6,2
2007	6,9	6,8	6,6
2009	7,0	6,0	6,3
Andere corporaties Bijlmermeer⁵²			
1997	5,1	5,7	5,8
1998	6,4	7,1	6,1
1999	6,4	6,1	6,0
2000	6,2	6,2	6,1
2002	6,4	6,0	6,2
2003	5,9	5,9	6,0
2005	5,7	5,7	6,4
2007	6,8	7,0	6,9
2009	6,9	6,5	6,7

Bron: bewonersenquête Bijlmermeer

Noot 52 Alleen Nieuw Amsterdam beschikt in de Bijlmermeer over honingraatflats.

- Gedurende de onderzoeksperiode zijn (met een aantal fluctuaties) de huurders van Nieuw Amsterdam positiever gaan oordelen over het onderhoud van de woning en de reactie op technische klachten.
- Ten opzichte van 2007 zijn de huurders van Nieuw Amsterdam minder tevreden over het onderhoud van het flatgebouw en de reactie op technische klachten.
- In vergelijking met huurders van andere corporaties zijn de huurders van Nieuw Amsterdam ook minder tevreden over deze aspecten.

Het woongenot van huurders van Nieuw Amsterdam hangt niet alleen af van de woning zelf, maar ook van de beleving van de omgeving.

Tabel 9.1.3 Overlast (percentage dat vaak overlast ondervindt)

	overlast door verkeerslawaaai	overlast door vliegtuiglawaai	overlast van omwonenden
Nieuw Amsterdam			
1997	12	41	21
1998	18	47	24
1999	31	61	22
2000	20	45	21
2002	22	49	20
2003	16	33	18
2005	20	37	15
2007	14	33	12
2009	13	18	15
Andere corporaties Bijlmermeer			
1997	14	53	8
1998	20	51	17
1999	19	56	14
2000	14	43	17
2002	25	51	19
2003	7	38	20
2005	27	24	33
2007	20	29	7
2009	8	11	17

Bron: bewonersenquête Bijlmermeer

- De ervaren overlast door huurders van Nieuw Amsterdam fluctueert. Overlast door vliegtuiglawaai en overlast door omwonenden zijn in vergelijking met het begin van het onderzoek afgenomen.
- Ten opzichte van 2007 is in 2009 de overlast door vliegtuiglawaai sterk gedaald. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat deze vraag in 2009 iets is aangepast.
- De huurders van Nieuw Amsterdam ervaren meer verkeerslawaaai en vliegtuiglawaai dan de huurders bij andere corporaties. Ten aanzien van overlast door van omwonenden is de situatie omgekeerd juist omgekeerd.

Tabel 9.1.4 Vervuiling en vandalisme in/ rond de woning (percentage komt vaak voor)

	Nieuw Amsterdam								Andere corporaties Bijlmermeer							
	1997	1999	2000	2002	2003	2005	2007	2009	1997	1999	2000	2002	2003	2005	2007	2009
vernietiging	56	65	49	54	52	42	21	24	35	31	45	37	54	50	16	16
brandstichting	16	20	12	11	10	7	3	5	4	-	9	5	4	10	2	3
vervuiling	66	54	61	69	61	56	34	38	39	43	62	58	67	57	33	33

Bron: bewonersenquête Bijlmermeer

- Gedurende de onderzoeksperiode is het niveau van de verschillende vormen van vandalisme, na aanvankelijke stijgingen, zowel bij huurders van Nieuw Amsterdam als bij overige huurders gedaald.
- Ten opzichte van 2007 ervaren de huurders van Nieuw Amsterdam in 2009 iets meer vernieling, brandstichting en vervuiling.
- Daarnaast hebben de huurders van Nieuw Amsterdam meer last van vernieling, brandstichting en vervuiling dan de huurders van andere corporaties.

Wat zijn de redenen voor huurders van een woning van Nieuw Amsterdam om te verhuizen? Worden deze bepaald door de woning of is dat misschien de buurt? Gegevens hierover worden gepresenteerd in de volgende tabel, waarbij de resultaten worden vergeleken met Bijlmerbewoners die niet in een woning van Nieuw Amsterdam wonen.

Tabel 9.1.5 Verhuisredenen (percentage van huishoudens die (misschien) willen verhuizen)⁵³

	Nieuw Amsterdam								Andere corporaties Bijlmermeer							
	1997	1999	2000	2002	2003	2005	2007	2009	1997	1999	2000	2002	2003	2005	2007	2009
privéomstandigheden	18	11	16	16	20	22	33	26	21	24	16	33	30	23	33	24
woning is niet naar wens	14	17	33	21	19	26	14	39	17	29	28	27	21	35	25	25
woning is te duur	21	33	19	10	9	8	0	0	8	-	13	12	18	9	10	16
medebewoners flat bevallen niet	6	6	11	10	4	6	6	2	13	6	6	-	3	11	6	13
vervuiling in en om de flat	17	21	13	10	12	10	18	11	8	12	13	6	12	3	8	4
vandalisme in en om de flat	10	21	13	10	6	6	0	0	4	-	6	-	12	3	4	0
buurt is niet naar wens	19	13	19	15	17	16	10	9	8	12	15	20	32	19	15	16
onveiligheid in de buurt	21	33	27	18	19	11	0	11	21	6	8	8	26	4	0	3
anders	24	21	19	22	19	17	24	14	29	24	26	12	23	16	13	16
weet niet	8	5	6	0	3	2	6	5	0	-	4	3	-	7	8	5

Bron: bewonersenquête Bijlmermeer

- De verhuisredenen vertonen jaarlijks sterke fluctuaties, waardoor het lastig is om de ontwikkeling door de tijd heen te beschrijven.
- In 2009 worden de verhuisredenen woning is niet naar wens en privéomstandigheden het meest genoemd door huurders van Nieuw Amsterdam. De woning is te duur en vandalisme in en om de flat wordt door huurders van Nieuw Amsterdam helemaal niet als reden genoemd in 2009.
- Huurders van andere corporaties geven vaker dan huurders van Nieuw Amsterdam als verhuisreden op dat de woning te duur is, dat medebewoners in de flat niet bevallen en dat de buurt niet naar wens is. Huurders van Nieuw Amsterdam geven vaker dan huurders van andere corporaties als verhuisreden dat de woning niet naar wens is, vervuiling in en om de flat en onveiligheid in de buurt.

9.2 Exploitatie

In de hier gepresenteerde gegevens van Nieuw Amsterdam zijn mutaties en leegstand door de sloop zo veel mogelijk buiten beschouwing gelaten. Toch is het niet voor alle items mogelijk geweest deze invloed uit te filteren.

Noot 53 Omdat men meerdere redenen kon noemen waarom men wil verhuizen, tellen de percentages niet op tot 100%.

- De mutatiegraad is niet hoger dan het gemiddeld Amsterdams peil.
- Het aantal mutaties is gelijk aan het aantal verhuringen.

Tabel 9.2.1 Mutaties / verhuringen (percentages van het aantal woningen, op 31 december)

		1994	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007	2009
Nieuw Amsterdam	mutaties	16,8	17,8	16,5	15,6	7,8 ⁵⁴	6,8	8,2 ⁵⁵	7,4	5,5
	verhuringen	14,2	20,7	17,3	16,4	8,2	8,2	8,2	7,4	5,5
alle Amsterdamse woningcorporaties	mutaties	-	8,2	11,3	7,9	5,6	5,7	5,2 ⁵⁶	5,0	5,1

Bron: AFWC en Rochdale

- De mutaties als percentage van het totaal aantal woningen van Nieuw Amsterdam zijn sinds het begin van de onderzoeksperiode sterk afgenomen en liggen in 2009 bijna op het stedelijk niveau. Het verschil tussen Nieuw Amsterdam en alle Amsterdamse woningcorporaties is daarmee vrijwel verdwenen.
- Het aantal verhuringen lag in de periode 1999-2003 boven het aantal mutaties wat betekent dat de gemiddelde leegstand zou moeten afnemen. Vanaf 2004 hanteert Nieuw Amsterdam dezelfde definitie voor mutaties en verhuringen en is er dus geen verschil meer tussen de cijfers.

- **Daling van de leegstand (niet verbeterde woningvoorraad naar 2,5%, verbeterde/ nieuwe woningen naar 1%).**

Vanaf 1997 kan de gemiddelde leegstand uitgesplitst worden naar wel- en niet verbeterde woningvoorraad, zodat het subdoel met betrekking tot de leegstand beter kan worden getoetst.

Tabel 9.2.2 Gemiddelde leegstand Nieuw Amsterdam naar wel/ niet verbeterde woningvoorraad (percentages van het aantal woningen, per 31 december)

	1997	1999	2001	2003	2005	2007	2009
gemiddelde leegstand niet verbeterde hoogbouwwooningen exclusief renovatie	3,0	3,4	2,7	2,3	2,6	1,1	0,8
gemiddelde leegstand wel verbeterde hoogbouwwooningen/ nieuwbouwwooningen	1,3	1,1	1,2	0,9	1,6	1,3	2,0

Bron: Rochdale

- De gemiddelde leegstand niet verbeterde woningvoorraad is in de onderzoeksperiode gedaald. Met 0,8% heeft het de doelstelling ruim gehaald.
- De gemiddelde leegstand wel de wel verbeterde woningvoorraad haalt de doelstelling niet. Volgens Rochdale kan de stijging van de gemiddelde leegstand wel verbeterde hoogbouw- en nieuwbouwwooningen in 2009 deels verklaard worden door leeg gehouden opgeleverde nieuwbouwwooningen in K-midden, vooruitlopend op de uitplaatsing van de flat Keiburg.

Noot 54 Vanaf 2000 is dit cijfer exclusief herhuisvesting. De mutaties inclusief herhuisvesting bedraagt in 2005 16,4%.

Noot 55 Vanaf 2004 bepaalt Nieuw Amsterdam de mutaties o.b.v. de verhuringen.

Noot 56 Vanaf 2004 is dit cijfer uitsluitend gebaseerd op gegevens van Woningnet

Los van de subdoelen in deze paragraaf is huurachterstand van belang voor het themadoel 'Nieuw Amsterdam wordt een structureel gezonde woningverhuurder'.

Tabel 9.2.3 Huurachterstand⁵⁷ Nieuw Amsterdam (percentage van huren en vergoedingen)

	1994	1996	1998	1999	2001	2003	2005	2007	2009
huurachterstand	4,1	2,6	2,2	4,0	1,9	2,1	1,5	1,8 ⁵⁸	1,5

Bron: Rochdale

- De huurachterstand van huurders van Nieuw Amsterdam laat een dalende trend zien in de onderzoeksperiode. Ten opzichte van 2007 is de huurachterstand weer iets gedaald en is weer op het zelfde niveau als in 2005.

Noot 57 'Onder huurachterstand wordt verstaan de balanspost huurdebiteuren (zittende bewoners). Een eventuele voorziening voor huurdebiteuren is hierop niet in mindering gebracht. Huurachterstand wordt uitgedrukt in een percentage van de som van huren en vergoedingen voor leveringen en diensten, zonder aftrek van de derving van huren en vergoedingen' (uit Kengetallen 1992-1996 Amsterdamse volkshuisvestingsinstellingen).

Noot 58 Rochdale verklaart de stijging in 2007 doordat met een verhuurder voor studenteneenheden contractueel is afgesproken dat de huur achterstand per kwartaal achteraf voldaan mag worden. Anders was het percentage 1,5% geweest.

9.3 Conclusies Nieuw Amsterdam

Thema Klanttevredenheid

- De tevredenheid over het wonen in woningen van Nieuw Amsterdam is niet lager dan bij bewoners die kiezen voor andere corporaties in de Bijlmermeer.
- Over het algemeen zijn de huurders bij Nieuw Amsterdam in 2009 even tevreden over het wonen en de woning als huurders bij andere corporaties. Daar waar nog verschillen zijn, worden deze kleiner.
- ◆ Huurders van Nieuw Amsterdam zijn tevreden over het wonen bij de corporatie.
- Gedurende de onderzoeksperiode is over de hele linie een verbetering van het oordeel over de verhuurder waar te nemen.

Thema Exploitatie

- De mutatiegraad is niet hoger dan het gemiddeld Amsterdams peil.
- De mutatiegraad van Nieuw Amsterdam is in 2009 sterk gedaald en ligt bijna op het stedelijk niveau.
- Het aantal mutaties is gelijk aan het aantal verhuringen.
- Vanaf 2004 maakt Nieuw Amsterdam geen onderscheid meer tussen verhuringen en mutaties waardoor de voortgang op dit subdoel niet meer is vast te stellen.
- Daling leegstand (niet verbeterde woningvoorraad naar 2,5%, verbeterde/ nieuwe woningen naar 1%).
- De gemiddelde leegstand niet verbeterde woningvoorraad heeft met 0,8% de doelstelling ruim gehaald.
- De gemiddelde leegstand wel verbeterde woningvoorraad haalt de doelstelling met 2,0% niet.
- ◆ Nieuw Amsterdam is een structureel gezonde woningverhuurder.
- De financiële situatie van Nieuw Amsterdam is niet meer afzonderlijk te bepalen uit de gegevens van Rochdale.
- Uit de enquêteresultaten valt te concluderen dat huurders van Nieuw Amsterdam (Patrimonium, Rochdale) en huurders van andere corporaties soortgelijke oordelen vellen over hun woonsituatie.
- De mutatiegraad van Nieuw Amsterdam gaat steeds meer naar het gemiddelde van de Amsterdamse corporaties.

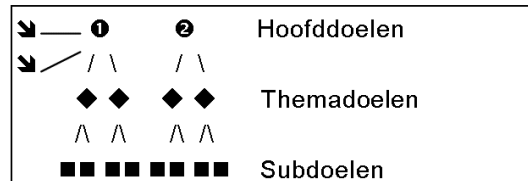
10 Conclusies over de voortgang van de doelstellingen van de vernieuwingsoperatie

10.1 De ontwikkelingen in detail

In dit hoofdstuk zal per *vernieuwingsthema* worden nagegaan waar de sterkere en zwakkere punten liggen. De thema's bij hoofddoel 1 zijn doorstroom inwoners en imago, woning en woonomgeving, veiligheid, werk en inkomen, en onderwijs. De thema's bij hoofddoel 2 zijn klanttevredenheid en exploitatie. Deze themadoelen zijn onderverdeeld in subdoelen die direct meetbaar zijn. Per subdoel wordt aangegeven wat de voortgang is.

Hoofddoelen, themadoelen en subdoelen staan met elkaar in een hiërarchisch verband.

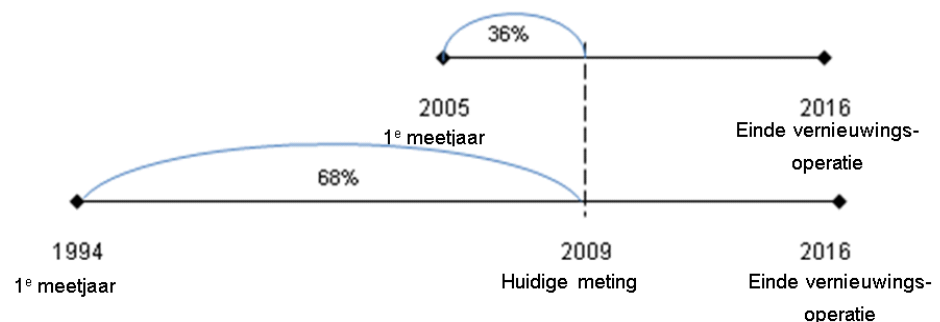

Ter verduidelijking van deze structuur zal in de tekst met symbolen worden gewerkt die als volgt gelezen moeten worden:

- ① Hoofddoel.
- ◆ Themadoel.
- Subdoel.
- ↘ Conclusies met betrekking tot dat doel, die in de hoofdtekst zijn getrokken.
- 📎 Voortgangpercentages. Deze percentages geven aan in hoeverre het gestelde doel bereikt is, ten opzichte van de eerste meting. Als het gestelde doel nog net zo ver weg is als in het eerste meetjaar dan is het voortgangpercentage 0%. Als een doel volledig is bereikt, is het voortgangpercentage 100%. In tabel B3.15 (bijlage 3) worden de cijfers op basis waarvan de voortgangpercentages berekend zijn weergegeven. Daar wordt ook uitgelegd hoe de voortgangpercentages bij verschillende soorten doelen berekend worden.

Los van het voortgangpercentage is er ook een streefvoortgangpercentage voor het jaar 2009. Voor deze monitor is er van uitgegaan dat elk doel in 2016, aan het einde van de vernieuwing, gehaald moet zijn. Afhankelijk van het eerste meetjaar is dan een tijdschema op te stellen waarin te zien is in welk jaar de voortgangpercentages welk niveau bereikt moeten hebben. In de volgende afbeelding zijn twee tijdschema's afgebeeld als voorbeeld.

Afbeelding 10.2.1 Tijdschema's streefvoortgangpercentages

Het streefvoortgangpercentage in 2009 is dus afhankelijk van het eerste jaar waarin cijfers beschikbaar waren. Aangezien voor verschillende subdoelen de eerste cijfers in deze monitor pas vanaf 2005 beschikbaar waren, is het streefvoortgangpercentage voor deze subdoelen ook aanzienlijk lager (36%) dan van subdoelen waarbij de eerste cijfers in 1994 al beschikbaar waren (68%). In de volgende paragrafen wordt in de figuren per subdoel aangegeven wat het streefdoel voor 2009 is.

10.2 Voortgang vernieuwings thema's hoofddoel 1

Hoofddoel ❶ De Bijlmermeer is in 2016 een wijk waar het woon- en leefklimaat even goed is als in de gemiddelde Amsterdamse wijk.

Thema doorstroom inwoners en imago

- **De woontijd in de Bijlmer is minstens even lang als de woontijd in een gemiddelde Amsterdamse buurt.**
 - De gemiddelde woontijd in de Bijlmermeer is licht gestegen sinds 2007. In Amsterdam is de woontijd sterker toegenomen, waardoor de kloof iets groter is geworden. Doordat er tijd nodig is om op Amsterdams niveau te komen, zal dit subdoel niet gehaald kunnen worden binnen de vernieuwingsoperatie.
 - 📎 voortgang = 26%⁵⁹

- **Het aantal vertrekkers uit de Bijlmer is even groot als, of minder groot dan het aantal vertrekkers uit een gemiddelde Amsterdamse buurt.**
 - Het aantal vertrekkers uit de buurt is in 2008/2009 in de Bijlmermeer bijna op hetzelfde niveau als Amsterdam. De daling van het aantal vertrekkers is te verklaren doordat een aanzienlijk deel van de vernieuwingsoperatie nu achter de rug is. Pas als de vernieuwingsoperatie volledig afgerond is, kan een zuivere vergelijking gemaakt worden.
 - 📎 voortgang = 84 %

- **Het aantal huishoudens met verhuisplannen in de Bijlmer is even groot als, of minder groot dan het aantal huishoudens met verhuisplannen elders in de stad.**
 - Het percentage personen met verhuisplannen is gedurende de onderzoeksperiode gedaald en ligt in 2009 al op het stedelijk gemiddelde. Hiermee is dit subdoel volledig behaald. Wel zijn er in de Bijlmermeer iets meer inwoners die zeker willen verhuizen dan in Amsterdam.
 - 📎 voortgang = 100%

- **Het aantal woningaanvragen voor de Bijlmer is even hoog als, of hoger dan, een gemiddelde Amsterdamse buurt.**
 - Het gemiddelde aantal reacties op woningen in Zuidoost ligt lager dan in Amsterdam, maar de kloof met Amsterdam wordt wel steeds kleiner. De gemiddelde wachttijd voor de nieuwe huurders ligt ook steeds dichterbij het Amsterdams gemiddelde aan. De huidige vooruitgang is net aan voldoende om in 2016 het subdoel te behalen.

Noot 59 Voor cijfers die absolute aantallen betreffen, is het voortgangpercentage berekend op basis van het relatieve verschil tussen Amsterdam en de Bijlmermeer. Zie voor een toelichting de uitleg bij tabel 10.5.1.

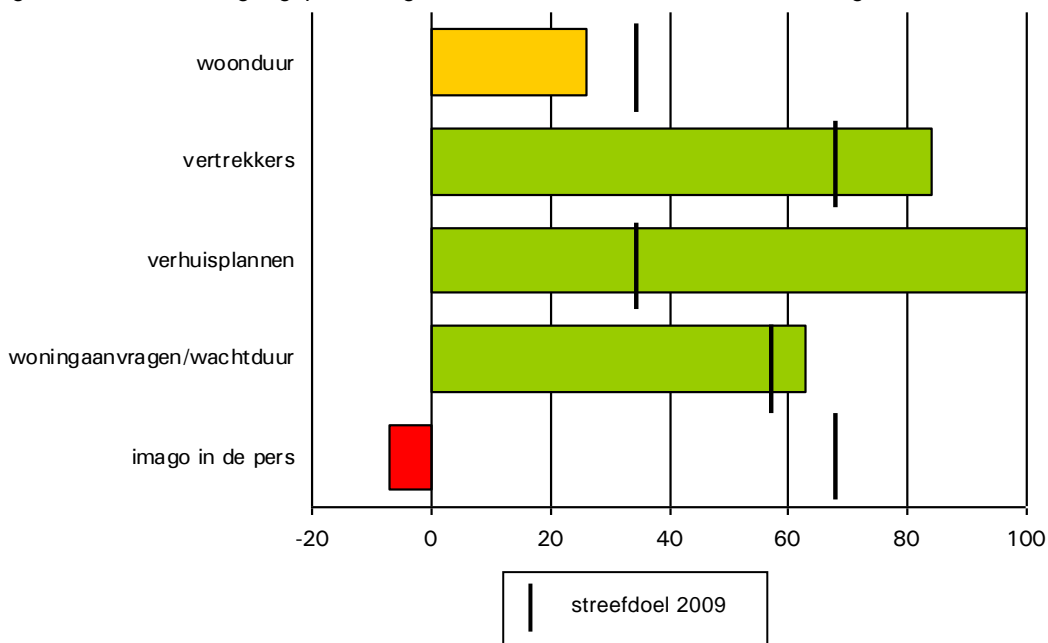
- 📎 voortgang gemiddeld aantal reacties= 53%⁶⁰
- 📎 voortgang gemiddeld wachtduur = 82%
- 📎 voortgang samen = 63 %

■ **De beeldvorming over de Bijlmermeer in de pers is minder negatief.**

- 📌 Het imago van de Bijlmermeer in de pers is gedurende de onderzoeksperiode niet verbeterd. Uit ons – apart voor de Bijlmermonitor opgezette – personderzoek naar het imago van de Bijlmer blijkt weliswaar dat het percentage positieve artikelen toeneemt, maar dat het zwaartepunt nog steeds bij negatieve artikelen ligt.

- 📎 voortgang = -7 %

Figuur 10.2.1 Voortgangpercentages thema doorstroom bewoners en imago

Conclusies doorstroom inwoners en imago

Drie van de meetbare subdoelen liggen in 2009 boven schema. Het aantal vertrekkers uit de buurt is sterk afgenomen en daarmee ligt de voortgang ruim op schema. Het aantal woningaanvragen is toegenomen in de Bijlmermeer en ook de wachtduur is toegenomen. Daarmee ligt het subdoel op schema. Het aantal mensen met verhuisplannen is ook gedaald en daarmee is dat subdoel al volledig bereikt. Het imago in de pers blijft zorgen baren. Ten opzichte van voorgaande jaren is het imago wel weer iets positiever geworden, maar nog altijd ligt het aantal positief getinte artikelen over de Bijlmer lager dan in de beginperiode.

Thema woning en woonomgeving

- ◆ **De tevredenheid over de woning en woonomgeving in de Bijlmermeer is gelijk aan, of hoger dan het Amsterdams gemiddelde.**

Noot 60 Zie voetnoot 59.

- **Het oordeel van Bijlmerbewoners over hun eigen buurt is minstens even positief als het oordeel van andere Amsterdammers over hun buurt.**
 - ↘ Het gemiddelde rapportcijfer dat Bijlmerbewoners voor hun woonbuurt geven, stijgt tussen 2005 en 2009 een stijging waar te nemen. Het verschil met Amsterdam wordt kleiner en als de stijging doorzet wordt in 2016 het subdoel behaald.
 - 📎 voortgang = 43%

- **De tevredenheid over het wonen en de woning in de Bijlmermeer is gelijk aan, of hoger dan, gemiddeld in Amsterdam.**
 - ↘ De tevredenheid met het wonen is tussen 2005 en 2009 toegenomen. Dit blijkt ook uit andere aspecten zoals geschiktheid van de woning om oud in te worden en de ervaren overlast. Er is echter nog steeds verschil met Amsterdam.
 - 📎 voortgang = 33%

- **De tevredenheid van de Bijlmerbewoners met de fysieke woonomgeving is even hoog als het Amsterdamse gemiddelde.**
 - ↘ De tevredenheid met buurtvoorzieningen als winkels en openbaar vervoer is in de Bijlmer in dezelfde mate toegenomen als in Amsterdam. Nog steeds zijn Amsterdammers meer tevreden. Over fysieke voorzieningen zoals parkeervoorzieningen zijn Bijlmerbewoners inmiddels even tevreden als Amsterdammers.
 - 📎 voortgang gemiddeld rapportcijfer tevredenheid buurtvoorzieningen = 0%
 - 📎 voortgang gemiddeld rapportcijfer tevredenheid fysieke voorzieningen = 100%
 - 📎 voortgang samen = 50%

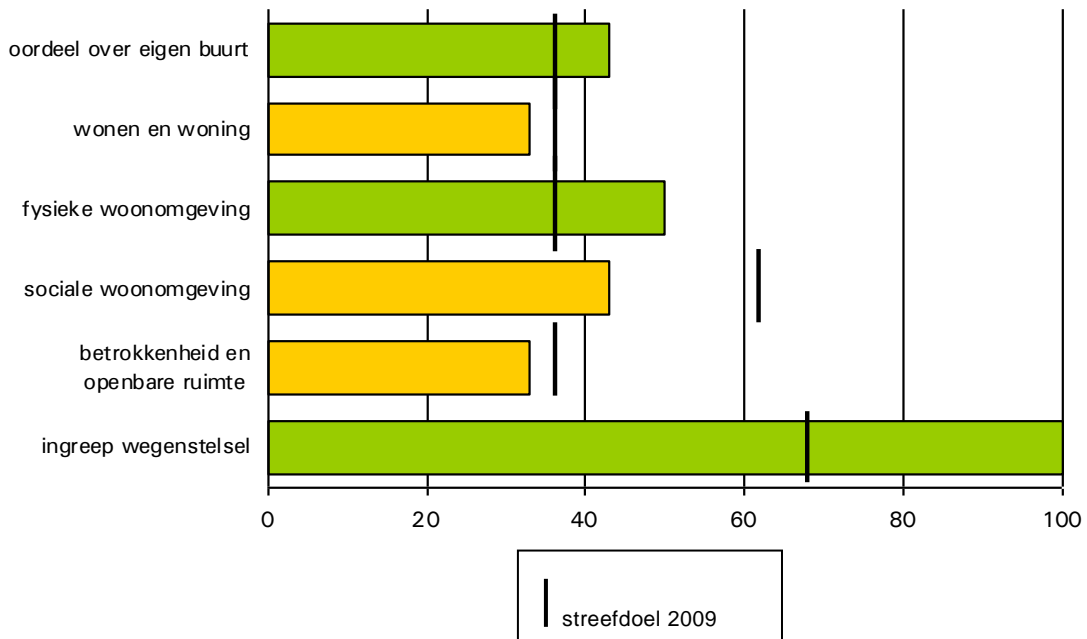
- **De tevredenheid van de Bijlmerbewoners met de sociale woonomgeving is even hoog als het Amsterdamse gemiddelde.**
 - ↘ In 2007 was dit subdoel behaald doordat Bijlmerbewoners positiever waren over de sociale woonomgeving dan Amsterdammers. In 2009 is de tevredenheid echter afgenomen en bovendien zijn de Amsterdammers meer tevreden.
 - 📎 voortgang = 43%

- **Grotere betrokkenheid van bewoners bij - en tevredenheid over - de (semi-) openbare ruimte.**
 - ↘ Tussen 2005 en 2009 is de betrokkenheid van buurtbewoners in de Bijlmermeer toegenomen. De betrokkenheid is in Amsterdam nog wel groter. Uit andere cijfers blijkt wel dat Bijlmerbewoners zich actiever hebben ingezet om de buurt te verbeteren dan Amsterdammers.
 - ↘ voortgang = 33%

- **Minder (semi-)openbare ruimte, meer privé ruimte of gezamenlijk beheerde ruimte.**
 - ↘ Het is aannemelijk dat met het slopen van de honingraatflats en de komst van meer laagbouw, de privé ruimte is toegenomen.
 - 📎 voortgang = er valt geen voortgangpercentage te berekenen omdat het doel niet met cijfers geoperationaliseerd is.

- **Ingreep in het wegenstelsel: een aantal wegen ('dreven') zal naar maaiveldniveau worden gebracht. Netto zal dat resulteren in evenveel oppervlak.**
 - ↘ Inmiddels is het beoogde aantal te verlagen dreven verlaagd. Het subdoel is daarmee behaald.
 - 📎 voortgang = 100 %

Figuur 10.2.2 Voortgangpercentages thema woning en woonomgeving

Conclusies woning en woonomgeving

De subdoelen oordeel over de eigen woonbuurt en de fysieke woonomgeving worden steeds positiever beoordeeld in de Bijlmer en liggen daarmee op schema om in 2016 volledig behaald te zijn. Het subdoel ingreep in het wegensysteem is nu al volledig bereikt. Ten aanzien van de subdoelen wonen en woning, sociale woonomgeving en betrokkenheid en openbare ruimte geldt dat het wel de goede kant op gaat, maar vooralsnog is het onvoldoende om het subdoel in 2016 te halen.

Thema veiligheid

◆ **De totale veiligheidssituatie in de Bijlmermeer is minstens op het niveau van het Amsterdams gemiddelde.**

■ **Daling van de feitelijk plaatsvindende criminaliteit tot het Amsterdamse gemiddelde, of lager.**

✎ Het aantal opgenomen aangiftes per 1000 inwoners is vanaf 2003 sterk gedaald in de Bijlmer (wijkteams Flierbosdreef en Ganzenhoef). Hoewel deze daling ook regionaal in de cijfers terug te vinden is, is de verbetering groter dan in de regio Amsterdam-Amstelland. Het verschil met de regio is aanzienlijk kleiner geworden en kijkend naar het aantal aangiftes per 1000 inwoners is het in de Bijlmer (wijkteams Flierbosdreef en Ganzenhoef) dus veiliger geworden.

📎 voortgang = 69%⁶¹

Noot 61 Zie voetnoot 59.

De jeugdcriminaliteit daalt tot het Amsterdamse gemiddelde.

✎ Wat betreft jeugdcriminaliteit stak de Bijlmermeer (wijkteams Flierbosdreef en Ganzenhoef) altijd ongunstig af ten opzichte van de regio Amsterdam-Amstelland. In de Bijlmermeer werden altijd relatief meer jeugdigen aangehouden. Het verschil tussen de Bijlmermeer (wijkteams Flierbosdreef en Ganzenhoef) en regio Amsterdam-Amstelland is in 2009 voor het eerst in de onderzoeksperiode aanzienlijk kleiner geworden.

✎ voortgang = 74%

■ De verkeersveiligheid en het gevoel van verkeersveiligheid zijn hoger dan, of op gelijk niveau als, in Amsterdam.

✎ Dit subdoel was reeds in de eerste editie van de Bijlmermonitor behaald en is sindsdien onveranderd goed. Daarom zal het subdoel niet meer meegenomen worden in deze editie.

✎ voortgang = wordt niet meer meegenomen.

■ Bewoners van de Bijlmermeer voelen zich even veilig als, of veiliger dan, de gemiddelde Amsterdammer in de openbare ruimte.

✎ De gevoelens van onveiligheid zijn in de Bijlmer tussen 2005 en 2009 afgenomen. Maar nog altijd voelen Amsterdammers zich, vooral 's avonds, veiliger en er is dus nog steeds sprake van een verschil tussen Amsterdam en de Bijlmer. Hierdoor loopt de Bijlmermeer achter op schema om in 2016 het doel behaald te hebben.

✎ voortgang = 20%

■ Afname van vervuiling en vandalisme tot het gemiddelde Amsterdamse niveau.

✎ Het percentage bewoners dat van mening is dat verloedering vaak voorkomt, is in de Bijlmermeer afgenomen. Bijlmerbewoners ervaren in 2009 iets meer verloedering dan Amsterdammers, maar het subdoel ligt ruim op schema om in 2016 behaald te zijn.

✎ voortgang = 93%⁶²

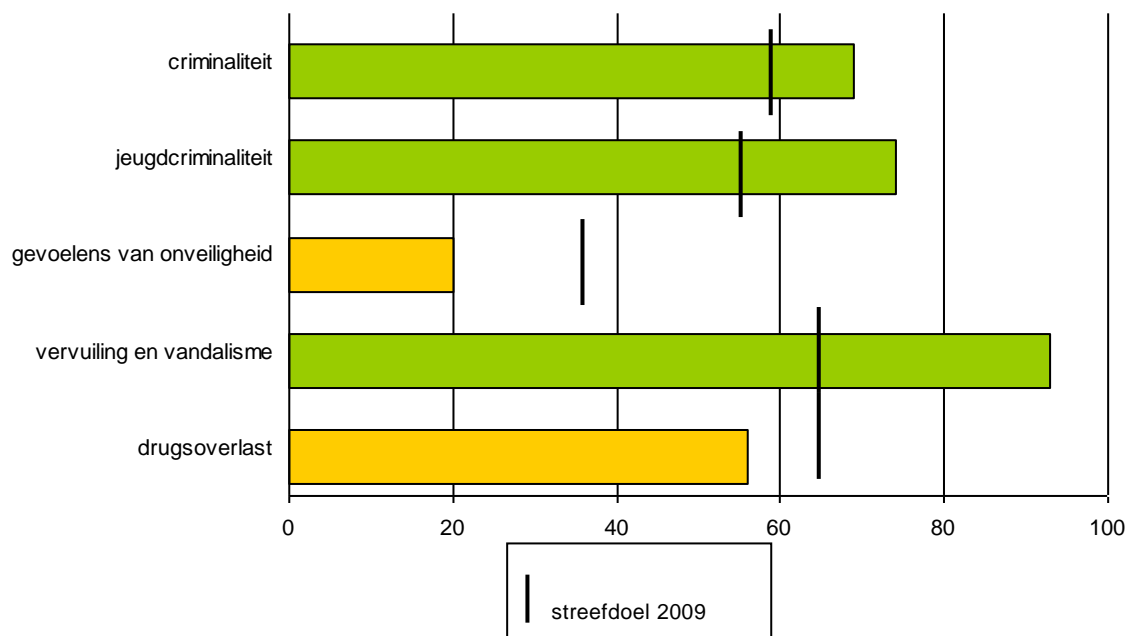
■ De drugsoverlast is net zo groot of minder groot dan in Amsterdam.

✎ De ervaren drugsoverlast in de Bijlmermeer is sterk gedaald sinds 1997. De kloof tussen de Bijlmermeer en Amsterdam is kleiner geworden, maar nog altijd ervaren Bijlmerbewoners aanzienlijk meer drugsoverlast dan Amsterdammers. Het verschil is daardoor nog te groot om op schema te liggen om in 2016 op Amsterdams niveau te zijn.

✎ voortgang = 56%

Noot 62 Doordat de Bijlmer het in het beginjaar van de meting op dit subdoel beter deed dan Amsterdam, is het voortgangpercentage op een andere wijze berekend. Zie voor een toelichting de uitleg bij tabel 10.5.1.

Figuur 10.2.3 Voortgangpercentages van thema veiligheid

Conclusie veiligheid

De subdoelen criminaliteit (aantal opgenomen aangiftes), jeugdcriminaliteit (aantal aanhoudingen jeugdigen) en vervuiling en vandalisme liggen goed op schema om in 2016 op Amsterdams niveau te zijn. De gevoelens van onveiligheid van Bijlmerbewoners zijn nog altijd hoger dan van Amsterdammers. Dit subdoel loopt nog achter op schema. De ervaren drugsoverlast wordt minder en loopt daarmee bijna op schema.

Thema werk en inkomen

◆ **De maatschappelijke en financieel-economische positie van de Bijlmerbewoners is gelijk aan die van de gemiddelde Amsterdammer.**

■ **Het werkloosheidspercentage in de Bijlmermeer is gelijk aan dat van Amsterdam.**

✎ De werkloosheid in de Bijlmermeer ligt in 2009 ruim 60% lager dan het niveau van 1997. Nog altijd bestaat er een verschil met Amsterdam, maar dit verschil is wel kleiner geworden.

📎 voortgang = 68%

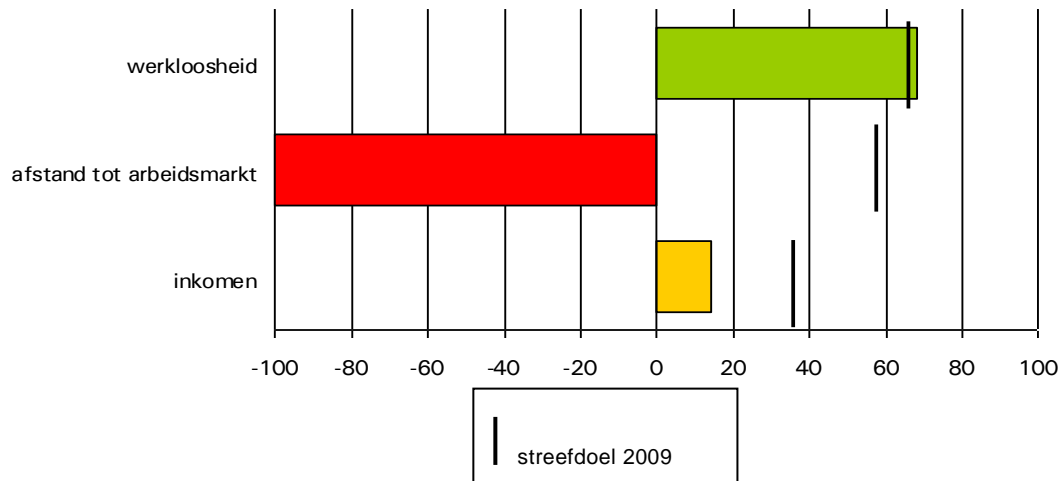
■ **De afstand tot de arbeidsmarkt van de Bijlmerbewoners is even groot als van andere bewoners in Amsterdam.**

✎ In 2009 is het percentage werklozen dat een lang bemiddelingstraject nodig heeft of (nog) niet bemiddelbaar is toegenomen sinds het begin van de onderzoeksperiode. In Amsterdam is het percentage werklozen met een lang bemiddelingstraject of (nog) niet bemiddelbaar, in vergelijking tot het begin van de onderzoeksperiode gelijk gebleven. De kloof tussen de Bijlmer en de stad is daarmee toegenomen, waardoor sprake is van een dubbele achteruitgang.

📎 voortgang = -100%

- **De inkomenssituatie van de Bijlmerbewoners is gelijk aan die van de gemiddelde Amsterdamer.**
- Nog altijd verschilt de inkomenssituatie van de Bijlmerbewoners met die van Amsterdammers. In de Bijlmermeer wonen meer mensen met een lager inkomen dan in Amsterdam en minder mensen met een hoog inkomen. Het gemiddelde inkomen is in de Bijlmermeer wel toegenomen, maar het verschil met Amsterdam blijft groot.
- 📎 voortgang = 14%⁶³

Figuur 10.2.4 Voortgangpercentages thema werk en inkomen

Conclusie werk en inkomen

De werk- en inkomenspositie van Bijlmerbewoners is in de onderzoeksperiode verbeterd maar fluctueert nog wel. De kloof in werkloosheid tussen het vernieuwingsgebied en Amsterdam is kleiner geworden, het streefdoel wordt daarmee gehaald. De afstand tot de arbeidsmarkt is echter groter in de Bijlmer dan in Amsterdam. Hierdoor wordt dit streefdoel helemaal niet behaald. De inkomenssituatie in de Bijlmermeer is ook verbeterd, maar het verschil met Amsterdam blijft even groot.

Thema onderwijs

- ◆ **Het onderwijsniveau van Bijlmerbewoners is minstens gelijk aan het Amsterdamse gemiddelde.**
- **Het onderwijsaanbod stijgt.**
- In 2004 zijn net buiten het vernieuwingsgebied diverse opleidingen in het beroeps- onderwijs gerealiseerd, zoals ook de opzet was van de vernieuwing. Ook zijn in het basisonderwijs Brede scholen gerealiseerd. Probleem bij het meten van deze doelstelling is dat niet is aangegeven in welke mate het aanbod moet veranderen.
- 📎 voortgang = er valt geen voortgangpercentage te berekenen omdat het doel niet met cijfers geoperationaliseerd is.

Noot 63 Zie voetnoot 59.

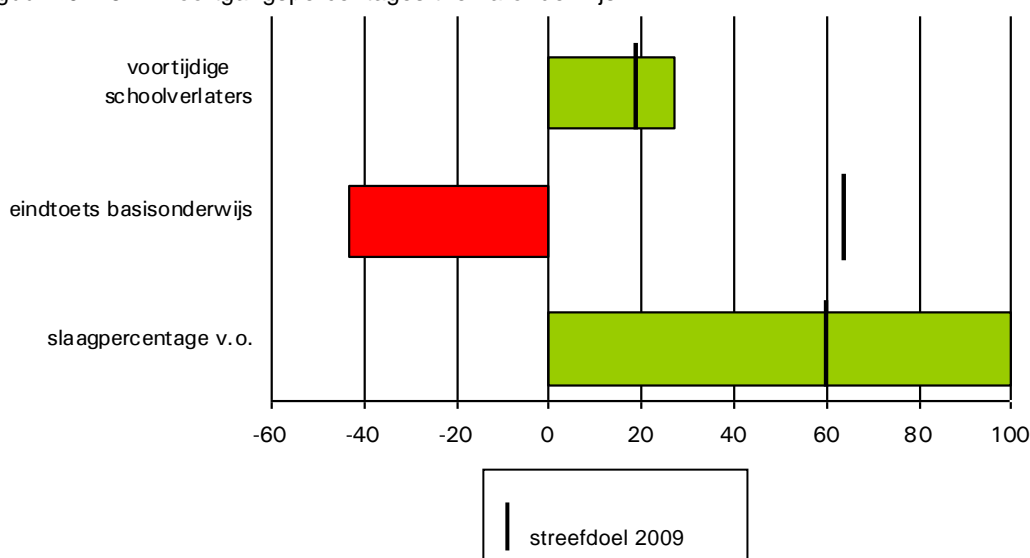
- **Het aantal voortijdig schoolverlaters in het voortgezet onderwijs is gelijk aan, of lager dan, het Amsterdamse gemiddelde.**
 - Het percentage voortijdige schoolverlaters is in 2008/2009 in de Bijlmer gedaald. Ten opzichte van Amsterdam steekt de Bijlmermeer nog wel ongunstig af. De huidige voortgang is net voldoende om in 2016 het subdoel te behalen.
 - 📎 voortgang = 27%

- **De gemiddelde leerresultaten in het basisonderwijs in de Bijlmermeer zijn gelijk aan, of beter dan, het Amsterdamse gemiddelde.**
 - De gemiddelde scores op de Cito-toetsen in het basisonderwijs liggen in Zuidoost gedurende de gehele onderzoeksperiode iets onder het stedelijk gemiddelde. Sinds het begin van de onderzoeksperiode is het verschil tussen Zuidoost en Amsterdam groter geworden, waardoor sprake is van een achteruitgang.
 - 📎 voortgang = -43%

- **De slaagpercentages in het voortgezet onderwijs zijn gelijk aan, of beter dan, het Amsterdamse gemiddelde.**
 - De resultaten in het voortgezet onderwijs liggen in 2009 op de school voor voortgezet onderwijs in de Bijlmer boven het stedelijk gemiddelde. Met uitzondering van 2007 is dit in de gehele onderzoeksperiode al het geval. Het subdoel is daarmee dus volledig behaald.
 - 📎 voortgang = 100%

- **Er komt een sluitende aanpak inburgering; de wachtlijst is kleiner en de mogelijkheden om moeilijk bereikbare groepen in een educatief traject te brengen nemen toe.**
 - Na een moeizame start van de nieuwe Wet Inburgering, ging het in Zuidoost in 2008 en 2009 goed met de inburgering. De wachtlijsten zijn verdwenen en er worden voldoende mensen bereikt. Dit is vooral te danken aan een actief wervingsbeleid.
 - 📎 voortgang = er valt geen voortgangsperscentage te berekenen omdat het doel niet met cijfers geoperationaliseerd is.

Figuur 10.2.5 Voortgangpercentages thema onderwijs

Conclusies onderwijs

Ten opzichte van Amsterdam lijkt de Bijlmer het iets beter te zijn gaan doen. Het percentage voortijdige schoolverlaters is verder gedaald. Dit subdoel ligt daarmee helemaal goed op schema. Het subdoel slaagpercentage op de middelbare school is volledig behaald. Alleen de Cito-uitslagen blijven achter op het Amsterdams niveau. Op dat subdoel moet nog flink wat vooruitgang geboekt worden, om in 2016 op stedelijk niveau te zitten.

10.3 Voortgang vernieuwings thema's hoofddoel 2

Hoofddoel 2 Woningcorporatie Nieuw Amsterdam heeft na afronding van de sanerings- en vernieuwingsoperatie in 2016 het exploitatietekort tot nul teruggebracht.

Thema Klanttevredenheid

◆ **Huurders van Nieuw Amsterdam zijn tevreden over het wonen bij de corporatie.**

■ **De tevredenheid over het wonen in woningen van Nieuw Amsterdam is niet lager dan bij bewoners die kiezen voor andere corporaties in de Bijlmermeer.**

- ↘ De tevredenheid van huurders over het wonen bij Nieuw Amsterdam fluctueert gedurende de onderzoeksperiode. Huurders van andere corporaties waren altijd meer tevreden dan huurders bij Nieuw Amsterdam. In 2009 waren huurders bij Nieuw Amsterdam bijna even tevreden als huurders van andere corporaties.

📎 voortgang = 92%

Thema Exploitatie

◆ **Nieuw Amsterdam is een structureel gezonde woningverhuurder.**

■ **De mutatiegraad is niet hoger dan het gemiddeld Amsterdams peil.**

- ↘ De mutaties als percentage van het totaal aantal woningen van Nieuw Amsterdam vertoont al jaren een dalende trend. In 2009 zette dit door waarmee het verschil met andere corporaties in Amsterdam nagenoeg verdwenen is.

📎 voortgang = 96%

■ **Het aantal mutaties is gelijk aan het aantal verhuringen.**

- ↘ Vanaf 2004 bepaalt Nieuw Amsterdam de mutaties op basis van de verhuringen. De voortgang op dit subdoel is dus niet meer te bepalen.

📎 voortgang = niet langer te berekenen

■ **Daling leegstand niet verbeterde woningvoorraad naar 2,5%.**

- ↘ De gemiddelde leegstand in de nog niet verbeterde woningvoorraad heeft met 0,8 de doelstelling ruim gehaald.

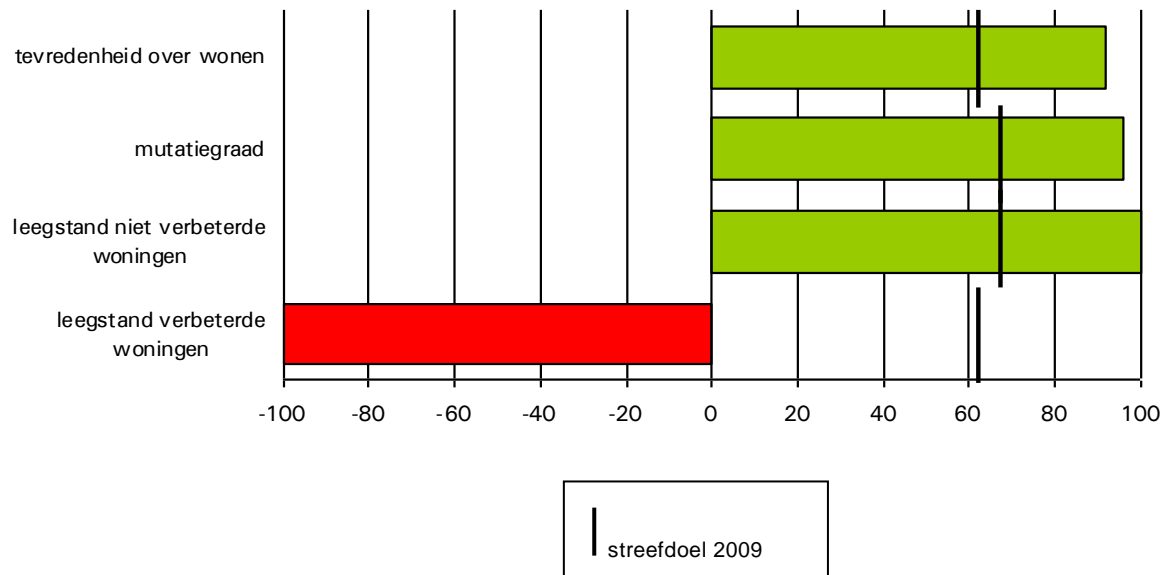
📎 voortgang = 100%

■ **Daling leegstand verbeterde/ nieuwe woningen naar 1%.**

- ↘ De gemiddelde leegstand van de wel verbeterde/ nieuwe woningen wordt groter. Of dit een punt van zorg is, valt nog te bezien, want deze stijging van de leegstand kan verklaard worden door het leeg houden van opgeleverde nieuwbouwwoningen in K-midden, vooruitlopend op de uitplaatsing van de flat Keiburg.

📎 voortgang = -100%

Figuur 10.3.1 Voortgangpercentages thema klanttevredenheid en exploitatie Nieuw Amsterdam

Conclusie hoofddoel en subdoelen woningcorporatie Nieuw Amsterdam

De financiële situatie van Nieuw Amsterdam is niet meer afzonderlijk te bepalen uit de gegevens van Rochdale. De klanttevredenheid van Nieuw Amsterdam lijkt op die van de andere sociale huurders in het vernieuwingsgebied. En ook het percentage mutaties daalt inmiddels tot nog iets boven het stedelijk gemiddelde. De gemiddelde leegstand niet verbeterde woningvoorraad heeft met 0,8 de doelstelling ruim gehaald. Alleen het subdoel leegstand wel verbeterde/ nieuwe woningvoorraad blijft achter bij het streefdoel.

Bijlagen

Bijlage 1 Onderzoeksverantwoording bewonersenquêtes

In deze bijlage wordt een onderzoeksverantwoording gegeven van de drie verschillende bewonersenquêtes die voor deze Bijlmermonitor zijn gebruikt.

Bewonersenquête Bijlmermeer

Het veldwerk voor de bewonersenquête in de Bijlmermeer is tussen 8 en 10 februari 2010 uitgevoerd. Er is gebruik gemaakt van een gecombineerde benaderingsmethode. Een deel van de respondenten is op straat ondervraagd om zo de respons onder etnische minderheden op te hogen. Bij deze stratenquêtes zijn enquêteurs van allochtone afkomst ingezet, om zo een betere aansluiting bij de respondent te vinden. De rest is aangevuld met een KPN-steekproef.

In totaal hebben in 2010 548 respondenten meegedaan aan deze bewonersenquête. Daarvan zijn 134 face-to-face interviews afgenomen en 414 telefonische interviews. Van de telefonische enquêtes is hieronder de responsverantwoording weergegeven.

Tabel B2.1 Responsverantwoording telefonische enquêtes 2010 (absolute aantallen en percentages)

Eindstand	abs	%
<i>1a. Bruto steekproef:</i>	1800	100%
* niet gebruikt	200	-
* stratificatie bereikt	0	-
* systeemfout e.d.	0	-
*niet geslaagd, wel geschreven	0	-
<i>1b. Bruto steekproef exclusief niet gebruikte nummers:</i>	2226	100%
<u>2. Kaderfout 1</u>		
* geen gehoor	333	21%
* antwoordapparaat	107	7%
* in gesprek	165	10%
* afgesloten nummer, informatietoon	27	2%
* buiten doelgroep	13	1%
* faxnummer	4	0%
* 06-nummer	0	0%
* adres onbekend	17	1%
<i>subtotaal</i>	666	42%
<u>3. Kaderfout 2</u>		
* afspraak maken/gemaakt	133	8%
* juiste persoon langdurig afwezig	6	0%
* juiste persoon niet in staat	20	1%
* taalprobleem	34	2%
* geen huishouden	2	0%
* reeds ondervraagd	6	0%
<i>subtotaal</i>	201	13%
<u>4. Weigering</u>		
* weigering, geen interesse in onderwerp	129	8%
* weigering, principieel	126	8%
* weigering, te druk, geen tijd	64	4%
<i>subtotaal</i>	319	20%

<u>5. Respons</u>			
* geslaagd		414	26%
<hr/>			
<u>6. Respons excl. kaderfout 1 en 2</u>		414	56%
<hr/>			
7. Overige informatie			
*gemiddelde interviewtijd		5,1 min.	
*gemiddeld aantal belpogingen		1,4	
*veldwerkperiode		8 t/m 10 februari 2010	

Bron: bewonersenquête Bijlmermeer uitgevoerd door O+S

In tabel B2.2 wordt de uiteindelijke verhouding tussen verschillende bevolkingsgroepen in de enquête vergeleken met die uit het bevolkingsregister. Hieruit blijkt dat sommige groepen in meerdere of mindere mate meedoen aan het onderzoek. Om toch uitspraken te kunnen doen die representatief zijn voor de Bijlmermeer is voor etniciteit gewogen.

Tabel B2.2 Herkomst in de Bijlmermeer en in de steekproef 2010 (absolute aantallen en percentage)

	Bijlmermeer %	Steekproef %	Steekproef absoluut
Suriname	38,3	21,5	118
Nederlandse Antillen	7,7	4,0	22
Turkije	1,0	0,5	3
Marokko	2,1	0,9	5
overige niet-Westers	28,5	13,0	71
overige Westers	7,0	7,5	41
Nederland	15,5	51,5	282
onbekend	-	1,1	6
Totaal	100%	100,0%	548

Bron: O+S

Wonen in Amsterdam

Sinds 1995 wordt tweejaarlijks het onderzoek 'Wonen in Amsterdam' (WIA) gehouden met als belangrijkste doel het monitoren van de ontwikkeling in de woningvoorraad en de huishoudens in Amsterdam. Dit onderzoek wordt door O+S Amsterdam uitgevoerd in opdracht van de Dienst Wonen, Amsterdamse Federatie van Woningcorporaties en de 14 stadsdelen.

Voor de Bijlmermonitor zijn van de jaren 2005, 2007 en 2009 gegevens gebruikt van de WIA. Doordat de vragenlijst door de jaren heen lichte veranderingen heeft ondergaan (wijziging van vragen of antwoordcategorieën, of toevoeging van vragen) is het niet mogelijk om in alle gevallen cijfers over die drie jaren weer te geven.

WIA wordt jaarlijks in de periode april/juni afgenomen. De steekproefpersonen krijgen in eerste instantie een brief, waarin een verwijzing staat naar de mogelijkheid om de vragenlijst online in te vullen. Deze online-vragenlijst is er ook in een Engelstalige versie.

Per gebied en herkomstgroep wordt de respons bijgehouden. Drie weken na het uitsturen van de vragenlijst wordt bepaald in welke gebieden en voor welke herkomstgroepen de respons nog onvoldoende is. In deze gebieden en groepen wordt op dat moment begonnen met het telefonisch benaderen van respondenten. Bij gebieden of doelgroepen waar via telefonisch enquêteren niet voldoende resultaat te behalen is, (doordat weinig telefoonnummers beschikbaar zijn) is face-to-face enquêteren ingezet. In onderstaande tabel is weergegeven hoeveel respondenten in de Bijlmermeer en hoeveel respondenten in Amsterdam deelnamen aan WIA in de betreffende jaren.

Tabel B2.3 Aantal respondenten WIA

Jaartal	Bijlmermeer	Amsterdam
2005	458	18.482
2007	432	19.458
2009	524	18.166

In 2009 heeft 87% van alle respondenten in Amsterdam de vragenlijst schriftelijk ingevuld, 6% online, 4% face-to-face en 3% telefonisch.

Voor de WIA wordt gewogen op herkomst, eigendomsverhouding, bewoningstype, leeftijd en opleidingsniveau. Voor meer informatie hierover verwijzen we naar de WIA zelf. De weging wordt niet gebruikt voor rapportcijfers.

Veiligheidsmonitor

Sinds 1995 wordt een stedelijke monitor gehouden in Amsterdam. In 2001 veranderde deze zogenaamde Leefbaarheidsmonitor in de Veiligheidsmonitor (VM). In deze VM worden vragen gesteld over leefbaarheid van de woonbuurt, beleving van buurtproblemen, onveiligheidsbeleving en slachtofferschap.

Voor de Bijlmermonitor zijn van de jaren 2003, 2005, 2007 en 2009 gegevens gebruikt van de VM. Doordat de vragenlijst door de jaren heen lichte veranderingen heeft ondergaan (wijziging van vragen of antwoordcategorieën, of toevoeging van vragen) is het niet mogelijk om in alle gevallen cijfers over die vijf jaren weer te geven.

De VM wordt het hele jaar door afgenomen. Tot 2008 werden de respondenten voor de VM telefonisch of aan huis geïnterviewd. Vanaf 2008 zijn de ondervragingsmethoden uitgebreid. In eerste instantie krijgen respondenten een brief met de vraag of ze de vragenlijst willen invullen via internet. Ook krijgen ze de mogelijkheid om een schriftelijke vragenlijst aan te vragen door een antwoordkaart terug te sturen. Respondenten die op beide manieren niet meedoen aan de enquête worden telefonisch benaderd. Daarnaast worden 500 moeilijk bereikbare respondenten face-to-face ondervraagd. In onderstaande tabel is weergegeven hoeveel respondenten in de Bijlmermeer en hoeveel respondenten in Amsterdam deelnamen aan de VM.

Tabel B2.4 Aantal respondenten VM

Jaartal	Bijlmermeer	Amsterdam
2003	96	6584
2005	153	9860
2007	131	9727
2009	265	11.186

In 2009 heeft 65% van alle respondenten in Amsterdam de vragenlijst online ingevuld, 20% telefonisch, 11% schriftelijk en 4% face-to-face.

De gegevens van de VM worden per buurtcombinatie gewogen op etniciteit, geslacht en leeftijd.

Bijlage 2 Categorieën personderzoek

Trefwoorden categorieën personderzoek:

- A Ruimtelijke Vernieuwing
Fysiek, plannen, stedenbouw, architectuur, beton(rot), steen, esthetiek, sloop/
nieuwbouw, verkoop woningen, opzet wijken, project vernieuwing Bijlmer, volks-
huisvesting, beleid woningbouwverenigingen, inspraak bij vernieuwingsoperatie.
- B Woning Fysiek
Grootte woning, indeling woning, onderhoud woning.
- C Woonomgeving
Onderhoud openbare ruimtes, ophalen vuilnis, schoonhouden van de straten, on-
derhoud groen gedeeltes, straatverlichting, wegdek, straatmeubilair, speelplaatsen/
tuinen, pis en poep, bekladding, reiniging, licht vandalisme.
- D Bewoners/ Voorzieningen
Bijzondere groepen (verschillende etnische groepen/ illegalen), winkels, samen-
komsten (leuk dan wel niet leuk), participatie, buurthuizen, feest/ festival (multicul-
ti), gemeenschappelijke ruimtes, sociaal contact/ controle.
- E Veiligheid/ Criminaliteit/ Overlast
Verloedering, junks/ dealers/ zwervers, drugs/ verslaving, politie, flatwachten/ bur-
gersurveillance, kelderboxen, kansloze jongeren, vandalisme/ bedreigingen
- F Werk/ Scholing/ Onderwijs
Werkloosheid, werkervaringsprojecten, informele economie (snorders, markt), ar-
beidsmarkt, verschil woon/ werk buurt, kwaliteit onderwijs.
- G Politiek/ Ambtelijk
Politieke partijen, stadsdeel verkiezingen, zwart beraad allochtonen op hoge func-
ties, ambtelijke reorganisaties, kritiek op politiek/ stadsdeelbestuur, dagelijks be-
stuur stadsdeel.
- H Sfeertekeningen
Psychologische portretten, individuen
- I Overig

Bijlage 3 Tabellen

Tabellen bij hoofdstuk 3: Bevolkingssamenstelling en woningvoorraad

Tabel B3.1a Bevolkingsopbouw naar leeftijdsgroepen en sekse in de Bijlmermeer (absolute aantallen, per 1 januari)

sekse jaartal/ leeftijd	man									vrouw								
	1994	1996	1998	2000	2002	2003	2005	2007	2009	1994	1996	1998	2000	2002	2003	2005	2007	2009
0-4	1.857	1.748	1.793	1.805	1.832	1.772	1.510	1.337	1.399	1.925	1.730	1.781	1.707	1.664	1.591	1.410	1.237	1.368
5-9	1.620	1.533	1.505	1.472	1.473	1.452	1.343	1.296	1.382	1.596	1.558	1.577	1.534	1.470	1.407	1.309	1.239	1.280
10-14	1.478	1.413	1.434	1.363	1.376	1.355	1.243	1.142	1.207	1.442	1.335	1.366	1.372	1.364	1.354	1.189	1.063	1.170
15-19	1.376	1.369	1.345	1.371	1.398	1.398	1.267	1.153	1.267	1.391	1.278	1.277	1.335	1.373	1.346	1.298	1.210	1.245
20-24	1.966	1.570	1.444	1.439	1.406	1.347	1.430	1.278	1.370	2.015	1.647	1.543	1.478	1.486	1.411	1.359	1.334	1.485
25-29	2.839	2.220	1.916	1.686	1.506	1.409	1.301	1.074	1.332	2.290	1.984	1.972	1.756	1.487	1.492	1.356	1.248	1.441
30-34	2.945	2.469	2.173	1.983	1.873	1.710	1.363	1.114	1.185	2.251	1.988	1.930	1.863	1.845	1.722	1.430	1.166	1.293
35-39	2.326	2.224	2.163	2.151	1.919	1.813	1.593	1.355	1.365	1.959	1.895	1.893	1.905	1.800	1.684	1.519	1.448	1.482
40-44	1.510	1.536	1.643	1.772	1.919	1.959	1.783	1.441	1.390	1.309	1.322	1.491	1.604	1.695	1.704	1.627	1.472	1.456
45-49	1.128	1.102	1.145	1.225	1.401	1.468	1.502	1.483	1.545	1.006	1.014	1.041	1.095	1.247	1.291	1.364	1.350	1.505
50-54	686	688	803	852	963	990	1.062	1.124	1.271	625	665	759	833	882	903	935	1.037	1.228
55-59	485	481	465	536	641	693	750	765	857	548	485	447	491	603	654	685	726	813
60-64	415	356	343	329	373	378	448	523	633	441	396	408	411	369	362	405	482	591
65-69	285	285	277	273	257	261	256	274	351	378	337	351	362	362	348	328	312	341
70-74	216	205	203	208	205	212	206	197	211	309	295	303	287	286	300	293	280	273
75-79	164	139	130	154	154	135	134	139	163	290	266	257	261	271	262	235	225	257
80+	165	160	150	134	141	142	142	141	135	520	463	436	420	425	411	395	379	366
totaal	21.461	19.498	18.932	18.753	18.837	18.494	17.333	15.836	17.063	20.295	18.658	18.832	18.714	18.629	18.242	17.137	16.208	17.594

Bron: O+S

Tabel B3.1b Bevolkingsopbouw naar leeftijdsgroepen en sekse in de Bijlmermeer (percentages, per 1 januari)

seks jaartal/ leeftijd	man									vrouw								
	1994	1996	1998	2000	2002	2003	2005	2007	2009	1994	1996	1998	2000	2002	2003	2005	2007	2009
0-4	8,7	9,0	9,5	9,6	9,7	9,6	8,7	8,4	8,2	9,5	9,3	9,5	9,1	8,9	6,3	8,2	7,6	7,8
5-9	7,5	7,9	7,9	7,8	7,8	7,9	7,7	8,2	8,1	7,9	8,4	8,4	8,2	7,9	5	7,6	7,6	7,3
10-14	6,9	7,2	7,6	7,3	7,3	7,3	7,2	7,2	7,1	7,1	7,2	7,3	7,3	7,3	4,9	6,9	6,6	6,6
15-19	6,4	7,0	7,1	7,3	7,4	7,6	7,3	7,3	7,4	6,9	6,8	6,8	7,1	7,4	4,8	7,6	7,5	7,1
20-24	9,2	8,1	7,6	7,7	7,5	7,3	8,3	8,1	8,0	9,9	8,8	8,2	7,9	8,0	6,6	7,9	8,2	8,4
25-29	13,2	11,4	10,1	9,0	8,0	7,6	7,5	6,8	7,8	11,3	10,6	10,5	9,4	8,0	9,4	7,9	7,7	8,2
30-34	13,7	12,7	11,5	10,6	9,9	9,2	7,9	7,0	6,9	11,1	10,7	10,2	10,0	9,9	11	8,3	7,2	7,3
35-39	10,8	11,4	11,4	11,5	10,2	9,8	9,2	8,6	8,0	9,7	10,2	10,1	10,2	9,7	9,7	8,9	8,9	8,4
40-44	7,0	7,9	8,7	9,4	10,2	10,6	10,3	9,1	8,1	6,4	7,1	7,9	8,6	9,1	8,4	9,5	9,1	8,3
45-49	5,3	5,7	6,0	6,5	7,4	7,9	8,7	9,4	9,1	5,0	5,4	5,5	5,9	6,7	7	8,0	8,3	8,6
50-54	3,2	3,5	4,2	4,5	5,1	5,4	6,1	7,1	7,4	3,1	3,6	4,0	4,5	4,7	6,2	5,5	6,4	7,0
55-59	2,3	2,5	2,5	2,9	3,4	3,7	4,3	4,8	5,0	2,7	2,6	2,4	2,6	3,2	5,3	4,0	4,5	4,6
60-64	1,9	1,8	1,8	1,8	2,0	2	2,6	3,3	3,7	2,2	2,1	2,2	2,2	2,0	3,8	2,4	3,0	3,4
65-69	1,3	1,5	1,5	1,5	1,4	1,4	1,5	1,7	2,1	1,9	1,8	1,9	1,9	1,9	3	1,9	1,9	1,9
70-74	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2	1,2	1,2	1,5	1,6	1,6	1,5	1,5	2,7	1,7	1,7	1,6
75-79	0,8	0,7	0,7	0,8	0,8	0,7	0,8	0,9	1,0	1,4	1,4	1,4	1,4	1,5	2,4	1,4	1,4	1,5
80+	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7	0,8	0,8	0,9	0,8	2,6	2,5	2,3	2,3	2,3	3,4	2,3	2,3	2,1
totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100,0	100	100

Bron: O+S

Tabel B3.2a Bevolkingsopbouw naar leeftijdsgroepen en sekse in Amsterdam⁶⁴ (absolute aantallen, per 1 januari)

sekses jaartal/ leeftijd	man									vrouw								
	1994	1996	1998	2000	2002	2003	2005	2007	2009	1994	1996	1998	2000	2002	2003	2005	2007	2009
0-4	19.971	19.919	19.708	20.514	21.652	23.674	23.919	21.906	23.397	19.129	19.016	18.802	19.703	20.889	22.702	22.904	20.952	22.277
5-9	16.642	17.292	17.761	17.754	17.547	18.892	19.075	18.173	19.753	15.743	16.572	17.053	17.213	16.713	18.135	18.345	17.597	19.020
10-14	14.541	15.120	15.391	16.218	16.685	18.342	17.989	16.289	17.301	14.094	14.438	14.841	15.482	16.049	17.642	17.565	15.612	16.752
15-19	14.536	14.573	14.937	15.444	15.806	17.688	18.499	17.445	18.630	14.575	14.484	15.085	15.538	15.839	17.682	18.739	17.828	19.258
20-24	27.930	23.842	21.588	21.546	20.734	21.806	23.457	23.533	26.830	31.805	27.932	25.759	26.097	25.152	26.453	27.821	28.484	32.564
25-29	41.006	38.663	37.988	36.413	32.847	32.876	31.304	30.513	33.762	40.919	40.314	40.025	38.976	36.118	36.608	35.816	34.989	38.115
30-34	40.410	40.731	39.920	40.196	40.064	41.363	38.741	34.278	34.769	35.062	36.185	36.325	37.153	38.023	39.614	38.524	34.605	35.313
35-39	31.352	32.496	33.647	35.953	36.553	37.992	37.266	34.556	34.624	27.431	28.772	29.774	31.320	31.671	33.274	33.218	31.606	32.639
40-44	25.916	26.240	26.830	28.436	29.978	32.688	34.118	32.053	32.527	23.291	23.759	24.375	25.716	26.924	29.074	29.931	28.101	28.844
45-49	23.195	25.204	23.712	24.111	25.012	26.641	27.858	27.190	29.899	21.593	23.286	22.193	22.450	23.102	24.654	25.789	25.231	27.141
50-54	17.039	17.153	20.615	22.253	22.796	23.457	23.781	23.247	25.044	15.797	16.353	19.646	21.359	21.631	22.323	22.403	22.002	23.990
55-59	14.080	14.763	15.133	15.975	17.766	20.019	21.608	21.143	21.481	13.892	14.148	14.580	15.367	17.170	19.225	20.845	20.310	20.860
60-64	12.548	12.215	12.044	12.626	13.381	14.084	14.921	15.968	18.827	13.898	13.244	12.720	12.782	13.150	13.842	14.590	15.807	18.558
65-69	11.417	10.979	10.648	10.354	10.307	10.580	11.138	11.622	12.539	14.622	13.630	12.740	12.023	11.653	11.767	11.915	11.873	12.711
70-74	10.110	9.869	9.231	8.869	8.620	8.779	8.597	8.384	8.905	14.758	14.210	13.220	12.209	11.409	11.319	10.738	10.199	10.346
75-79	7.138	7.164	7.219	7.345	6.936	6.884	6.663	6.422	6.497	12.516	12.177	12.035	12.125	11.172	11.053	10.193	9.370	9.110
80+	6.857	6.838	6.903	6.812	7.081	7.322	7.411	7.314	7.534	18.636	18.354	17.963	17.490	17.432	17.591	17.270	16.458	16.530
totaal	334.688	333.061	333.275	340.819	343.765	363.087	366.345	350.036	372.319	347.751	346.874	347.136	353.003	354.097	372.958	376.606	361.024	384.028

Bron: O+S

Noot 64 In de jaren 1994 t/m 2002 en 2007 hebben de cijfers betrekking op de rest van Amsterdam (exclusief de Bijlmermeer). In 2003, 2005 en vanaf 2009 hebben de cijfers betrekking op heel Amsterdam (inclusief de Bijlmermeer).

Tabel B3.2b Bevolkingsopbouw naar leeftijdsgroepen en sekse in Amsterdam⁶⁵ (percentages, per 1 januari)

seks jaartal/ leeftijd	man									vrouw								
	1994	1996	1998	2000	2002	2003	2005	2007	2009	1994	1996	1998	2000	2002	2003	2005	2007	2009
0-4	6	6	5,9	6	6,3	6,5	6,4	6,3	6,3	5,5	5,5	5,4	5,6	5,9	6,1	6	5,8	5,8
5-9	5	5,2	5,3	5,2	5,1	5,2	5,1	5,2	5,3	4,5	4,8	4,9	4,9	4,7	4,9	4,7	4,9	5,0
10-14	4,3	4,5	4,6	4,8	4,9	5,1	4,8	4,7	4,6	4,1	4,2	4,3	4,4	4,5	4,7	4,6	4,3	4,4
15-19	4,3	4,4	4,5	4,5	4,6	4,9	4,9	5	5,0	4,2	4,2	4,3	4,4	4,5	4,7	4,9	4,9	5,0
20-24	8,3	7,2	6,5	6,3	6	6	6,3	6,7	7,2	9,1	8,1	7,4	7,4	7,1	7,1	7,4	7,9	8,5
25-29	12,3	11,6	11,4	10,7	9,6	9,1	8,6	8,7	9,1	11,8	11,6	11,5	11	10,2	9,8	9,6	9,7	9,9
30-34	12,1	12,2	12	11,8	11,7	11,4	10,7	9,8	9,3	10,1	10,4	10,5	10,5	10,7	10,6	10,3	9,6	9,2
35-39	9,4	9,8	10,1	10,5	10,6	10,5	10,2	9,9	9,3	7,9	8,3	8,6	8,9	8,9	8,9	8,8	8,8	8,5
40-44	7,7	7,9	8,1	8,3	8,7	9	9,3	9,2	8,7	6,7	6,8	7	7,3	7,6	7,8	7,9	7,8	7,5
45-49	6,9	7,6	7,1	7,1	7,3	7,3	7,6	7,8	8,0	6,2	6,7	6,4	6,4	6,5	6,6	6,8	7	7,1
50-54	5,1	5,2	6,2	6,5	6,6	6,5	6,5	6,6	6,7	4,5	4,7	5,7	6,1	6,1	6	6	6,1	6,2
55-59	4,2	4,4	4,5	4,7	5,2	5,5	6	6	5,8	4	4,1	4,2	4,4	4,8	5,2	5,6	5,6	5,4
60-64	3,7	3,7	3,6	3,7	3,9	3,9	4,1	4,6	5,1	4	3,8	3,7	3,6	3,7	3,7	3,9	4,4	4,8
65-69	3,4	3,3	3,2	3	3	2,9	3,1	3,3	3,4	4,2	3,9	3,7	3,4	3,3	3,2	3,2	3,3	3,3
70-74	3	3	2,8	2,6	2,5	2,4	2,4	2,4	2,4	4,2	4,1	3,8	3,5	3,2	3	2,9	2,8	2,7
75-79	2,1	2,2	2,2	2,2	2	1,9	1,9	1,8	1,7	3,6	3,5	3,5	3,4	3,2	3	2,8	2,6	2,4
80+	2	2,1	2,1	2	2,1	2,1	2,1	2,1	2,0	5,4	5,3	5,2	4,3	4,9	4,7	4,7	4,6	4,3
totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Bron: O+S

Noot 65 In de jaren 1994 t/m 2002 en 2007 hebben de cijfers betrekking op de rest van Amsterdam (exclusief de Bijlmermeer). In 2003, 2005 en vanaf 2009 hebben de cijfers betrekking op heel Amsterdam (inclusief de Bijlmermeer).

Tabel B3.3 Herkomst (absolute aantallen, per 1 januari)

	Bijlmermeer		Amsterdam	
	2007	2009	2007	2009
Suriname	12.151	13.274	68.878	68.761
Ned. Antillen	2.468	2.653	11.290	11.559
Turkije	293	342	38.565	39.654
Marokko	717	739	66.256	68.099
overige niet-westers	9.441	9.863	71.269	74.686
Westers	2.147	2.426	104.742	111.640
Nederland	4.827	5.360	382.104	381.948
totaal	32.044	34.657	743.104	756.347

Bron: O+S

Tabel B3.4a Huishoudensamenstelling in de Bijlmermeer (absolute aantallen, per 1 januari)

	1994	1996	1998	2000	2002	2003	2005	2007	2009
echtparen zonder kinderen	1.412	1.168	1.012	969	869	845	768	713	747
echtpaar met kinderen	2.027	1.703	1.526	1.453	1.378	1.318	1.214	1.166	1.228
eenoudergezinnen	2.284	2.763	3.106	2.987	3.058	3.050	2.794	2.722	2.826
alleenwonenden	5.796	6.089	6.194	6.055	5.883	5.676	5.347	5.043	5.278
alleenstaande en eenoudergezin	943	1.001	990	1.083	1.035	1.007	1.006	912	1.158
twee alleenstaanden	1.788	1.732	1.638	1.628	1.535	1.559	1.411	991	1.392
drie of meer alleenstaanden	594	505	542	554	565	541	587	1.199	604
overig	1.665	1.131	1.037	1.043	1.152	1.128	1.035	560	1.017
totaal	16.509	16.092	16.045	15.772	15.475	15.124	14.162	13.306	14.250

Bron: O+S

Tabel B3.4b Huishoudensamenstelling in Amsterdam (absolute aantallen, per 1 januari)

	1994	1996	1998	2000	2002	2003	2005	2007	2009
echtparen zonder kinderen	44.768	42.853	41.588	43.069	39.394	38.605	37.311	36.230	35.281
echtpaar met kinderen	40.841	40.222	39.603	39.453	39.885	39.486	39.522	39.498	39.209
eenoudergezinnen	24.114	25.684	26.926	28.013	32.260	32.791	32.810	32.632	32.669
alleenwonenden	151.927	158.498	161.407	164.043	170.388	170.527	171.030	175.158	177.976
alleenstaande en eenoudergezin	8.362	9.356	10.241	11.474	13.451	13.970	15.294	16.275	17.750
twee alleenstaanden	37.854	39.395	41.472	43.069	43.548	43.228	43.229	44.392	46.956
drie of meer alleenstaanden	8.454	8.125	8.065	8.421	8.866	8.721	9.484	9.613	10.414
overig	14.404	12.419	11.221	11.830	14.193	14.357	14.533	13.458	13.543
totaal	330.724	336.552	340.523	346.855	361.985	361.685	363.283	367.256	373.798

Bron: O+S

Tabellen bij hoofdstuk 4: Doorstroom inwoners en imago

Tabel B3.5 Aantal vertrekkers Bijlmermeer en Amsterdam per jaar⁶⁶

	Bijlmermeer		Amsterdam		
	aantal	%	aantal	%	
1994	aantal bewoners	41.720	-	724.195	-
	aantal vertrekkers uit buurt	9.930	23,8	79.084	10,9
	aantal vertrekkers uit stad	4.500	10,8	37.098	5,1
	totaal vertrekpercentage	14.430	34,6	116.182	16,0
1995	aantal bewoners	39.778	-	722.350	-
	aantal vertrekkers uit buurt	9.125	22,9	73.755	10,2
	aantal vertrekkers uit stad	3.929	9,9	36.152	5,0
	totaal vertrekpercentage	13.054	32,8	109.907	15,2
1996	aantal bewoners	38.030	-	718.091	-
	aantal vertrekkers uit buurt	7.743	20,4	71.424	9,9
	aantal vertrekkers uit stad	3.881	10,2	41.851	5,8
	totaal vertrekpercentage	11.624	30,6	113.275	15,8
1997	aantal bewoners	37.847	-	715.063	-
	aantal vertrekkers uit buurt	8.555	22,6	72.073	10,1
	aantal vertrekkers uit stad	3.436	9,1	37.724	5,3
	totaal vertrekpercentage	11.991	31,7	109.797	15,4
97/98 ⁶⁷	aantal bewoners	37.764	-	718.175	-
	aantal vertrekkers uit buurt	8.666	22,9	73.004	10,2
	aantal vertrekkers uit stad	3.470	9,2	38.407	5,3
	totaal vertrekpercentage	12.136	32,1	111.411	15,5
98/99	aantal bewoners	37.479	-	727.095	-
	aantal vertrekkers uit buurt	8.879	23,7	78.859	10,8
	aantal vertrekkers uit stad	3.903	10,4	40.033	5,5
	totaal vertrekpercentage	12.782	34,1	118.892	16,4
99/00	aantal bewoners	37.467	-	731.289	-
	aantal vertrekkers uit buurt	6.544	17,5	58.804	8,0
	aantal vertrekkers uit stad	3.319	8,9	34.196	4,7
	totaal vertrekpercentage	9.863	26,3	92.700	12,7
00/01	aantal bewoners	37.466 ⁶⁸	-	-	-
	aantal vertrekkers uit buurt	4.834	12,9	-	-
	aantal vertrekkers uit stad	3.154	8,4	-	-
	totaal vertrekpercentage	7.988	21,3	-	-
01/02	aantal bewoners	37.466	-	735.328	-
	aantal vertrekkers uit buurt	2.290	6,1	65.425	8,9
	aantal vertrekkers uit stad	1.452	3,9	42.606	5,8
	totaal vertrekpercentage	3.742	10,0	108.031	14,7
02/03	aantal bewoners	36.736	-	736.045	-
	aantal vertrekkers uit buurt	5.854	15,9	63.438	8,6
	aantal vertrekkers uit stad	2.995	8,2	39.178	5,3
	totaal vertrekpercentage	8.849	24,1	102.616	13,9
04/05	aantal bewoners	34.470	-	742.951	-
	aantal vertrekkers uit buurt	6.344	18,4	67.195	9,0
	aantal vertrekkers uit stad	2.941	8,5	42.235	5,7
	totaal vertrekpercentage	9.285	26,9	109.430	14,7

Noot 66 In de statistieken is vertrek niet op wijkniveau gedefinieerd, maar op buurtniveau. Dit betekent dat degenen die binnen de Bijlmer naar een andere buurtcombinatie verhuizen door ons als vertrekkers worden geregistreerd, terwijl zij feitelijk binnen het Bijlmergebied blijven wonen. Hetzelfde geldt overigens ook voor het geregistreerde vertrekkers in andere Amsterdamse buurten.

Noot 67 Om de Bijlmermonitor vroeger in het jaar te kunnen opleveren is ervoor gekozen om vanaf 1998 niet meer kalenderjaren te nemen, maar de periode van juli tot juli. Dit betekent wel dat er een overlap zit tussen de cijfers van 1997 en 97/98.

Noot 68 Over 2001 zijn geen cijfers opgevraagd over aantallen inwoners. Voor dat jaar wordt met een schatting gerekend.

	aantal bewoners	32.044	-	743.104	-
	aantal vertrekkers uit buurt	5.411	16,9	77.480	10,4
	aantal vertrekkers uit stad	2.727	8,5	50.502	6,8
06/07	totaal vertrekpercentage	8.138	25,4	127.982	17,2
	aantal bewoners	34.657	-	756.347	-
	aantal vertrekkers uit buurt	4.212	12,2	78.043	10,3
	aantal vertrekkers uit stad	2.723	7,9	52.873	7,0
08/09	totaal vertrekpercentage	6.935	20,0	130.916	17,3

Bron: O+S

Tabel B3.6 Ontwikkeling aantal artikelen en totaal aantal woorden per krant

		1995	1996	1997	1998	1999	2000	2002	2003	2005	2007	2009	Totaal
AD	art.	2	3	8	5	24	28	13	41	28	15	40	207
	wrdn.	1.174	1.348	4.110	1.114	5.373	8.942	3.854	13.430	4.754	4.275	12.144	60.518
	wrdn. p. art.	587	449	514	223	224	319	296	328	170	285	304	292
Parool	art.	7	15	17	23	6	53	81	86	96	287	196	867
	wrdn.	4.043	13.578	13.520	12.509	3.151	34.893	29.755	38.467	53.107	115.708	86.622	405.353
	wrdn. p. art.	578	905	795	544	525	658	367	447	553	403	442	468
Volks- krant	art.	13	34	43	59	10	20	10	24	41	51	48	353
	wrdn.	7.272	27.351	31.719	48.368	4.311	5.521	5.113	10.511	21803	30.829	26.284	219.082
	wrdn. p. art.	559	804	738	820	431	276	511	438	532	604	548	621
Totaal	art.	22	52	68	87	40	101	104	151	165	353	284	1427
	wrdn.	12.489	42.277	49.349	61.991	12.835	49.356	38.722	62.408	79.664	150.812	125.050	684.953
	wrdn. p. art.	568	813	726	713	321	489	372	413	483	427	440	480

Bron: personderzoek DSP

Tabellen bij hoofdstuk 6: Veiligheid

Tabel B3.7 Opgenomen aangiften van een selectie⁶⁹ van delicten in de Bijlmermeer en politieregio Amsterdam-Amstelland (absolute aantallen)

	Bijlmermeer ⁷⁰								Regio Amsterdam-Amstelland ⁷¹							
	1999	2001	2002	2003	2004	2005	2007 ⁷²	2009	1999	2001	2002	2003	2004	2005	2007	2009
diefstal/inbraak woning	611	543	587	410	357	317	304	321	7.444	7.321	7.342	6.703	5.047	5.001	5.348	6.279
diefstal uit/vanaf motorvoertuigen	2.235	2.147	2.277	1.785	1.029	852	753	1.133	23.459	23.446	21.416	20.585	17.018	17.778	14.743	13.048
diefstal van motorvoertuigen	409	301	251	212	155	147	95	112	4.772	4.243	3.913	3.364	2.886	2.579	1.959	2.324
diefstal van brom-, snor-, fietsen	404	384	265	229	211	212	148	209	10.577	8.878	8.513	8.851	8.652	9.925	8.580	8.860
zakkenrollerij	375	370	305	394	377	301	209	274	14.975	13.137	10.884	9.832	8.841	7.634	7.398	6.354
zedemisdrijf	37	49	38	45	33	38	44	17	488	517	480	491	445	488	379	383
openlijk geweld (persoon)	30	47	73	47	35	37	47	33	321	482	480	422	486	451	551	420
bedreiging	225	210	241	238	264	313	280	260	1.639	2.127	2.389	2.631	2.915	2.871	2.979	3.076
mishandeling	318	282	383	336	330	350	409	378	2.991	3.337	3.557	3.393	3.379	3.699	4.262	4.069
straatroof	822	605	528	503	448	507	246	239	3.724	3.995	3.309	3.098	2.733	2.652	2.225	2.079
overval	36	72	74	65	75	75	36	49	429	464	510	445	509	486	518	547
vernietiging cq. zaakbeschadiging	579	633	891	596	677	709	595	427	9.394	10.640	10.424	8.969	9.573	10.268	10.808	8.393
diefstal/inbraak bedrijven en instellingen	571	602	561	332	261	260	400	358	9.136	10.172	8.446	6.871	5.175	4.945	5.274	5.243
winkeldiefstal	873	878	967	720	552	380	440	378	5.568	5.501	6.054	5.193	4.563	4.301	4.808	4.971
fraude	321	443	347	554	374	326	280	278	2.178	2.716	3.008	3.261	2.818	2.556	3.359	3.628
totaal opgenomen aangiften	9.334	9.094	9.140	7.814	6.484	5.906	5.351	5.307	120.251	120.305	113.175	106.426	96.680	96.630	94.556	88.963

Bron: politie Amsterdam-Amstelland

Tabel B3.8 Bevolkingsgegevens en woningvoorraad politie

	2003	2004	2005	2007	2009
Inwoneraantallen					
Bijlmermeer	52.279	51.095	50.695	49.207	48.466
Regio Amsterdam-Amstelland	900.759	904.411	909.331	909.737	910.974
Minderjarigen (12-17)					
Bijlmermeer	3.728	4.029	3.878	3.878	3.617
Regio Amsterdam-Amstelland	52.375	53.051	53.556	53.414	52.946
Woningvoorraad					
Bijlmermeer	25.067	24.843	24.842	24.255	22.331
Regio Amsterdam-Amstelland	447.250	448.018	448.729	451.258	453.008

Bron: politie Amsterdam-Amstelland

- Noot 69 In deze tabel is een selectie van veel voorkomende delicten waarvan aangifte is gedaan opgenomen. Alleen het totaal aantal opgenomen aangiften heeft betrekking op alle aangiftes (dus ook op de aangiftes van delicten die niet in de tabel zijn opgenomen). Daarnaast zijn er ook delicten waar geen aangifte van wordt gedaan, maar die de politie zelf constateert, zoals drugshandel en aantasting van de openbare orde. Deze zijn niet in de tabel opgenomen.
- Noot 70 Voor de Bijlmermeer hebben de cijfers betrekking op delicten waarvan bij het wijkteam Ganzenpoort en Flierbosdreef aangifte is gedaan. Dit gebied is iets groter dan de Bijlmermeer zoals afgebeeld in de inleiding.
- Noot 71 Ter vergelijking worden de cijfers van de twee wijkteams afgezet tegen cijfers van de gehele regio Amsterdam-Amstelland. Naast de gemeente Amsterdam omvat deze regio de gemeenten Aalsmeer, Amstelveen, Diemen, Ouderamstel en Uithoorn.
- Noot 72 Vanaf deze editie van de Bijlmermonitor is de politie Amsterdam-Amstelland over gegaan op een nieuw systeem van registratie. Dit kan kleine verschillen in de cijfers opleveren.

Tabel B3.9 Aanhoudingen van 12 tot 17 jarigen voor een selectie van delicten⁷³

	Bijlmermeer ⁷⁴							Regio Amsterdam-Amstelland ⁷⁵						
	2000	2002	2003	2004	2005	2007	2009	2000	2002	2003	2004	2005	2007	2009
diefstal/inbraak woning	4	7	2	2	3	6	4	55	64	87	73	60	87	71
diefstal uit/vanaf motorvoertuigen	2	2	13	3	2	3	0	216	103	137	89	125	146	69
diefstal van motorvoertuigen	4	3	12	5	4	6	4	109	102	75	64	53	62	50
diefstal van brom-, snor-, fietsen	18	25	20	18	16	15	19	299	220	254	260	335	258	249
zakkenrollerij	5	2	2	1	5	1	0	61	56	36	19	18	14	20
zedenmisdrif	3	112	110	122	126	5	0	80	918	966	1.081	1.015	39	30
openlijk geweld (persoon)	13	3	2	2	2	40	8	175	54	53	46	52	295	176
bedreiging	6	21	20	15	19	11	9	128	212	235	248	221	148	123
mishandeling	17	15	11	15	12	22	13	115	130	146	171	140	244	169
straatroof	78	11	5	7	17	58	56	378	136	132	152	193	312	247
overval	0	54	62	65	72	1	6	50	316	326	358	328	51	44
vernietiging cq. zaaksbeschadiging	29	191	166	178	144	31	28	380	1.503	1.457	1.627	1.474	540	421
diefstal/inbraak bedrijven en instellingen	14	36	39	51	36	4	3	134	454	358	543	488	84	67
winkeldiefstal	137	129	114	110	104	75	54	870	922	975	977	916	1.098	924
fraude	7	62	59	86	83	9	7	79	771	777	801	949	117	104
Totaal	465	432	461	479	437	453	327	4.278	4.199	4.256	4.506	4.563	5.302	4.419

Bron: politie Amsterdam-Amstelland

Tabel B3.10 Aantal verkeersongevallen met aanwezigheid politie in de Bijlmermeer en Amsterdam (geïndexeerd: 1999=100)⁷⁶

Bijlmermeer ⁷⁷	1999	2001	2003	2005	2007	2009
aanrijding met letsel absoluut	129	140	94	84	67	62
index	100	109	73	65	52	48
per 1000 inwoners	-	-	1,8	1,7	1,4	1,2
aanrijding met dodelijke afloop absoluut	1	1	0	0	0	1
index	100	100	0	0	0	100
per 1000 inwoners	-	-	0,0	0,0	0,0	0,0
Regio Amsterdam-Amstelland ⁷⁸	1999	2001	2003	2005	2007	2009
aanrijding met letsel absoluut	3.618	3.136	2.798	2.198	1.737	1600
index	100	87	77	61	48	44
per 1000 inwoners	-	-	3,1	2,4	1,9	1,7
aanrijding met dodelijke afloop absoluut	47	36	20	24	20	17
index	100	77	43	51	43	36
per 1000 inwoners	-	-	0,4	0,5	0,4	0,3

Bron: politie Amsterdam-Amstelland

- Noot 73 In deze tabel is een selectie van veel voorkomende delicten waarvoor 12 tot 17-jarigen zijn aangehouden, opgenomen. Alleen het totaal aantal heeft betrekking op alle aanhoudingen van 12 tot 17-jarigen (dus ook op de aanhoudingen voor delicten die niet in de tabel zijn opgenomen). Overigens door het gebruik van een nieuw registratiesysteem bij de politie zijn de cijfers van voorgaande jaren niet meer vergelijkbaar met de gegevens vanaf 2000.
- Noot 74 Voor de Bijlmermeer hebben de cijfers betrekking op aanhoudingen van minderjarigen door het wijkteam Ganzenpoort en Flierbosdreef. Het gebied van deze wijkteams beslaat een iets groter gebied dan afgebeeld in de inleiding.
- Noot 75 Zie voetnoot 71.
- Noot 76 Het IVV bij monde van O+S levert niet langer jaarlijks cijfers over aanrijdingen per stadsdeel. Om die reden wordt gebruik gemaakt van de cijfers zoals die binnen de NPI-registratie van de politie beschikbaar zijn.
- Noot 77 De cijfers van de Bijlmermeer hebben betrekking op het wijkteam Ganzenpoort en Flierbosdreef. Het gebied van deze wijkteams beslaat een iets groter gebied dan afgebeeld in de inleiding.
- Noot 78 Zie voetnoot 71.

Tabellen bij hoofdstuk 7: Werk en inkomen

Tabel B3.11a Niet werkende werkzoekenden (NWW-ers) (absolute aantallen, per 1 januari)⁷⁹

	1996	1998	2000	2002	2003	2004	2005	2007	2009
Bijlmermeer	8.571	7.669	5.097	3.930	2.903	3.242	3.161	2.865	2.991
Amsterdam	83.356	75.260	59.233	49.085	44.088	51.648	51.500	39.923	38.752

Bron: O+S

Tabel B3.11b Bevolking 15-64 jaar (absolute aantallen, per 1 januari)

	1996	1998	2000	2002	2003	2004	2005	2007	2009
Bijlmermeer	26.689	29.283	26.115	26.186	25.734	-	24.477	22.783	26.729
Amsterdam	511.046	521.710	525.826	529.903	531.400	-	539.229	541.672	553.675

Bron: O+S

Tabel B3.12a Niet werkende werkzoekenden (NWW-ers) in de Bijlmermeer per fase (absolute aantallen, per 1 januari)⁸⁰

	1997	1998	1999	2000	2002 ⁸¹	2003	2004	2005	2007	2009
fase 1: direct bemiddelbaar	675	791	684	592	568	582	349	194	279	380
fase 2: kort traject	1.360	693	277	124	231	497	344	634	361	31
fase 3: lang traject	2.809	1.854	1.280	873	807	1.226	887	1.144	1.250	2.225
fase 4: (nog niet) bemiddelbaar	2.279	2.377	2.612	2.642	1.561	1.652	1.212	1.009	758	270
fase nader te bepalen	99	191	248	371	816	673	450	180	217	85
totaal	7.224	5.906	5.101	4.602	3.983	4.630	3.242	3.161	2.865	2.991

Bron: O+S

Tabel B3.12b Niet werkende werkzoekenden (NWW-ers) in Amsterdam per fase (absolute aantallen, per 1 januari)⁸²

	1999	2000	2002 ⁸³	2003	2004	2005	2007	2009
fase 1: direct bemiddelbaar	10.753	8.639	8.627	9.337	11.168	7.220	3.592	4.888
fase 2: kort traject	3.384	2.105	2.340	2.815	5.434	9.700	8.957	4.040
fase 3: lang traject	12.478	8.752	7.421	8.155	11.818	14.862	15.141	22.422
fase 4: (nog niet) bemiddelbaar	32.206	33.108	22.274	18.866	17.150	16.223	10.405	5.412
fase nader te bepalen	3.518	3.907	5.454	4.915	6.078	3.495	1.828	1.990
totaal	62.339	56.511	46.116	44.088	51.648	51.500	39.923	38.752

Bron: O+S

Noot 79 Tot 2000 was de peildatum 31 december.

Noot 80 Tot 2003 was de titel van deze tabel 'ingeschrevenen bij arbeidsbureau naar afstand tot de arbeidsmarkt' en was de peildatum 31 december.

Noot 81 Peildatum 1-3-2002

Noot 82 Tot 2003 was de titel van deze tabel 'ingeschrevenen bij arbeidsbureau naar afstand tot de arbeidsmarkt' en was de peildatum 31 december.

Noot 83 Peildatum 1-7-2002

Tabellen bij hoofdstuk 9: Nieuw Amsterdam

Tabel B3.13 Volkshuisvestingsgegevens (absolute aantallen, per 1 januari)

	1994	1996	1998	2000	2003	2004	2005	2006	2007	2009
A # woningen en	195.697	198.842	205.515	206.531	206.445	204.983	203.868	-	197.507	197.033
C onzelfstandige eenheden ⁸⁴										
verhuringen		14.902	15.815	-	-	-	-	-	9.657	9.659
N # woningen	12.717	12.113 ⁸⁵	10.689	10.843	8.662	7.994	7.430	6.563	6.307	6.177
A verhuringen	1.743	2.107	1.440	987	728	593 ⁸⁶	669	673	569	341
mutaties totaal	2.067	2.023	1.498	936	620	593	669	673	569	341

NA = Nieuw Amsterdam

AC = Alle Amsterdamse corporaties

Bron: AFWC en Rochdale

Tabel B3.14 Mutatiegraad per soort bezit Nieuw Amsterdam, doelstellingen Saneringsaanvraag en stand van zaken 31-12

	doelstelling	1998	1999	2000	2003	2004	2005	2006	2007	2009
gestapelde nieuwbouw	10	1,0	3,8	-	3,2 ⁸⁷	4,4	4,2	2,4	1,7	3,8
eengezinswoningen	7	-	-	-	-	1,5	2,6	2,3	2,9	2,7
verbeterde hoogbouw	12	9,0	9,1	7,5	7,8	8,9	8,7	9,6	7,6	6,0
niet verbeterde voorraad	16	15,2	15,6	10,1	8,7	9,1	8,8	12,2	8,9	1,7

Bron: Rochdale

Noot 84 De stijging van het aantal woningen van de Amsterdamse woningbouwcorporaties is voor een groot deel te verklaren door de toetreding door woningbouwcorporatie Ons Huis in 1997.

Noot 85 Dit aantal is inclusief de laagbouwoningen van Kantershof. In de 4e kwartaalrapportage van Nieuw Amsterdam wordt vermeld dat in 1996 ruim 200 van deze woningen zijn verkocht, in 1997 werden hier ruim 450 woningen verkocht.

Noot 86 Vanaf 2004 gebruikt Nieuw Amsterdam dezelfde definitie voor mutaties en verhuringen.

Noot 87 Gestapelde nieuwbouw inclusief eengezinswoningen.

Tabel bij hoofdstuk 10: Conclusies over de voortgang van de doelstellingen van de vernieuwingsoperatie

Tabel B3.15 Cijferoverzicht op basis waarvan de voortgangpercentages voor 2009 berekend zijn

	Bijlmermeer											Amsterdam										
	94	95	96	97	99	00	01	03	05	07	09	94	95	96	97	99	00	01	03	05	07	09
Thema Doorstroom inwoners en imago																						
**Tabel 4.1.1 Gemiddelde woonduur woning (in jaren)	-	-	-	-	-	-	-	-	8,0	9,4	9,7	-	-	-	-	-	-	-	-	12,2	11,3	13,0
Afbeelding 4.1.1 Vertrekkers (percentage van het aantal buurtbewoners)	35	33	30	32	34	27	21	24	27	26	20	16	15	16	15	17	13	-	14	15	17	17
Afbeelding 4.1.2 Wil (misschien) binnen twee jaar verhuizen (percentage)	-	-	-	-	-	-	-	-	63	64	52	-	-	-	-	-	-	-	-	55	59	52
**Afbeelding 4.2.1 Gemiddeld aantal reacties	-	-	-	-	-	50	86	84	77	89	135	-	-	-	-	-	84	-	118	114	139	167
**Afbeelding 4.2.1 Gemiddelde wachtduur	-	-	-	-	-	1,7	3,1	-	4,8	5,0	6,3	-	-	-	-	-	7,3	-	-	7,1	6,1	7,3
Tabel 4.3.2 Oordeel in de pers (percentage (heel) positief)	-	28	25	19	15	19	-	15	15	19	26	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Thema Woning en woonomgeving																						
Afbeelding 5.1.1 Tevredenheid woonbuurt (rapportcijfer)	-	-	-	-	-	-	-	-	5,7	6,3	6,5	-	-	-	-	-	-	-	-	7,1	7,2	7,3
Tabel 5.2.1 Tevredenheid aspecten woning (gemiddeld rapportcijfer tevredenheid woning en staat van onderhoud)	-	-	-	-	-	-	-	-	6,7	6,9	7,1	-	-	-	-	-	-	-	-	7,0	7,2	7,3
Tabel 5.3.1a Tevredenheid buurtvoorzieningen (gemiddeld rapportcijfer openbaar vervoer en winkels)	-	-	-	-	-	-	-	-	6,9	7,2	7,1	-	-	-	-	-	-	-	-	7,2	7,3	7,4
Tabel 5.3.2a Tevredenheid fysieke voorzieningen (gemiddeld rapportcijfer parkeervoorzieningen en groenvoorzieningen)	-	-	-	-	-	-	-	-	6,6	6,9	7,0	-	-	-	-	-	-	-	-	6,7	6,9	7,0
Afbeelding 5.3.1 Tevredenheid sociale kwaliteit (gemiddeld percentage positieve reacties)	-	-	-	50	54	-	-	54	64	68	42	-	-	-	57	53	-	-	61	64	64	46
Tabel 5.3.5 Oordeel betrokkenheid buurtbewoners buurt (rapportcijfer)	-	-	-	-	-	-	-	-	5,1	5,2	5,7	-	-	-	-	-	-	-	-	5,7	6,0	6,1
Thema Veiligheid																						
**Tabel 6.1.1 Opgenomen aangiften per 1000 inwoners (totaal opgenomen aangiften)	-	-	-	-	174,5	-	171,0	149,5	116,5	110,4	104,0	-	-	-	-	136,6	-	134,6	118,2	106,3	103,8	95,7
Tabel 6.1.2 Aanhoudingen van 12-17 jarigen percentage van het aantal 12-17 jarigen (totaal aanhoudingen 12-17 jarigen)	-	-	-	-	-	11,2	-	12,4	11,3	12,5	8,9	-	-	-	-	-	8,9	-	8,1	8,5	10,0	8,3
Tabel 6.2.1 Onveiligheidsgevoelens in de buurt (gemiddeld rapportcijfer overdag en 's avonds)	-	-	-	-	-	-	-	-	6,3	6,7	6,9	-	-	-	-	-	-	-	-	7,3	7,6	7,7
***Tabel 6.2.4 Perceptie verloederding (percentage komt vaak voor)	-	-	-	32	36	-	-	37	28	29	29	-	-	-	38	42	-	-	35	32	32	27
Tabel 6.2.5 Perceptie drugoverlast (percentage komt vaak voor)	-	-	-	43	39	-	-	46	37	26	22	-	-	-	18	15	-	-	14	11	12	11
Thema Werk en inkomen																						
Afbeelding 7.1.1 Werkloosheidspercentages (NWW-ers als percentage van de bevolking 15-64 jaar)	-	-	32,1	32,9	23,2	19,5	17,6	11,3	12,9	12,6	12,1	-	-	16,3	16,5	12,8	11,3	10,0	8,9	9,6	7,4	7,0
Tabel 7.1.1 a en b NWW-ers per fase (percentage fase 3 en 4)	-	-	-	71	76	-	-	62	68	71	83	-	-	-	-	72	-	-	61	61	64	72
**Tabel 7.2.1 Gemiddeld netto maandinkomen huishouden	-	-	-	-	-	-	-	-	1577	1722	1882	-	-	-	-	-	-	-	-	2058	2198	2356

Tabel B3.15 Cijferoverzicht op basis waarvan de voortgangpercentages voor 2009 berekend zijn (vervolg)

	Bijlmermeer											Amsterdam										
	94	95	96	97	99	00	01	03	05	07	09	94	95	96	97	99	00	01	03	05	07	09
Thema Onderwijs																						
Tabel 8.1.3 Voortijdige schoolverlaters (percentage van de leerlingen)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,4	2,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,3	1,4
**Tabel 8.1.5 Gemiddelde scores Eindtoets Basisonderwijs	-	-	528	530	531	531	532	530,8	534,1	534,4	534,2	-	-	530	530	532	532	533	533,1	536,4	536,6	537,1
Tabel 8.1.6a en b Slaagpercentages VO (gemiddeld slaagpercentage)	92	-	-	94	-	94	-	95	90	87	93	-	-	-	84	85	88	-	88	88	89	90
Thema Klanttevredenheid																						
Afbeelding 9.1.1 Woontevredenheid (percentage (zeer) tevreden)	-	-	-	77	73	66	-	79	80	79	81	-	-	-	89	72	67	-	82	83	89	82
Thema Exploitatie																						
Tabel 9.2.1 Mutaties (percentage van het aantal woningen)	16,8	17,8	-	16,5	15,6	-	7,8	6,8	8,2	7,4	5,5	-	8,2	-	11,3	7,9	-	5,6	5,7	5,2	5,0	5,1
Tabel 9.2.2 Gemiddelde leegstand (gemiddelde leegstand niet verbeterde woningvoorraad excl. renovatie)	-	-	-	3,0	3,4	-	2,7	2,3	2,6	1,1	0,8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tabel 9.2.2 Gemiddelde leegstand (gemiddelde leegstand wel verbeterde woningvoorraad)	-	-	-	1,3	1,1	-	1,2	0,9	1,6	1,3	2,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

*De lichtgrijs gekleurde cellen hebben betrekking op samengestelde indicatoren.

Toelichting tabel B3.15: berekening voortgangsperscentage

Doordat er verschillende soorten doelen zijn, wordt het voortgangsperscentage op verschillende wijzen berekend:

1 *Het doel is dat de situatie in de Bijlmermeer gelijk is aan, of beter dan, de situatie in Amsterdam.*

a) Het verschil tussen Amsterdam en de Bijlmer in het eerste meetjaar wordt vergeleken met het verschil tussen Amsterdam en de Bijlmer in 2009.

Voorbeeld van een berekening (tabel 6.1.1 Werkloosheidspercentages): In 1996 lag het werkloosheidspercentage in de Bijlmer 15,8% hoger dan in Amsterdam. In 2009 ligt het werkloosheidspercentage in de Bijlmer 4,2% hoger dan in Amsterdam. Het voortgangsperscentage = $((15,8 - 4,2) / 15,8) * 100 = 73 \%$

Als het verschil tussen de Bijlmer en de stad groter is geworden in plaats van kleiner, dan krijgt het voortgangsperscentage een negatieve waarde.

b) Voor een aantal subdoelen (in de tabel weergegeven met **) zijn de cijfers in absolute aantallen weergegeven. De berekening van het voortgangsperscentage is dan ook berekend op basis van het relatieve verschil tussen Amsterdam en de Bijlmermeer. Voorbeeld van een berekening (tabel 4.2.1 Gemiddeld aantal reacties): In 2000 waren er in de Bijlmer gemiddeld 50 reacties op een woning en in Amsterdam 84. Het relatieve verschil in 2000 $(84-50)/84 = 40\%$. In 2009 waren er in de Bijlmer gemiddeld 135 reacties en in Amsterdam 167. Het absolute verschil is in 2009 nagenoeg hetzelfde als in 2000, maar het relatieve verschil is kleiner, namelijk $(167-135)/167=19\%$. Het voortgangsperscentage wordt vervolgens op dezelfde wijze berekend: $((40-19) / 40) * 100 = 53\%$

c) Voor het subdoel afname van vervuiling en vandalisme tot het gemiddelde Amsterdamse niveau (in de tabel weergegeven met ***) is het voortgangsperscentage op een andere wijze berekend. Omdat de Bijlmer het in het eerste meetjaar al beter deed dan Amsterdam, wordt geen vergelijking met eerste meetjaar gemaakt. Het huidige Amsterdamse cijfer is als uitgangspunt genomen, dus 27% is het streefdoel voor de Bijlmermeer. Met 29% wijkt de Bijlmermeer hier nog 7% van af en is het voortgangsperscentage 93%.

2 *Het doel is dat de situatie in de Bijlmermeer moet stijgen of dalen, maar wordt niet vergeleken met de situatie in Amsterdam.*

Er wordt gekeken wat het verschil is tussen de Bijlmer in 2009 en in het eerste meetjaar. Voorbeeld van een berekening (tabel 4.3.2 imago in de pers): In 1994 lag het percentage positieve artikelen in de pers op 28%. In 2009 is dit 26%. Het voortgangsperscentage = $((26 * 100) / 28) - 100 = -7 \%$

Doordat het percentage positieve artikelen ten opzichte van de nulmeting is afgenomen, krijgt dit voortgangsperscentage een negatieve waarde.

3 *Het doel is dat het cijfer van de Bijlmermeer naar een vastgesteld niveau moet stijgen of dalen.*

Het verschil tussen de Bijlmer in het eerste meetjaar en de Bijlmer in 2009 wordt vergeleken met het verschil tussen de Bijlmer in het eerste meetjaar en de te bereiken situatie.

Voorbeeld van een berekening (tabel 9.2.2 Gemiddelde leegstand niet verbeterde woningvoorraad): Het verschil tussen de leegstand in 1997 en de leegstand in 2009 is 2,2. Het streefdoel is dat de leegstand gedaald is naar 2,5% en is dus ruim behaald.

Het voortgangsperscentage = $((3,0 - 0,8) - (3,0 - 2,5)) * 100 = 440 \%$

Aangezien een doel bij 100 % is behaald wordt voor dit subdoel 100 % gerapporteerd.